

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU11

Djurskydd

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om småskaliga slakterier och gårdsnära slakt. Utskottet anser att regeringen bör utreda hur reglerna för mindre lokala slakterier kan förenklas, och vilka ytterligare åtgärder som krävs för att öka antalet småskaliga slakterier och mobila slakterier.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om djurskydd från allmänna motionstiden 2023/24, främst med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete. I betänkandet finns 15 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 160 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utgångspunkter för djurskyddsfrågor	8
Utskottets överväganden	11
Transport av levande djur	11
Djurhållning inom animalieproduktion	15
Smittskydd och djurhälsa	27
Veterinärer och djursjukvård	39
Offentlig kontroll och tillsyn	43
Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt	48
Sällskapsdjur	54
Offentlig förevisning av djur	67
Vissa övriga frågor	70
Motioner som bereds förenklad	76
Reservationer	77
1. Transport av levande djur, punkt 1 (S, MP)	77
2. Uppfödning av slaktkyckling, punkt 5 (V, MP)	77
3. Afrikansk svinpest, punkt 9 (S)	79
4. Afrikansk svinpest, punkt 9 (C)	80
5. Afrikansk svinpest, punkt 9 (MP)	81
6. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (S)	83
7. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (SD)	84
8. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (C)	85
9. Djurskyddskontroll, punkt 12 (S)	86
10. Kamerabevakning på slakterier, punkt 13 (S)	86
11. Digital veterinärbesiktning vid slakt, punkt 15 (S)	87
12. Illegal handel med sällskapsdjur, punkt 18 (S)	87
13. Hundavel, punkt 19 (S)	88
14. Cirkusverksamhet, punkt 21 (SD)	88
15. Virtuella stängsel, punkt 23 (C)	89
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	90
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	90
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	105

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Översyn av EU:s regelverk för djurtransporter

1. Transport av levande djur

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) i denna del och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36.

Reservation 1 (S, MP)

Djurhållning inom animalieproduktion

2. Lösdrift

Riksdagen avslår motion

2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4.

3. Beteskra

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3 och

2023/24:1956 av Magnus Manhammar (S).

4. Digivning av kalvar

Riksdagen avslår motion

2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2.

5. Uppfödning av slaktkyckling

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)

yrkandena 1, 2 och 4 samt

2023/24:1525 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Reservation 2 (V, MP)

6. Avlivning av tuppsycklingar

Riksdagen avslår motion

2023/24:2012 av Magnus Manhammar (S).

7. Föreskrifter för odlad fisk

Riksdagen avslår motion

2023/24:913 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP).

8. Pälsdjursuppfödning

Riksdagen avslår motion

2023/24:2032 av Sanna Backeskog m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

*Smittskydd och djurhälsa***9. Afrikansk svinpest**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M),

2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP)
yrkandena 1–4, 6 och 7,

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 6 och 7 samt

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

10. Kontrollstrategi mot MRSA

Riksdagen avslår motion

2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 1.

*Djurens hälso- och sjukvård***11. Veterinärer och djursjukvård**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 37,

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 32,

2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1–4,

2023/24:1078 av Carina Ödebrink m.fl. (S),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 5 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkandena 43 och 44.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

*Offentlig kontroll och tillsyn***12. Djurskyddskontroll**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 37.

Reservation 9 (S)

13. Kamerabevakning på slakterier

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:930 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1,

2023/24:1095 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)
yrkande 10,

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 39 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 114.

Reservation 10 (S)

*Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt***14. Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om småskaliga slakterier och gårdsnära slakt och tillkännager det för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 24 och 25,

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 33,

2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) i denna del,

2023/24:1095 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1,

2023/24:1365 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S) delyrkande 2 och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 38.

15. Digital veterinärbesiktning vid slakt

Riksdagen avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 40.

Reservation 11 (S)

*Sällskapsdjur***16. Varghybrider**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:323 av Lina Nordquist (L),

2023/24:753 av Boriana Åberg (M) yrkandena 1 och 2,

2023/24:906 av Rebecka Le Moine och Jacob Risberg (båda MP) och

2023/24:1851 av Isak From och Monica Haider (båda S) yrkandena 1 och 2.

17. Förbud mot vissa hundraser

Riksdagen avslår motion

2023/24:90 av Fredrik Kärrholm (M).

18. Illegal handel med sällskapsdjur

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2574 av Mathias Tegnér (S) och

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 42.

Reservation 12 (S)

19. Hundavel

Riksdagen avslår motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 41.

Reservation 13 (S)

20. Hundburar för transport

Riksdagen avslår motion

2023/24:1399 av Ann-Sofie Alm (M) yrkandena 1–3.

Offentlig förevisning av djur

21. Cirkusverksamhet

Riksdagen avslår motion

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 14 (SD)

22. Avel och uppvisning av valar och delfiner

Riksdagen avslår motion

2023/24:682 av Rebecka Le Moine (MP) yrkandena 1 och 2.

Vissa övriga frågor

23. Virtuella stängsel

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:689 av Emma Nohrén och Janine Alm Ericson (båda MP),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 4 och

2023/24:2587 av Helena Vilhelmsson (C).

Reservation 15 (C)

24. Förprovning av djurstallar

Riksdagen avslår motion

2023/24:1949 av Magnus Manhammar (S).

25. Etisk prövning av djurförsök

Riksdagen avslår motion

2023/24:910 av Rebecka Le Moine (MP).

Förenklad beredning

26. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 21 mars 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Stina Larsson (C), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Andrea Andersson Tay (V) och Cecilia Engström (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 160 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om djurtransporter, afrikansk svinpest, djursjukvård, gårdsnära slakt, sällskapsdjur och offentlig förevisning av djur. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och dessa behandlas därför i förenklad ordning. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Den 25 januari 2024 besökte en delegation från utskottet Fagersta, där representanter från Fagersta, Norberg och Skinnskattebergs kommuner samt myndigheter, organisationer och företagare informerade om smittskyddshandtering och konsekvenser av utbrottet av afrikansk svinpest i området i september 2023.

Vid utskottets sammanträde den 14 mars 2024 fick utskottet information om varghybrider av företrädare från Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet, Jordbruksverket samt länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Västmanlands län.

Utgångspunkter för djurskyddsfrågor

En grundläggande bestämmelse om djurskydd finns i artikel 13 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Bestämmelsen innebär att unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik om bl.a. jordbruk, fiskeri och inre marknad fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser.

Den EU-gemensamma djurskyddslagstiftningen innefattar ett antal direktiv och förordningar. Allmänna bestämmelser om hållande av lantbrukets djur finns i direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur¹. Därtill finns direktiv med mer djurspecifika bestämmelser för kalvar, grisar, värphöns och slaktkycklingar. Regler för slakt och avlivning finns i förordning (EG) 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkt för avlivning², och i rådets förordning (EG) nr 1/2005 regleras skydd av djur under transport³. Bestämmelser om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

¹ Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur.

² Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

³ Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97.

regleras i direktiv 2010/63/EU⁴, och hållande av vilda djur i djurparker regleras i direktiv 1999/22/EG⁵.

Kommissionen beslutade i januari 2017 att inrätta en plattform för djurskydd. Plattformens uppgift är bl.a. att arbeta för ett bättre genomförande och en bättre tillämpning av EU:s regelverk. Plattformen ska göra det möjligt för berörda parter att utbyta erfarenheter och bästa praxis och stimulera till att stärka djurskyddet och även främja EU:s djurskyddsstandard globalt.

Djurskyddslagen (2018:1192) kompletterar de EU-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Genom djurskyddslagen har ett flertal av de ovannämnda EU-direktiven på djurskyddsområdet genomförts på nationell nivå. Även bestämmelser i Europarådets konventioner om djurskydd har genomförts genom djurskyddslagen. EU-direktiv och Europarådets konventioner genomförs dock också genom bestämmelser på förordningsnivå och genom föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket. Brott mot djurskyddslagens straffbestämmelser faller under allmänt åtal och prövas av allmän domstol. En statlig förvaltningsmyndighets beslut som fattas med stöd av djurskyddsbestämmelserna i ett enskilt fall kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Domstolen kan överpröva förvaltningsmyndighetens beslut och ändra eller upphäva det eller sätta ett annat beslut i dess ställe. I djurskyddslagen finns ett antal bemyndiganden som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, en möjlighet att meddela närmare föreskrifter på olika områden. I djurskyddsförordningen (2019:66) finns både bestämmelser i sak som kompletterar djurskyddslagen och bemyndiganden för Jordbruksverket att meddela kompletterande föreskrifter om djurskydd i olika hänseenden. Jordbruksverket är den centrala myndigheten för djurskydd, medan länsstyrelserna i huvudsak sköter det operativa arbetet med djurskyddskontroll.

I kommissionens Från jord till bord-strategi aviserades en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning, inklusive regelverken för djurtransporter och slakt. Syftet var att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå.

Som ett led i översynen genomfördes en utvärdering för att bedöma om de befintliga reglerna fortfarande är ändamålsenliga, relevanta, effektiva och bidrar till ett mervärde för EU (en s.k. fitness check). I oktober 2022 presenterades kommissionens slutrapport av utvärderingen. Enligt rapporten har den nuvarande djurskyddslagstiftningen förbättrat djurskyddet i flera avseenden, men fortfarande kvarstår en icke tillfredsställande djurskyddsnivå inom EU, i synnerhet för de kategorier av djur som inte omfattas av djurslagsspecifik lagstiftning. På ett antal områden finns även stora utmaningar vad gäller efterlevnad, exempelvis djurtransporter och rutinmässig svanskupering av grisar. Rapporten slog fast att den gemensamma

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål.

⁵ Rådets direktiv 1999/22/EG av den 29 mars 1999 om hållande av vilda djur i djurparker.

lagstiftningen har bidragit till, men inte säkerställt, lika villkor för berörda aktörer. Det finns tydliga skillnader i både tillämpning och efterlevnad, delvis på grund av att vissa bestämmelser är vaga, vilket leder till en ojämlig djurskyddsnivå inom hela EU. Sammanfattningsvis konstateras att EU:s nuvarande djurskyddslagstiftning inte är anpassad för att tillgodose nuvarande och framtida behov. Trots de framsteg som gjorts är de flesta av de problem och utmaningar som identifierades när lagstiftningen antogs fortfarande relevanta. Därtill återspeglas inte samhällets ökande förväntningar, etiska problem, den vetenskapliga och tekniska utvecklingen och framtida hållbarhetsutmaningar fullt ut i det befintliga regelverket.

Som underlag inför översynen har kommissionen gett den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) i uppdrag att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden om för och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag. Dessa yttranden har presenterats löpande under 2022 och 2023.

Kommissionen aviserade under våren 2023 att lagstiftningsförslag skulle presenteras under det tredje kvartalet 2023 och bestå av fyra förordningar: en förordning om hållande av djur, en förordning om djurtransporter, en förordning om slakt och en förordning om djurvälståndsmärkning.

Den 7 december 2023 presenterade kommissionen ett av de utlovade förslagen i form av en ny förordning om skydd av djur under transport (nya transportförordningen). I samband med detta presenterades även ett förslag till ny förordning om hundars och katters välfärd i kommersiell verksamhet samt spårbarhet på den inre marknaden, ett förslag som inte hade aviserats tidigare. Kommissionen har inte meddelat om eller när övriga förslag ska presenteras.

Utskottets överväganden

Transport av levande djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regleringar för djurtransporter.

Jämför reservation 1 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36 anförs att transport av djur inom unionen ska begränsas i tid så att en god djurrättsvälfärd upprätthålls. Enligt motionärerna ska varje djur ha det så bra som möjligt under transport och genom att minska transporttiden kan risken för lidande reduceras.

I motion 2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) i denna del anförs att det bör införas en gräns om fyra timmar för transport av fåglar samt att korta djurtransporter bör främjas. Motionärerna hänvisar till att hög dödlighet vid slakttransporter av slaktkycklingar och höns är tydligt kopplad till ökad transportlängd. Likaså skulle förbättrad ventilation av fordonen minska risken att fåglarna kvävs eller dör av värmeslag.

Kompletterande uppgifter

Gällande grundläggande bestämmelser om transport av djur finns i EU:s djurtransportförordning⁶. Enligt artikel 1 ska förordningen – med vissa undantag – tillämpas på transport av levande ryggradsdjur inom gemenskapen, inklusive de särskilda kontroller som behöriga tjänstemän ska genomföra av sändningar som ankommer till eller lämnar gemenskapens tullområde. Förordningen hindrar inte medlemsstaterna från att vidta strängare nationella åtgärder som syftar till att förbättra djurens välbefinnande under transporter som endast äger rum på deras territorium eller under sjötransporter från deras territorium.

Sedan den 14 december 2019 tillämpas EU:s kontrollförordning⁷. Kontrollförordningen reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska

⁶ Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012,

organiseras, finansieras och genomförs. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning.

I artikel 21 i kontrollförordningen anges vad den offentliga kontrollen ska omfatta för att säkerställa att bestämmelserna om djurskydd följs när djur transporteras. Offentlig kontroll ska bl.a. utföras vid långa transporter för att kontrollera att djuren är i skick att transporteras och för att verifiera att det finns giltigt tillstånd för transportörer, giltigt intyg om godkännande för transportmedel och giltiga kompetensbevis för förare och skötare. Artikel 137 reglerar vilka allmänna skyldigheter respektive medlemsstats behöriga kontrollmyndighet har när det gäller efterlevnadsåtgärder. Bestämmelser om åtgärder vid bristande efterlevnad finns i artikel 138. De behöriga myndigheterna kan vid bristande efterlevnad bl.a. återkalla godkännande av transportmedel, transportörens tillstånd och förarens kompetensbevis. Enligt artikel 139 ska medlemsstaterna också ha regler för sanktioner.

I 2 kap. 13 § första stycket djurskyddslagen föreskrivs att djur ska transporteras i transportmedel som är lämpliga för ändamålet och som skyddar djuren mot värme och kyla samt mot stötar, skavning och liknande. I den utsträckning som det behövs ska djuren hållas skilda från varandra. Den som transporterar djur ska enligt andra stycket i samma bestämmelse ha tillsyn över djuren och vidta de åtgärder som behövs för att djuren under pålastning, transport och urlastning inte ska skadas eller orsakas lidande. För transporter som omfattas av djurtransportförordningen gäller bestämmelserna i första och andra styckena utöver vad som framgår av artiklarna 3 och 6 samt bilaga I djurtransportförordningen, om transporten sker enbart på svenskt territorium eller avser sjötransporter från svenskt territorium. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, enligt fjärde stycket, meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot transport av djur.

Ytterligare regler om djurtransporter finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur. Föreskrifterna innehåller detaljerade bestämmelser om bl.a. transport såväl av levande ryggradsdjur i allmänhet som av vissa djurslag, transportmedels utformning och konstruktion, i- och urlastning, transporttider samt transport med olika slags transportmedel. I 3 kap. 1–3 §§ finns allmänna bestämmelser som bl.a. handlar om hur en god ventilation av transportutrymmet ska säkras. Av 5 kap. 8 § framgår att transporttiden, med undantag för transporter med flygplan, för

(EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll).

bl.a. nötkreatur, får, getter, grisar och fjäderfä inte får överstiga åtta timmar om det inte anges något annat i föreskrifterna. När det gäller väg- och järnvägstransporter framgår det bl.a. att slaktgrisar ska transporteras i ett lastutrymme som är indelat i avdelningar med högst 20 grisar i varje (6 kap. 14 § och 7 kap. 1 §).

Bestämmelser om straff och sanktioner för överträdelse av reglerna om djurtransporter i djurskyddslagen och vissa bestämmelser i djurtransportförordningen finns i 10 kap. djurskyddslagen. Straffet för sådana överträdelse är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt är straffet fängelse i högst två år.

Pågående arbete på EU-nivå

Europaparlamentet beslutade i februari 2019 om en resolution om skärpta regler för djurtransporter⁸. Enligt resolutionen bör bl.a. transporttiderna minska och straffen skärpas för brott mot regelverket om djurtransporter. Europaparlamentet uppmanar vidare kommissionen att i bilaterala handelsförhandlingar med tredjeländer kräva efterlevnad av EU:s normer för djurs välbefinnande och att, inom ramen för WHO, stödja en internationalisering av unionens bestämmelser på området. Parlamentet uppmanar också kommissionen att skärpa de gällande kraven gentemot unionens handelspartner, särskilt när det gäller handel med och transport av djur, så att de är minst lika stränga som EU-normerna.

Med anledning av en rekommendation i resolutionen inrättade Europaparlamentet i juni 2020 ett särskilt utskott, undersökningskommittén för frågor om skydd av djur under transport inom och utanför EU (ANIT). Utskottets uppgift var att granska att transporter med levande djur, både de som färdas mellan EU:s medlemsländer och de som passerar unionens gränser, följer reglerna. ANIT-kommitténs arbete resulterade i att Europaparlamentet den 20 januari 2022 beslutade om en rekommendation till rådet och kommissionen (2021/2736(RSP)). Europaparlamentet uppmanade bl.a. kommissionen och EU:s medlemsstater att öka sina ansträngningar för att respektera djurens välbefinnande under transport och uppdatera EU:s regler. Parlamentet krävde vidare att EU-normer för djurskydd och djurens välbefinnande måste uppfyllas även vid import från tredjeländer.

I kommissionens Från jord till bord-strategi aviserades en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning, inklusive regelverken för djurtransporter och slakt. Syftet var att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. Enligt handlingsplanen skulle kommissionen lägga fram förslag till ny djurskyddslagstiftning under det tredje kvartalet 2023.

⁸ Europaparlamentets resolution av den 14 februari 2019 om genomföranderapporten avseende förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport inom och utanför EU (2018/2110(INI)).

Som ett led i översynen genomfördes en utvärdering för att bedöma om de befintliga reglerna fortfarande är ändamålsenliga, relevanta, effektiva och bidrar till ett mervärde för EU (en s.k. fitness check). I oktober 2022 presenterades kommissionens slutrapport av utvärderingen. Enligt rapporten har EU:s djurskyddslagstiftning förbättrat många djurs välbefinnande. Skyddet av djur under transport och vid slakt har också förbättrats avsevärt men kommissionen framhöll samtidigt att det fortfarande finns problem när det gäller efterlevnaden av bl.a. reglerna om djurtransporter, särskilt när det gäller långa transporter, transport av unga eller dräktiga djur och export av boskap. Kommissionens slutsats är att EU:s nuvarande djurskyddslagstiftning inte fullt ut tillgodoser nuvarande och framtida behov. Reglerna behöver ändras för att bättre återspegla samhällets ökande förväntningar, etiska farhågor, den vetenskapliga och tekniska utvecklingen och framtida hållbarhetsutmaningar.

Den 7 december presenterade EU-kommissionen förslag till ny EU-förordning om skydd av djur under transport⁹. Enligt kommissionen syftar förslaget till att säkerställa en hög djurskyddsnivå för djur under transport samtidigt som det ska förenkla förfaranden, minska den administrativa bördan och underlätta efterlevnaden av harmoniserade regler. Förslaget innehåller bl.a. krav på kortare maximalt tillåtna restider för de flesta arter, uppdaterade regler för utrymmen, obligatorisk spårbarhet i realtid för alla vägtransporter och en minimiålder på fem veckor för transport av icke avvanda kalvar.

Enligt förslaget ska transporter av djur till slakt inte överstiga 9 timmar. Undantag får dock ges om det visar sig omöjligt att nå en slaktplats inom 9 timmar från avsändningsorten. Transporter av djur för andra ändamål än slakt får inte överstiga 21 timmar och transport av icke avvanda kalvar ska inte överstiga 8 timmar, såvida inte ett system kan godkännas som garanterar djuren mjölk under transporten. Vidare föreslås att transporttiderna begränsas vid höga temperaturer. Vid temperaturer över 30 grader får transporter endast ske mellan kl. 21 på kvällen och kl. 10 på morgonen nästa dag, och att djurens utrymmesbehov ökas med 20 procent. Både förare och mottagare av djurtransporter ska enligt förslaget fylla i en deklARATION vid ankomsten som innehåller information om djurens hälsa baserat på ett antal indikatorer. Myndigheterna måste ha tillgång till lokaliseringsdata för transporter på resor vid relevanta hållplatser som kontrollpunkter och destinationer för att öka möjligheterna till kontroller och inspektioner i realtid. Utrymmeskraven för djur under transport föreslås ökas i enlighet med rekommendationerna från Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa).

Jordbruksverket har remitterat förslaget för att inhämta synpunkter från berörda aktörer. Förhandlingar väntas inledas i ministerrådet under våren 2024.

⁹ COM(2023)770 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden, om ändring av rådets förordning (EG) nr 1255/97 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1/2005

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen påtalat vikten av att komma till rätta med de allvarliga problem som är förknippade med långa djurtransporter inom och utom unionen. Utskottet välkomnar därför att EU-kommissionen som en del av den pågående översynen av djurskyddslagstiftningen presenterat ett förslag till nytt regelverk för djurens välfärd under transport. Enligt utskottet är det angeläget att det nya regelverket resulterar i ett stärkt djurskydd, jämlik tillämpning inom unionen och en bättre efterlevnad. I avvaktan på det arbete som nu pågår föreslår utskottet att motionerna 2023/24:2628 (S) yrkande 36 och 2023/24:929 (MP) i denna del lämnas utan åtgärd.

Djurhållning inom animalieproduktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lösdrift, beteskraV, digivning av kalvar, uppfödning av slaktkycklingar, avlivning av tuppkycklingar, föreskrifter för odlad fisk samt om pälsdjursuppfödning. Jämför reservation 2 (V, MP).

Motionerna

Lösdrift

I motion 2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att det införs ett investeringsstöd som påskyndar omställningen till lösdrift även på mindre mjölkgårdar. Motionärerna hänvisar till att dessa mindre gårdar ofta är viktiga för såväl hävden av naturbetesmarker som för att bibehålla företagande på landsbygden, och för att underlätta för dessa gårdar att ställa om till lösdrift vill de se ett särskilt investeringsstöd. Vidare anförs i yrkande 4 samma motion att den typ av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö bör fasas ut och ersättas med lösdriftssystem.

Beteskrav

I motion 2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås att en djurvälferdsersättning för bete införs för att stimulera till ökad betesdrift, utöver lagkravet. Motionärerna anser att alla nötkreatur över sex månaders ålder ska ha rätt till utvistelse och bete under betesperioden och att en utveckling mot en större andel stutuppfödning än tjurkalvsuppfödning skulle underlätta detta.

I motion 2023/24:1956 av Magnus Manhammar (S) anförs att den svenska betesrätten ska värnas. Enligt motionären behöver även ungtjurar som föds upp för köttproduktion komma ut och beta fritt och flera undersökningar visar att ett gott djurskydd bidrar till att konsumenterna köper svensk mat. Motionären menar att om djurskyddsnivån sänks till EU-nivå minskar

motivationen att köpa svenskt. Det finns goda skäl att anta att stödet för beteskrav för kor och tjurar har ett stort stöd bland svenska konsumenter.

Digivning av kalvar

I motion 2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att det bör främjas att även kalvar av mjölkkras ska få dia kon i minst två månader efter födseln. Motionären hänvisar till att Skottland infört en djurväl-färdsersättning för att möjliggöra att kalven hålls med sin moder under en längre tid. Även i Sverige pågår just nu forskning där kor och kalvar hålls tillsammans i fyra månader, och åtgärder som främjar att mjölkkor och kalvar kan hållas tillsammans bör införas.

Uppfödning av slaktkyckling

I kommittémotion 2023/24:1525 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att uppfödningen bör ställa om från turbokyklingar till långsamväxande raser för att minska lidandet. Enligt motionärerna innebär den snabba tillväxten en stor risk för bensmärta och rörelsestörning, och en utfasning skulle kunna genomföras utifrån djurskyddslagstiftningens skrivning om avel som medför lidande för djuren. I motion 2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 1 anförs att ett förbud av s.k. turbokyklingar bör utredas. Enligt motionärerna bör regeringen omedelbart förbjuda kycklingar som tillhör framodlade raser ämnade att växa onaturligt snabbt, och som idag innebär ökade hälsoproblem för enskilda individer.

Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2023/24:1525 yrkande 3 att omsorgsprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurväl-färden och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom utrymmeskrav. Vidare framhåller motionärerna i yrkande 4 samma motion att slaktkycklingproduktionen bör minska beläggningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas.

I motion 2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 2 anförs att regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin bör ses över.

I kommittémotion 2023/24:1525 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att Sverige bör förhålla sig till ECC-kriterierna som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen. Motionärerna menar att ECC-kriterierna (European Chicken Commitment), som inkluderar faktorer som bl.a. inredning, beläggningsgrad, bedövning och tredjepartsgranskning, skulle vara en möjlighet att komma bort från det systematiska lidandet inom den svenska kycklingindustrin. I motion 2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 4 föreslås att möjligheten att utgå från European Chicken Commitment (ECC) som miniminivå inom djurväl-färden för kycklingar ska utredas. Enligt motionärerna bör de kriterier som för

närvarande gäller för ECC senast 2026 anses vara miniminivå för kyckling-industrin att förhålla sig till i Sverige.

Avlivning av tuppkycklingar

I motion 2023/24:2012 av Magnus Manhammar (S) anförs att regeringen bör studera förutsättningarna för ett förbud mot avlivning av tuppkycklingar till förmån för tidig könsbestämning i äggen. Enligt motionären finns välfungerande tekniker i andra länder, bl.a. i Tyskland för att könsbestämma ägg, vilket är ett betydligt humanare verktyg och skulle spara djuren stort lidande. Motionären anser att regeringen bör studera förutsättningarna för ett förbud till senast 2025.

Föreskrifter för odlad fisk

I motion 2023/24:913 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anförs att föreskrifterna om fisk bör skärpas så att de innefattar berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan.

Pälsdjursuppfödning

Sanna Backeskog m.fl. (S) ställer sig i motion 2023/24:2032 yrkande 1 bakom en frivillig successiv avveckling av pälsdjursfarmar. Enligt motionärerna är det positivt att regeringen i sitt budgetförslag nu föreslår ekonomiskt stöd för frivillig avveckling av minkuppfödning, men eftersom stödet bygger på frivillighet är det viktigt att fortsätta verka för att djurskyddslagen och minkarnas rätt till naturligt beteende efterlevs.

Kompletterande uppgifter

Lösdrift

Utredaren i Översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll föreslog i betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) att det skulle införas ett krav i djurskyddslagen på att alla djur ska hållas lösgående. Samtidigt föreslog utredaren att Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) skulle få ett bemyndigande att föreskriva om undantag så att befintliga uppbundna system kan fasas ut i rimlig takt. I propositionen (prop. 2017/18:147) till den nya djurskyddslagen (2018:1192) gjorde regeringen bedömningen att alla djur bör hållas lösgående men att konsekvenserna av att införa ett krav på att hålla djur lösgående och behovet av övergångsbestämmelser och undantag bör utredas ytterligare. Jordbruksverket fick mot den bakgrunden i uppdrag att göra en sådan analys, vilken redovisades i rapporten Krav på att hålla djur lösgående – konsekvenser, övergångsbestämmelser, undantag och andra incitament än lagstiftning (rapport 2019:17). I rapporten gör Jordbruksverket bedömningen att det kan ifrågasättas om nya omfattande stödåtgärder verkligen är ett

effektivt medel för att möjliggöra en effektiv omställning. Det finns också redan befintliga investeringsstöd som djurhållare som tidigare har gjort omställningen också har haft möjlighet att använda för sin omställning. Rapporten har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Enligt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. gäller att kalvar inte får hållas bundna (2 kap. 11§), och att handjur som är mer än sex månader gamla ska hållas i lösdrift efter den 1 augusti 2017 (2 kap. 10 §). Det är även reglerat att i nybyggda stallar som tas i bruk efter den 30 juni 2010 ska nötkreatur hållas i lösdrift.

Inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning har EU-kommissionen gett den europeiska myndigheten för livsmedels-säkerhet (Efsa), i uppdrag att ta fram vetenskapliga yttranden för olika djurslag. I maj 2023 presenterade Efsa ett yttrande om djurvälstånd för mjölkkor, där lösdrift för rekommenderas. Kommissionen har för avsikt att revidera det nuvarande direktivet med allmänna bestämmelser om hållande av lantbrukets djur¹⁰ och ersätta det med en förordning med djurslagsspecifik lagstiftning. Ett förslag till ny djurskyddslagstiftning skulle ha lämnats under hösten 2023, men det har försenats.

I februari 2023 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU och undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024 (dir. 2023:19).

Beteskrav

Av djurskyddsförordningen (2019:66) framgår att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion och som är äldre än sex månader ska hållas på bete sommartid. Enligt Jordbruksverkets föreskrifter¹¹ anses mjölkkor hållna på bete i ett dygn om de under dygnet kommer ut och kan vistas ute under en sammanhängande tidsperiod på minst sex timmar. Antalet dygn som de ska hållas på bete varierar dock beroende på olika parametrar, bl.a. var i landet djuren hålls. Även under vilken period på året de ska ha tillgång till betet varierar.

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken finns möjlighet till djurvälståndersättningar för mjölkkor, suggor och får. Dessa avser ersättning för att extra djuromsorgsåtgärder vidtas. Syftet är att öka djurens välbefinnande och omfattar bl.a. klövhälsovård för mjölkkor, fårklippning samt foderanalys, hullbedömning och produktionsplanering för suggor och

¹⁰ Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur

¹¹ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m.

får. Djurvälståndersättningar kan endast ges för åtgärder som går utöver nationella lagstiftningskrav och praxis, och de bygger på de beräknade merkostnader och inkomstbortfall som följer av tillkommande villkor. Reglerna tillåter alltså inte ersättning för t.ex. författningskrav på bete för nötkreatur som hålls för mjölkproduktion. Det innebär att ersättning för eventuella merkostnader för svenska producenter till följd av strängare djurskyddskrav i dagsläget inte kan ges med stöd av den gemensamma jordbrukspolitiken. Ersättning får inte heller lämnas för sådana åtgärder som, utan att utgöra lagkrav, vidtas av lantbrukare i så stor omfattning att de kan betraktas som etablerad praxis, t.ex. krav som följer av svensk branschstandard. Däremot får ersättning lämnas för nya nationella regler som går utöver EU:s krav, dock i högst 24 månader fr.o.m. den dag reglerna blev obligatoriska för jordbruksföretaget.

Den 4 april 2023 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att analysera och, i de fall som bedöms lämpligt, lämna kostnadseffektiva och skalbara förslag till förändringar av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 (den strategiska planen) som ökar lönsamhet och robusthet i primärproduktionen i hela landet. En del av uppdraget skulle omfatta omfördelning av medel inom avsatt budget för ettåriga stöd till miljö, klimat och djurvälstånd för nya eller utvidgade stöd inom området, och att ett stöd som kompenserar för längre betesgång för mjölkkor än det lagstadgade skulle ingå bland förslagen.

Jordbruksverket redovisade uppdraget den 9 november 2023. I rapporten avråder Jordbruksverket från att införa en ettårig ersättning för utökad betesgång för mjölkkor. Myndigheten konstaterar att en ny ersättning till utökad betesgång för mjölkkor inte är enkel att införa, varken för lantbrukaren eller för myndigheterna. Jordbruksverket menar att det finns risker kring ansökningsförfarandet och hur kontroller kan utformas, men även frågetecken kring samhällsnyttan. Vidare ger en utökad betesgång enligt Jordbruksverket enbart en begränsad nytta för djurvälstånden.

Som nämnts tidigare i betänkandet tillsatte regeringen i februari 2023 en utredning för att bl.a. analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU och undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024 (dir. 2023:19).

Digivning av kalvar

Av de allmänna råden till 2 kap. 1 och 2 §§ Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:18) om nötkreaturshållning inom lantbruket m.m. framgår bl.a. att kalvar bör flyttas till en annan djurbesättning tidigast när de har uppnått en månads ålder och en vikt som är normal för rasen och åldern. De bör vidare förberedas inför flyttningen genom att foderstaten (dvs. den

kombination av olika foder som ges till ett djur) ett par veckor dessförinnan anpassas till mjölkersättning, kraftfoder och hö. Avvanda kalvar som ska flyttas till en annan djurbesättning bör ha varit avvanda minst två veckor innan de flyttas.

Frågan om effekterna på djurhälsan för mjölkkor och deras kalvar liksom mjölkproduktionen vid fri respektive begränsad digivning har studerats i vissa försök, bl.a. i en doktorsavhandling vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)¹². I ett pågående forskningsprojekt vid SLU i Uppsala hålls en del av korna i mjölkbesättningen på Lövsta lantbruksforskning tillsammans med sina kalvar i början av laktationen. Syftet med projektet är att testa om kalvar kan integreras i automatiska mjölkningssystem (AMS). Projektet kommer att pågå i minst tre år. Kor som kalvar i projektet följs under hela laktationen. Kvikkalvar som föds i projektet kommer att följas fram till sin egen första laktation. Effekter av kalvarnas skötsel tidigt i livet på tillväxt, hälsa, beteende, fertilitet och indikatorer för livslängd utvärderas. Vidare kommer även kornas totala mjölmängd under laktationen och hur kornas hälsa, beteende och fertilitet påverkas av att gå med kalven i början av laktationen att utvärderas. Målsättningen är att utforma ett system för att integrera kalvar med kor i system för automatisk mjölkning. Under Sveriges EU-ordförandeskap hölls en presentation av projektet under djurskyddkonferensen vid SLU i juni 2023.

Inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning presenterade Efsa i mars 2023 ett vetenskapligt yttrande om välfärd för kalvar. I yttrandet konstateras att resultat tyder på att det finns fördelar med långvarig kontakt mellan ko och kalv men att det behövs forskning om hur det ska genomföras i praktiken. I de rekommendationer som lämnas bör kalvar hållas tillsammans med kon minst ett dygn efter födseln.

Ett lagförslag till ny EU-lagstiftning för hållande av olika djurslag skulle presenterats hösten 2023, men det har försenats.

Uppfödning av slaktkyckling

Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur fastställer minimikrav för hållning av djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller päls eller för annan typ av animalieproduktion. Vidare gäller särskilda krav för kycklingar som hålls för köttproduktion i rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar. Enligt direktivet måste alla kycklingar ha lämplig tillgång till dricksvatten, foder, samt torrt och luckert strö. Byggnaderna måste ha lämplig belysning under ljusperioderna och tillräcklig ventilation. Alla kycklingar som hålls i anläggningarna måste inspekteras minst två gånger om dagen och kycklingar som är svårt skadade eller har dålig hälsa måste behandlas eller omedelbart avlivas. Direktivet klagör att operationsingrepp som utförs i andra syften än medicinsk

¹² Effects of Restricted and Free Suckling – In Cattle used in Milk Production Systems av Sofie Fröberg (2008).

behandling i allmänhet är förbjudna. Näbbtrimning och kastrering är endast tillåtet i vissa fall. Den maximala belägningsgraden ska som utgångspunkt inte överstiga 33 kilo per kvadratmeter, men kan under vissa villkor uppgå till max 42 kilo per kvadratmeter.

I Sverige har ovan nämnda direktiv genomförts i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och föreskrifter från Jordbruksverket. Enligt 2 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Enligt andra stycket i samma bestämmelse får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter och villkor för eller förbud mot viss djurhållning för att tillgodose kraven enligt första stycket.

I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:23) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m. finns gemensamma bestämmelser om bl.a. skötsel, renhållning av stallutrymmen, foder och dricksvatten. I 3 kap. finns särskilda bestämmelser för slaktkycklingar och i 4 kap. bestämmelser för avelsdjur inom slaktkycklingproduktion. Av föreskrifterna framgår bl.a. att belägningsgraden i slaktkycklingstallar får vara högst 20 kilo slaktkyckling per kvadratmeter golvarea. För uppfödare som är anslutna till ett kontrollprogram gäller dock att stallarna får beläggas i enlighet med kontrollprogrammet, dock högst 36 kilo per kvadratmeter golvarea, och maximalt 25 djur per kvadratmeter golvarea.

Kontrollprogram initieras frivilligt av branschorganisationer för att stärka konkurrenskraften och öka flexibiliteten för företagare samtidigt som en god djurskyddsnivå främjas och upprätthålls. Kontrollprogram kallas ibland även för djuromsorgsprogram. Föresatsen med dessa program är att minst samma djurskyddsnivå ska uppnås som vid tillämpning av ordinarie föreskrifter. Producenter som är anslutna till programmet förbinder sig att uppfylla ett flertal kriterier som går utöver miniminivån i myndighetsföreskrifter, t.ex. om teknisk utrustning och skötsel av djuren, och att genomgå en utökad kontroll. Den som deltar i sådana kontrollprogram kan samtidigt undantas från vissa andra bestämmelser i föreskrifterna och kan t.ex. få ha en högre belägningsgrad än vad som annars är tillåtet.

European Chicken Commitment (ECC) är en gemensam policy för kycklinguppfödning som företag kan ansluta sig till. Policyn omfattar bl.a. att all produktion ska vara förenlig med EU:s djurskyddslagstiftning och regelverk, oavsett kycklingens ursprungsland, krav på en maximal belägningsgrad på 30 kilo per kvadratmeter, att endast använda långsamväxande raser som uppvisar högre välfärd och vissa kriterier för stallklimat och inredning. Ett antal europeiska och svenska företag har anslutit sig till policyn.

Som underlag inför den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning har den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) fått i uppdrag av kommissionen att lämna uppdaterade vetenskapliga yttranden

om för och nackdelar med olika produktionssystem för olika djurslag. I februari 2023 presenterade Efsa ett yttrande om djurvälstånd för slaktkycklingar samt föräldradjur inom slaktkycklingindustrin¹³. I yttrandet rekommenderas bl.a. att tillväxthastigheten för slaktkycklingar ska begränsas till högst 50 gram per dag samt att beläggningstätheten reduceras avsevärt för att möta slaktkycklingarnas beteendemässiga behov. Alla former av stympning bör undvikas liksom foder- och vattenrestriktioner för föräldradjuren. Vidare bör kycklingarna ha tillgång till torrt strö och förhöjda plattformar med ramper för slaktkycklingar och sittpinnar för föräldradjur. Det bör tillhandahållas täckta verandor för kycklingarna och föräldradjuren från två veckors ålder, samt tillgång till utevistelse med vegetation.

Den 8 november 2023 svarade landsbygdsminister Peter Kullgren på en skriftlig fråga om kycklingindustrin och djurvälstånden (fr. 2023/24:207) av Kajsa Fredholm (V):

Kajsa Fredholm har frågat om jag avser att vidta åtgärder, och i så fall vilka åtgärder, med anledning av de brister som uppmärksammats i djurvälstånden inom kycklingindustrin.

Låt mig först konstatera att det är upprörande att se djur som far illa. Djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Vi har en stark djurskyddslagstiftning i Sverige och det är den enskilda djurhållaren som är ytterst ansvarig för att den lagstiftningen följs och att åtgärder vidtas för att komma till rätta med eventuella brister. Sjuka eller skadade djur ska tas omhand så fort som möjligt och ges vård eller avlivas på ett tillåtet sätt.

Slaktkycklingaveln är en internationell företeelse som ser likartad ut på många håll i världen och där avelsurvalet inte görs i Sverige. Att merparten av världens slaktkycklingavel sker i Europa gör det än mer angeläget att få till stånd en förändring på EU-nivå. Regeringen verkar därför för att stärka EU:s djurskyddslagstiftning i samband med den översyn som just nu pågår. Från svensk sida har vi tidigt i den processen spelat in till kommissionen att det är viktigt att stärka välfärden för slaktkycklingar och att det behöver tas fram specifik lagstiftning för just föräldradjur, vilket saknas idag på EU-nivå. En av de åtgärder som regeringen har framhållit är vikten av att både djurvälstånd och djurhälsa beaktas vid avel så att det inte blir ett allt för ensidigt fokus på produktionsegenskaper såsom tillväxt.

Regeringen vill även se ett förbud mot stympningar som näbbtrimning och kamklippning, likt det förbud som finns i Sverige i dag. Detta är något som även Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) lyfter i sitt senaste vetenskapliga yttrande om slaktkycklingar till kommissionen.

Jag har ganska nyligen i ett brev till kommissionen framfört vikten av en revidering av EU:s djurskyddslagstiftning och att förslag på detta område presenteras inom utsatt tidsplan. En ambitiös djurskyddslagstiftning inom EU kommer att vara ett viktigt steg för att skapa ett hållbart livsmedelssystem med hög djurvälstånd, minskad antibiotikaanvändning och hög livsmedelssäkerhet.

Jag kan inte utesluta att åtgärder kan behöva övervägas från politiskt håll för att trygga djurens välfärd och tillse att djurhälsa beaktas vid aveln. Jag kommer redan denna vecka att träffa branchorganisationen Svensk

¹³ EFSA Journal Scientific Opinion: Welfare of broilers on farm

Fågel och det i media utpekade företaget för att höra hur de ser på situationen och vägen framåt.

Enligt tidigare aviserad handlingsplan skulle ett förslag till ny djurslags-specifik lagstiftning presenterats under hösten 2023, men det har försenats. Kommission har inte aviserat när det kan komma att läggas fram.

Avlivning av tuppkycklingar

Cirka 7 miljarder tuppkycklingar avlivas årligen i världen inom äggindustrin eftersom det saknas ekonomiska incitament att föda upp dessa för köttproduktion. De raser som används för äggproduktion har sämre tillväxt och magrare kött än de som används inom slaktkycklingindustrin. Avlivning sker vanligtvis genom gasning eller i kvarnar med snabbrotterande slagor. I Sverige handlar det om ca 5 miljoner kycklingar varje år.

Det pågår forskning för att hitta metoder som möjliggör könssortering av ägg. De länder som har kommit närmast en kommersialiserad lösning är Kanada, Tyskland och Nederländerna. Deras metoder bygger på att bestämma äggets kön genom optisk teknik (t.ex. infraröd strålning) eller med kemisk analys t.ex. av hormoner, varvid ägget måste punkteras.

Forskare vid Linköpings universitet har tagit fram en ny metod som genom sensorer analyserar de gaser som äggen ger ifrån sig. De olika sammansättningarna kan vid olika temperaturer med hjälp av statistiska utvärderingsmetoder berätta om könet på ägget. En träffsäkerhet har nåtts på 85 procent men enligt forskarna är man på god väg mot en 95 procentig säkerhet. Metodens fördelar enligt forskarna är att den kan utföras i ett tidigt skede, är relativt billig och möjliggör att tuppäggen kan sorteras ut till matägg. Metoden är ännu inte kommersiellt gångbar för en storskalig användning men tekniken finns på plats och sensorerna som används i metoden är snart redo att utvecklas.

I EU har systematisk avlivning av tuppkycklingar diskuterats i ministerrådet. Ett antal medlemsländer i EU, bl.a. Frankrike och Tyskland, har infört nationella förbud mot avlivning av dagsgamla kycklingar.

Enligt EU-kommissionen kommer ett eventuellt förbud att övervägas inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning. Ett lagförslag till nytt regelverk med djurspecifik lagstiftning skulle presenterats hösten 2023, men det har försenats.

Föreskrifter för odlad fisk

Jordbruksverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby. Föreskrifterna innehåller dels bestämmelser som är gemensamma för alla de slags djur som omfattas av föreskrifterna, dels särskilda bestämmelser för olika slags djur. När det gäller foder framgår det av 4 kap. 26 § att djur, förutom om det anges något annat i de djurspecifika bestämmelserna, ska ha daglig tillgång till foder. Foder ska vara av lämplig

struktur, av god hygienisk kvalitet och tillgodose varje djurs näringsbehov. I 13 kap. finns särskilda bestämmelser om fiskar. När det gäller foder framgår det av 13 kap. 10 § att fiskar ska utfodras med ett för arten anpassat foder i sådan mängd och med sådana intervall att de upprätthåller ett medelgott hull.

Jordbruksverket har även meddelat föreskrifter (SJVFS 2019:6) om odling av fisk. Föreskrifterna gäller när fisk hålls för livsmedelsproduktion, utplantering eller avel inför någon av dessa verksamheter (1 kap. 1 §). Bestämmelser om utfodring finns i 3 kap. 7–11 §§. Av dessa framgår bl.a. att fodrets struktur, innehåll och mängd liksom utfodringsintervallerna ska vara anpassade till fiskarten, fiskens ålder och storlek, vattentemperaturen och den övriga odlingsmiljön (3 kap. 7 §).

I EU-kommissionens Från jord till bord-strategi aviserades en översyn av hela EU:s djurskyddslagstiftning. Syftet är att anpassa lagstiftningen till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, underlätta tillämpning och säkerställa en högre djurskyddsnivå. En del i översynen är att införa mer djurspecifika regler, exempelvis för fisk, vilket saknas på EU-nivå idag. Som underlag för en ny djurspecifik lagstiftning har kommissionen gett Efsa i uppdrag att ta fram vetenskapliga yttranden om ett antal olika fiskarter, bl.a. lax, öring, havsabborre, havsruda, europeisk ål och tonfisk. Dessa yttrandena ska presenteras löpande mellan 2026 och 2029.

Pälsdjursuppfödning

I budgetpropositionen för 2024 avsattes 180 miljoner kronor för frivillig avveckling av minkfarmning under 2024 och 2025. Stödet kommer att betalas ut till företag efter genomförd avveckling som frivilligt avvecklar sin verksamhet med minkuppfödning för pälsproduktion under perioden 2024–2025. Regeringen meddelade även att möjligheten att introducera ett förbud mot pälsdjursfarmning i djurskyddslagen ska utredas parallellt med avvecklingen. Framtagande av en förordning som anger stödets utformning pågår inom Regeringskansliet. Av budgetpropositionen framgår att det inte kan uteslutas att bidraget kommer att behöva godkännas av Europeiska kommissionen ur statsstödssynpunkt, och att regeringen har som ambition att säkerställa att nya statliga stöd utformas på ett sätt som minskar riskerna för brott och felaktiga utbetalningar, vilket kommer att vara vägledande för utformningen av reformen. Uppfödning av djur för pälsproduktion är redan helt eller delvis förbjudet i 17 av EU:s medlemsländer. Det finns ca 1 000 verkamma pälsfarmar i EU som föder upp minkar, rävar och mårdhundar, med ungefär 7,7 miljoner djur. Det finns i nuläget inga andra djurarter som föds upp enbart för pälsproduktion i EU.

Den 7 december 2024 presenterade kommissionen ett svar på medborgarinitiativet Fur Free Europe. Medborgarinitiativet har samlat 1,5 miljoner underskrifter och syftar till att förbjuda pälsdjursfarmning inom EU samt handel med pälsprodukter på EU:s inre marknad.

Enligt sitt svar på initiativet har EU-kommissionen åtagit sig att noga undersöka om det behövs ett förbud mot djuruppfödning för pälsproduktion och försäljning av sådana produkter i EU och hur det i så fall kan genomföras. På grundval av vetenskapliga rön från EU:s myndighet för livsmedelssäkerhet (Efsa) senast i mars 2025 och ytterligare utvärderingar, kommer kommissionen att meddela senast i mars 2026 om den ska föreslå ett förbud efter en övergångsperiod. Kommissionen ska också överväga om ytterligare åtgärder krävs för att förbättra djurskyddet på pälsfarmar. Under tiden vidtar kommissionen ett flertal åtgärder i fråga om pälsdjursuppfödningens djurskydds-, folkhälso- och miljökonsekvenser. Dit hör inspektioner av pälsfarmar på plats i EU-länderna, för att studera hur One Health-kontroller efterlevs, en konsekvensbedömning för en eventuell översyn av textilmärkningsförordningen och, beroende på vad bedömningen visar, ett eventuellt förslag att ta med amerikansk mink i förteckningen över invasiva främmande arter av unionsbetydelse. Kommissionen ska följa One Health-modellen – som innebär att människors, djurs och miljöns hälsa oupplösligt hänger samman – för att förhindra, upptäcka och åtgärda sjukdomsutbrott på pälsfarmar.

Utskottets ställningstagande

Lösdrift

Av Jordbruksverkets föreskrifter om nötkreaturshållning framgår att handjur som är mer än sex månader gamla ska hållas i lösdrift efter den 1 augusti 2017. Enligt utskottet får därmed det som efterfrågas i motion 2023/24:914 yrkande 4 anses vara tillgodosett. Vidare gäller i Sverige krav på att alla nya stallar för nötkreatur ska byggas med lösgående system. Utskottet noterar att frågan om investeringsstöd för att främja en omställning av befintliga stallar med uppboundna system har utretts av Jordbruksverket och att beredning av rapporten pågår. Därtill har Efsa i sitt vetenskapliga underlag till en reviderad djurskyddslagstiftning på EU-nivå rekommenderat att mjölkkor ska hållas i lösgående produktionssystem. Utskottet ser fram mot att EU-kommissionen presenterar utlovade förslag till ny lagstiftning. Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att motion 2023/24:914 (MP) yrkande 1 kan lämnas utan åtgärd.

Beteskrav

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket på uppdrag av regeringen nyligen analyserat möjligheter och effekter av att stödja ökad betesdrift inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens regelverk. Vidare pågår en översyn av de EU-gemensamma djurskyddsreglerna och i det sammanhanget förväntar sig utskottet att krav på utevistelse och bete för nötkreatur kommer att adresseras. Utskottet ser även fram mot att ta del av slutsatserna från den

tillsatta utredningen om stärkta konkurrensförutsättningar för svenska livsmedelsproducenter med bibehållna högt ställda djurhållningskrav.

Utskottet ser inga skäl att föregripa det arbete som pågår och föreslår att motionerna 2023/24:914 (MP) yrkande 3 och 2023/24:1956 (S) lämnas utan åtgärd.

Digivning av kalvar

Djurvälfärdseffekter av fri digivning hos nötkreatur har undersökts i flera studier och utskottet konstaterar att det i dagsläget pågår forskning vid SLU om hur kalvar kan hållas tillsammans med kor i automatiska mjölkningssystem. Utskottet noterar att den typen av forskning efterfrågas av Efsa, som i sitt vetenskapliga underlag till den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning anför att det kan finnas fördelar med långvarig kontakt mellan ko och kalv men att det saknas kunskap om hur det kan genomföras. Därmed finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2023/24:914 (MP) yrkande 2.

Uppfödning av slaktkyckling

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av ett starkt djurskydd för alla djur, och det ska givetvis gälla för de djur som hålls inom livsmedelsindustrin. När det gäller slaktkycklingar ställer Jordbruksverkets föreskrifter i flera fall högre krav än nuvarande lagstiftning på EU-nivå, exempelvis när det gäller beläggningsgrad.

Utskottet ser positivt på frivilliga initiativ till att stärka djurvälferden, och när det gäller kontrollprogrammen konstaterar utskottet att dessa är godkända av Jordbruksverket, och att möjligheten för slaktkycklingproducenter att ha en högre djurtäthet än vad som föreskrivs är villkorat med åtaganden som ska gå utöver miniminivåer i föreskrifterna.

Som anförts tidigare i betänkandet välkomnar utskottet att kommissionen ser över djurskyddslagstiftningen på EU-nivå. Utskottet konstaterar att Efsa i sina rekommendationer bl.a. påtalar behovet av att begränsa tillväxthastigheten för slaktkycklingar och minska beläggningsgraden för att öka djurens välfärd. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter driva på för att kommissionen ska genomföra den revidering av regelverket som aviserats.

Utskottet ser mot denna bakgrund ingen anledning att vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2023/24:1525 (MP) yrkandena 1–4 och 2023/24:1094 (SD) yrkandena 1, 2 och 4. Motionerna avstyrks därmed.

Avlivning av tuppsycklingar

Enligt utskottet är det önskvärt att utveckla alternativ till den systematiska avlivningen av dagsgamla tuppsycklingar inom värphönsindustrin som sker idag, både av etiska skäl och utifrån hållbarhets- och livsmedelsresursperspektiv. Utskottet noterar att det pågår forskning på flera olika metoder för tidig könsbestämning av ägg, däribland i Sverige, och utskottet ser fram mot

resultatet av det arbetet. Vidare konstateras att frågan är aktuell inom ramen för den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning. Med hänvisning till det som anförts föreslår utskottet att motion 2023/24:2012 (S) lämnas utan åtgärd.

Föreskrifter för odlad fisk

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter som innefattar särskilda bestämmelser om hållande av fisk. Av föreskrifterna framgår bl.a. att fodret ska vara anpassat för den specifika arten och tillgodose varje djurs näringsbehov. Vidare noterar utskottet att ett syfte med den pågående översynen av EU:s djurskyddslagstiftning är att införa mer djurspecifika regler där det i dag saknas på EU-nivå, och att Efsa med anledning av detta fått i uppdrag att ta fram vetenskapliga yttranden om ett antal olika fiskarter som underlag för en ny lagstiftning. Utskottet anser därmed att motion 2023/24:913 (MP) kan lämnas utan åtgärd.

Pälsdjursuppfödning

Utskottet framhåller vikten av ett starkt djurskydd och att det ska omfatta alla djur som hålls av människor. När det gäller djur som föds upp för pälsproduktion välkomnar utskottet att åtgärder för att förbättra djurskyddet på pälsfarmar ingår i översynen av EU:s djurskyddslagstiftning. Vidare konstaterar utskottet att flera medlemsländer inom EU har infört nationella förbud mot denna typ av produktion, och att EU-kommissionen åtagit sig att undersöka om det behövs ett förbud på EU-nivå mot djuruppfödning för pälsproduktion. Utskottet välkomnar inrättandet av ett ekonomiskt stöd till svenska minkföretagare som frivilligt avvecklar sin verksamhet. Enligt utskottet går det i linje med den utveckling som kan noteras i övriga medlemsstater. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2023/24:2032 (S) yrkande 1 kan lämnas utan åtgärd.

Smittskydd och djurhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om afrikansk svinpest och om en nationell kontrollstrategi mot MRSA.

Jämför reservation 3 (S), 4 (C) och 5 (MP).

Motionerna

Afrikansk svinpest

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 framförs att ett närmare samarbete mellan de berörda myndigheterna,

jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest. Enligt motionärerna saknar regeringen en tydlig krishanteringsplan för att se till att smittan inte sprider sig till andra delar av landet samt för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom griskärläget, liksom en tydlig plan för att hantera konsekvenserna av smittan.

I kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 6 framhålls vikten av det förebyggande arbetet mot smittsamma djursjukdomar. Motionärerna framhåller att djursjukdomsutbrott inte bara blivit en ekonomisk börda för staten utan också ett hårt slag för berörda lantbrukare, liksom stora livsmedelsförluster. Vidare anförs i yrkande 7 samma motion vikten av att säkerställa en snabb hantering vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Enligt motionärerna visar utbrottet av afrikansk svinpest i Fagerstatrakten behovet av en skyndsam hantering i dessa situationer. En brist som identifierades i samband med svinpestutbrottet var att det saknades riktlinjer om vilka ersättningsprinciper som gäller för drabbade jord- och skogsbruk utan djur samt att det saknades besked om hur ersättningen skulle se ut till de jägare som deltog i smittskyddsarbetet. Dessa rutiner behöver bli tydligare inför framtida utbrott för att möjliggöra en snabbare hantering från myndigheterna.

I kommittémotion 2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 4 framhålls att föreningsliv och ideell verksamhet ska få ersättning när deras verksamheter påverkas av restriktioner vid utbrott av smitta. Motionärerna pekar på att vid utbrott av smitta regleras ersättningsnivåer till skogs- och lantbruk av epizootilagen men det finns inget liknande för de ideella verksamheter och föreningsliv såsom scouter, sport- och idrottsklubbar etc. som påverkas, och att det bör tas fram riktlinjer för detta.

I kommittémotion 2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 1 anförs att regelverket för avfallshantering och återvinningsstationer snarast bör ses över för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest. Ett liknande yrkande finns i motion 2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M) som anför att regeringen bör överväga att utreda hur mat- och restavfallshanteringen kan förbättras för att minska risken för spridning av afrikansk svinpest.

I kommittémotion 2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 2 framhåller motionärerna att regeringen snarast bör se över regelverket för utfodring och åtling av vildsvin i syfte att inte upprätthålla större stammar av vildsvin än vad det finns naturlig föda för, och för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest. I yrkande 3 samma motion föreslås att Naturvårdsverket ges i uppdrag att tillsammans med Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket analysera antalet vildsvin i Sverige och om stammen behöver minskas för att minska spridningen av afrikansk svinpest.

Vidare anförs i yrkande 6 samma motion att regelverk och vägledning för desinficering av terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder vid t.ex. träning och tävlingar bör uppdateras och kommuniceras, I

yrkande 7 samma motion anförs att även regelverk och vägledningar för desinficering av jakt- och fritidskläder och utrustning som flyttats mellan länder vid t.ex. semesterresor bör uppdateras och kommuniceras.

Kontrollstrategi mot MRSA

I motion 2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 1 anförs att det bör tas fram en nationell kontrollstrategi mot MRSA i grisbesättningar. Enligt motionären skulle svenska grisproducenters konkurrenskraft kunna stärkas genom en statligt finansierad kontrollstrategi mot MRSA i grisbesättningar och det skulle bidra aktivt till det arbete som grisproducenterna redan gör idag för att hålla besättningarna fria från MRSA.

Kompletterande uppgifter

Jordbruksverket har ansvaret för att leda och samordna förebyggande åtgärder och bekämpa vissa allvarliga djursjukdomar (epizootisjukdomar), foderföroreningar och växtskadegörare. Smittskyddsarbetet sker i nära samarbete med bl.a. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Livsmedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, länsstyrelserna och näringsens organisationer. Folkhälsomyndigheten är samordnande myndighet när det gäller arbete med smittskyddet inom folkhälsan.

I den nationella beredskapsplanen för allvarliga smittsamma djursjukdomar (BAS) beskrivs vad som behöver göras, vilka myndigheter och organisationer som deltar och ansvar och roller vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Jordbruksverket har en tjänsteman i beredskap (TIB) med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid fredstida krissituationer. En veterinär som misstänker en allvarlig smittsam djursjukdom som lyder under epizootilagen ska alltid kontakta Jordbruksverkets TIB oavsett tid på dygnet.

Epizootisjukdom definieras som en allmänfarlig sjukdom som kan spridas genom smitta bland djur eller mellan djur och människa. Med allmänfarlig menas att sjukdomen utgör ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medför stora ekonomiska förluster för samhället. Epizootilagstiftningen anger vilka sjukdomar som klassas som epizootisjukdomar och vilka regler som gäller för dessa.

Afrikansk svinpest

Afrikansk svinpest (African swine fever – ASF) är en epizootisjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin. Sjukdomen introducerades till Georgien 2007 och nådde EU via vildsvin i Litauen och Polen 2014. Sedan dess har utbredningen skett genom långsam spridning i vildsvinsstammen i Europa.

Sjukdomen bekämpas med stöd av epizootilagstiftningen, vilken ger myndigheterna mandat att sätta in snabba och kraftfulla åtgärder. Virusets orsakar ASF har egenskaper som gör att det kan överleva länge i livsmedel

och andra obehandlade produkter från gris. Dessa egenskaper gör att sjukdomen kan spridas snabbt över långa sträckor och därmed orsaka utbrott i fria länder utan förvarning. När sjukdomen väl har introducerats sprider den sig lätt med levande djur eller genom att människor för den med sig på t.ex. skor, kläder och redskap. Det är därför viktigt att ett utbrott upptäckts i ett tidigt skede och det kräver hög medvetenhet om sjukdomen hos producenter och veterinärer som arbetar med grisar.

I maj 2019 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att tillsammans med berörda aktörer bedöma och vid behov föreslå förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av ASF till Sverige. Uppdraget redovisades den 31 oktober 2019. I sin rapport gjorde Jordbruksverket bedömningen att en generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige inom de gränser som är praktiskt genomförbara inte minskar risken för introduktion av ASF i landet. I särskilt utpekade områden kan dock åtgärder för att lokalt reducera eller stabilisera vildsvinsstammen, i kombination med biosäkerhetsåtgärder i tamgrisbesättningar, minska risken för introduktion, etablering och spridning av sjukdomen. Dessutom skulle sådana åtgärder kunna reducera hastigheten med vilken ASF etablerar och sprider sig, och därmed minska insatsen och kostnaderna för att bekämpa utbrott av ASF hos vildsvin. Jordbruksverket föreslog även kommunikations- och samverkansåtgärder, stärkt övervakning och förbättring av den allmänna biosäkerheten i landet.

Under 2020 färdigställde Jordbruksverket en beredskapsplan för hantering av ASF. Jordbruksverket har gjort stora insatser för att öka rapporteringen och provtagningen av döda vildsvin, och har t.ex. fortsatt med regelbundna samverkansmöten med berörda myndigheter och organisationer. Tillsammans med jägarförbunden och grisbranschen har Jordbruksverket genomfört flera kommunikationsinsatser för att öka kunskapen om biosäkerhet och vikten av att ta prov på vildsvin.

I april 2020 beslutade regeringen om ett uppdrag till Livsmedelsverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Jordbruksverket och SVA i det s.k. vildsvinspaketet inom ramen för livsmedelsstrategin. Åtgärderna sträcker sig under 2020–2025 och syftar bl.a. till att möjliggöra jägares direkta försäljning av vildsvinskött till konsument. Vid Jordbruksverket pågår ett uppdrag sedan 2020 t.o.m. 2025 för att stärka arbetet mot smittor hos tamgrisbesättningar, med särskilt fokus på skyddet mot afrikansk svinpest. Detta sker genom att branschen vidareutvecklar smittskyddsprogrammet Smittsäkrad besättning gris med stöd av Jordbruksverket.

Den 6 september 2023 påvisades de första kända fallen av ASF i Sverige i prover från döda vildsvin som hittats i Fagersta och Norbergs kommuner. I samband med fyndet upprättade Jordbruksverket en operativ ledningscentral i Fagersta och beslutade om en restriktionszon på ca 1 000 kvadratkilometer. I samarbete med SVA och Svenska Jägareförbundet genomsöktes området för att hitta och provta döda vildsvin, i syfte att minimera smittspridningen och fastställa smittans utbredning. Inom restriktionszonen förbjöds alla aktiviteter

för människor eller fordon i skog och mark. Det innefattade även sportevenemang, sammankomster och offentliga tillställningar.

Den 30 november 2023 tog Jordbruksverket beslut om att minska den smittade zonen, till ett mindre instängslat kärnområde samt ett ytterområde. I den smittade zonens kärnområde finns samtliga restriktioner kvar. I ytterområdet har de flesta restriktioner lyfts, men det är fortfarande förbjudet att t.ex. släppa hundar lösa i skog och mark, att köra fordon utanför anlagd väg, samt att bedriva skogsbruk. I de delar som hamnar helt utanför den nya smittade zonen togs alla restriktioner bort.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) gick den 19 december 2023 ut med att allt tyder på att den epidemiologiska toppen har passerats och att det inte längre pågår aktiv smittspridning i området. Samtliga vildsvin som smittskyddsavlivats har testats negativa. Virusets överlever dock länge i miljön vilket gör att restriktioner kommer att finnas kvar och sökinsatserna kommer att fortsätta. Det krävs minst ett år från att det sist smittade kadavret hittats innan området kan bli friförklarat. Det är även lämpligt att minst en sommarperiod passerar efter det sista fyndet innan ett område kan anses vara fritt från afrikansk svinpest. Det är fortfarande oklart hur smittan kommit in till Sverige

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag tagit fram en nationell förvaltningsplan för vildsvin som gäller 2020–2025 med konkreta resultat- och åtgärds mål för vildsvinsförvaltningen och en plan för hur det ska uppnås. I förvaltningsplanen framgår att det enligt SVA sannolikt finns ett samband mellan vildsvinsstammens storlek, utbredning och täthet och hur snabbt ASF sprids i en population av vildsvin, men att sambandet inte går att kvantifiera. Det finns likaså ett icke kvantifierbart samband mellan stammens storlek och täthet och hur stora kostnaderna för utrotning skulle bli. Ju fler djur som behöver skjutas och ju fler kadaver som behöver samlas in och destrueras, desto högre blir kostnaderna. Enligt SVA finns också ett samband mellan smittrycket i miljön och risken för utbrott hos tamgris. Om den smittade vildsvinsstammen är tät byggs smittrycket sannolikt upp snabbare i miljön. Erfarenheten visar dock att risken kan minskas så att spridning till tamgris undviks om man vidtar rätt åtgärder under utbrottet: ökar biosäkerheten, letar vildsvinskadaver och skjuter av vildsvinen. Med nuvarande kunskap finns det för närvarande inte stöd för att påstå att det finns ett samband mellan vildsvinsstammens storlek, utbredning respektive täthet och risken för introduktion eller etablering i landet.

Den 12 januari 2024 svarade landsbygdsminister Peter Kullgren på en skriftlig fråga om den svenska vildsvinsstammen (fr.2023/24:455) av Malin Larsson (S):

Malin Larsson har frågat mig hur stor vildsvinsstam jag anser att Sverige ska ha, och vilka åtgärder jag tänker vidta för att vi ska ha en generell definition av vad en åtel är, något som gäller i hela landet så att var och en vet vilka åtlar som är tillåtna, och vilket slags utfodring som kan förbjudas.

Jag vill inleda med att säga att jag instämmer i Malin Larssons beskrivning att både jägare och myndigheter har gjort och gör ett

fantastiskt och imponerande jobb i att hantera konsekvenserna av utbrottet av afrikansk svinpest i september 2023.

Vildsvinsstammen har de senaste åren minskat. Enligt uppgifter från Naturvårdsverket har populationen minskat från 300 000–400 000 vildsvin år 2020 till ungefär 210 000–240 000 vildsvin nu. Jag har varit tydlig med att vildsvinsstammen behöver fortsätta minska jämfört med den stam vi har idag, men att sätta en exakt siffra tror jag inte kommer leda till att fler vildsvin skjuts. Det handlar om att underlätta jakten på andra sätt. Exakt hur den kan underlättas är en fråga som just nu bereds i Regeringskansliet.

Ett konkret exempel på vad regeringen redan genomfört är överlämnandet av proposition Sekretess för uppgifter om jägare hos länsstyrelsen och Polismyndigheten (prop. 2023/24:61) till riksdagen. För att jaktvapen inte ska riskera att hamna i orätta händer föreslås i propositionen att vissa uppgifter om jägare som registrerar sig hos länsstyrelsen ska omfattas av sekretess. Detta är ett viktigt steg för att till våren möjliggöra regeringens avsikt att jägare ska få sälja små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter.

En annan pusselbit är den treåriga överenskommelse Naturvårdsverket har träffat med SLU om utveckling av en standardiserad metod att mäta skador i gröda orsakade av vildsvin.

Parallellt med detta förs också samtal med Naturvårdsverket om den möjlighet som finns för myndigheten att meddela föreskrifter om åtling för jakt vid åtelplatser som anordnats för ändamålet (åteljakt).

Den 22 februari 2024 meddelade regeringen att Naturvårdsverket getts i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur vildsvinsstammen kan minska utifrån lokala och regionala behov.

I uppdraget ingår flera deluppdrag som bl.a. att analysera hjälpmedel för att underlätta vildsvinsjakt, ta fram en metod för att uppskatta populationen av vildsvin i Sverige samt dokumentera erfarenheter av fångstredskap som användes vid jakt efter vildsvin under höstens utbrott av afrikansk svinpest. Vidare ingår i uppdraget att redovisa förslag på möjliga åtgärder för att öka incitamenten att bedriva vildsvinsjakt, ta fram underlag för bedömning av behov av att minska vildsvinsstammen lokalt eller regionalt samt åtgärdsplan för genomförandet. Åtgärdsplanen ska främja avsättningen av vildsvinskött i linje med livsmedelsstrategins övergripande mål.

Enligt regeringen är uppdraget viktigt både med hänsyn till eventuella utbrott av afrikansk svinpest och till de skador en tät vildsvinsstam orsakar i jordbruket och trafiken. Regeringen önskar därför skyndsamt få fram fler förslag på effektiva verktyg, däribland hur incitamenten till vildsvinsjakt kan öka.

Delar av uppdraget ska redovisas den 30 juni respektive den 31 oktober 2024.

Ersättningar

Enligt epizootilagen kan företag eller verksamheter inom primärproduktion få ersättning för kostnader och förluster som uppstått på grund av beslut som fattats med stöd av epizootilagstiftningen. Den 19 oktober 2023 beslutade regeringen om en ändring i Jordbruksverkets regleringsbrev som gör det möjligt för företag eller verksamheter utöver djurägare eller växtodlare och

som är direkt och primärt drabbade av restriktioner och beslut som har införts/fattats med anledning av utbrottet av afrikansk svinpest att ha rätt till ersättning.

Jordbruksverket har tagit fram generella riktlinjer för vem som kan anses vara direkt drabbad. Det kan gälla de som äger mark eller andra tillgångar, som t.ex. fordon och maskiner, eller som har en nyttjanderätt som kan jämföras med att äga, till exempel ett arrendeavtal. Den som söker ska kunna påvisa kostnader för sanering, produktionsbortfall eller annan inkomstförlust på grund av restriktionerna.

Enligt riktlinjerna kan exempel på sådana kostnader eller andra inkomstförluster vara:

- Skador på skog som lett till att den har förlorat i värde som en direkt följd av restriktionerna.
- Förlorade inkomster på grund av att marken inte har kunnat användas i verksamhet, t.ex. för upplevelseturism eller jakt.
- Kostnader hos t.ex. entreprenadföretag för att sanera fordon, maskiner eller redskap som flyttats ut ur zonen
- Förlorade inkomster på grund av att idrottsevenemang i skog och mark inte kunnat genomföras.

Företag eller verksamheter anses inte vara direkt drabbade på grund av minskad efterfrågan på varor eller tjänster till följd av restriktionerna. Andra exempel på företag och verksamheter som Jordbruksverket preliminärt bedömer inte kan få ersättning är följande:

- Skogsentreprenadföretag som utför tjänster i skog och mark i den smittade zonen på uppdrag av markägare kan inte få ersättning för uteblivna jobb i den smittade zonen, t.ex. avverkningstjänster.
- Hotell- och besöksverksamhet som drivs inom markerad tomtgräns och som man kan nå på anlagda vägar, kan inte få ersättning för förlorade bokningar.
- Svamp- och bärplockningsföretag som genom allemansrätten använder annans mark.
- Företag inom turistnäringen som genom allemansrätten erbjuder vandringsturer, guidade turer eller liknande, på annans mark.
- Förädlings- eller beredningsindustrier som inte kan få leveranser av råvaror från den smittade zonen, t.ex. sågverk.
- Idrottsevenemang som bedrivs i skog och mark utan att arrangören äger eller har ett varaktigt nyttjanderättsavtal till marken.
- Företag som får inkomstförlust på grund av att ett land utanför EU har infört generella importrestriktioner för svenskt griskött oavsett varifrån i Sverige köttet kommer. De länderna har själva fattat beslut om importrestriktioner.

Alla har dock rätt att söka ersättning och Jordbruksverket bedömer ansökan om ersättning i varje enskilt fall. Det totala ersättningsbeloppet beslutas efter

att ansökan har handlagts. Ersättningen räknas som ett s.k. statligt stöd av mindre betydelse. Ett företag som inte är verksamt inom primär jordbruksproduktion får ta emot maximalt 200 000 euro i statligt stöd av mindre betydelse under tre beskattningsår. Alla stöd av mindre betydelse som ett företag har fått ska summeras när man räknar ut det maximala beloppet.

Jägare som deltagit i det organiserade arbetet med att söka efter vildsvin i den smittade zonen och som har gått en utbildning om biosäkerhet kan söka ersättning för sitt arbete med 300 kronor per timme högst åtta timmar per dag. Vidare utgår viss ersättning för resekostnader och logi.

I sitt svar på en interpellation om konsekvenser för drabbade av svinpestrestriktionerna (ip. 2023/24:423) uppgav landsbygdsminister Peter Kullgren den 16 februari 2024 bl.a. följande:

Den som anser sig ha drabbats av kostnader eller förluster till följd av Jordbruksverkets beslut har möjlighet att ansöka om ersättning. Jordbruksverket ska pröva ersättningsanspråken, och den som är missnöjd med Jordbruksverkets beslut har möjlighet att överklaga besluten till förvaltningsdomstol. Genom Jordbruksverkets och domstolarnas prövning kan det klargöras vilka som har rätt till ersättning enligt epizootilagens bestämmelser, och regeringen följer den prövning som pågår. I takt med att inkomna ansökningar hanteras av Jordbruksverket klarnar bilden av vilka aktörer och näringsgrenar som omfattas av rätten till ersättning i enlighet med epizootilagstiftningen. Först när det finns en tydlig bild av vilka som inte omfattas kan frågan om ytterligare stöd utöver ersättning enligt epizootilagen övervägas.

Vidare uppgav statsrådet även följande:

Konsekvenserna av utbrottet är omfattande, och hanteringen sträcker sig över flera delar av regeringen. Jag vill därför vara tydlig med att det även pågår andra insatser för att stödja drabbade aktörer. Almi i Västmanland har öppnat en företagsjour dit länets företag kan vända sig för att få stöd, råd eller hjälp med de utmaningar de har fått på grund av svinpestens utbredning.

[— —]

När det gäller föreningslivet ser vi framför oss en fortsatt god regional samverkan för att stötta föreningslivet i området, men vi utesluter inte möjligheten att även se över om ytterligare insatser behövs för att stödja föreningar som har drabbats. Vi ser framför oss en fortsatt god regional samverkan för att stötta företag och föreningsliv i området. Regeringen fortsätter att följa denna fråga noggrant.

Avfallsanläggningar

I miljöbalken och tillhörande författningar finns generella bestämmelser om hantering av avfall. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är tillämpliga/tillämpbara och enligt 15 kap. 11 § ska den som hanterar avfall se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön och särskild hänsyn ska bl.a. tas till den risk som hanteringen kan innebära för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur.

Alla avfallsanläggningar är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken. Det innebär att ytterligare krav på anläggningarna ofta ställs genom villkor i tillståndet för verksamheten eller i

ett föreläggande om försiktighetsmått vid anmälan. Tillsynen enligt miljöbalken när det gäller avfallsanläggningar utförs av länsstyrelserna eller kommunen. Avfallsanläggningar med deponier omfattas även av deponeringsförordningen (2001:512) och enligt 26 och 28 §§ ska olägenheter i form av t.ex. fåglar och skadedjur förbyggas och okontrollerat tillträde förhindras.

Det finns olika sätt att hålla djur borta från avfall, dels genom rutiner för städning av ytor och hantering av avfallet, dels i form av skalskydd på området. Vilka åtgärder som är lämpligast kan variera beroende på t.ex. var anläggningen ligger, vilket avfall som hanteras och hur samt vilka problem som finns med djur i området. När det gäller afrikansk svinpest sprids smittan via smittat fläskkött och det är alltså avfall med sådant innehåll som innebär den största risken.

Av Naturvårdsverkets uppdaterade information om rutiner och skalskydd på avfallsanläggningar framgår att det ska finnas skalskydd för att hålla vildsvin borta från en avfallsanläggning. Avfallsanläggningar kan anses som stora objekt och kräver mer övervakning och underhåll än t.ex. en mindre villatomt. Därför kan ett permanent mekaniskt stängsel vara att föredra framför elstängsel, eftersom den repellerande effekten av elstängsel kan vara osäker och påverkas i hög grad av omgivande faktorer. Vidare krävs mer övervakning och omfattande underhåll, särskilt vintertid och vid torra för att bibehålla god strömledning. Stängslet bör ha en minimihöjd på 100 centimeter men högre är att föredra, framför allt i områden med stora snömängder vintertid. Stängslet bör också vara utformat så att vildsvin inte kan böka sig in under nederkanten av stängslet.

När det gäller rutiner för avfall är det enligt Naturvårdsverket vanligt att olika avfallsslag som t.ex. hämtas med flerfacksbilar omlastas på avfallsanläggningar för att optimera vidare transport till avsedd behandling. Ibland tippas de olika avfallsslagen (som matavfall, restavfall, förpackningar osv.) i olika tippfickor. Risken för att djur ska få åtkomst till avfallet minskar om hanteringen t.ex. sker i slutna tält som är förankrade på ett sätt som förhindrar intrång eller om avfallet tippas direkt i containrar med lock. I de fall det inte är möjligt att anpassa hanteringen ytterligare blir det extra viktigt att andra rutiner efterlevs. Det kan t.ex. handla om att ytorna där avfallsslag som innehåller, eller där det finns risk för att de innehåller, matrester städas av ordentligt. Även mindre mängder kvarlämnade matrester kan dra till sig olika typer av djur som t.ex. fåglar som kan sprida avfallet utanför anläggningarna.

Rengöring och desinficering

Enligt de restriktioner som gäller i det avgränsade området måste fordon, maskiner och redskap som använts i skog och mark utanför anlagd väg i det avgränsade kärnområdet rengöras och desinficeras för att få flyttas ut ur kärnområdet. Det gäller även fordon, maskiner och redskap som använts för arbete och underhåll på en etablerad tävlingsbana.

På Jordbruksverkets hemsida finns riktlinjer för hur rengöring och desinficering ska gå till. Maskiner, fordon och redskap ska helst rengöras och

desinficeras på en hårdgjord yta eller på en spolplatta. Detta bör ske i anslutning till platsen där de använts, så att inte jord m.m. förs ut på anlagd väg och sprids vidare. Om det inte är möjligt att rengöra dem på platsen där de använts, kan maskiner, fordon och redskap behöva köras eller tas till en annan plats inom kärnområdet, som en tvätthall. I dessa fall kan en grov rengöring av maskiner, fordon eller redskap vara lämplig innan de körs ut på en anlagd väg för att inte stora mängder jord, lera, m.m. sprids ut på vägen.

Vidare ska dessa rutiner följas:

- Kontroll med tillverkaren för att säkerställa att rengöringen eller desinfektionen inte kan orsaka några skador på maskinen, fordonet eller redskapet.
- Damm, foderrester, jordklumpar och annat som fastnat i maskinens mekanism avlägsnas, helst torrt med tryckluft.
- Noggrann mekanisk rengöring av de delar som varit i kontakt med marken. Dessa delar ska vara synligt rena från jord och smuts efter rengöringen. Om högtryckstvätt eller hetvattentvätt används ska hela maskinen, fordonet eller redskapet tvättas eftersom högtryckstvätt kan sprida eventuella smittämnen via droppar i luften.
- Sprej med ett desinfektionsmedel som är verksamt mot afrikansk svinpest. Det gäller framför allt däck och hjulhus samt delar som varit i direkt kontakt med jord. Vissa desinfektionsmedel behöver sköljas av. Samtliga desinfektionsmedel ska användas enligt instruktion från tillverkaren.

Beroende på väderlek kan rengöringen behöva anpassas på vissa punkter. Som alternativ till rengöring och desinficering kan maskiner, fordon och redskap grovrengöras och placeras på annan plats än i skog och mark, t.ex. på en hårdgjord yta som en gårdsplan eller en parkering, och stå oanvända i två veckor innan de förs ut från kärnområdet.

För fordon, maskiner och redskap som använts i skog och mark i ytterområdet finns inte längre några krav på rengöring. Däremot finns det fortfarande kvar ett allmänt förbud mot att köra motordrivna fordon och maskiner i skog och mark utanför anlagd väg.

Kontrollstrategi mot MRSA

MRSA är förkortning för Methicillin-resistent *Staphylococcus aureus*. Det är en stafylokockbakterie som är resistent mot antibiotikan methicillin samt andra vanliga antibiotika. MRSA förekommer sedan länge hos människor, men sedan något decennium har en särskild sorts MRSA påvisats hos lantbruksdjur, och i synnerhet hos grisar. Denna sorts MRSA har fått namnet MRSA CC398, och kallas även LA-MRSA. LA-MRSA orsakar sällan sjukdom hos i övrigt friska personer och grisarna blir vanligtvis inte sjuka av LA-MRSA-bakterien. LA-MRSA utgör ett hot i första hand inom sjukvården, eftersom patienter som är nedsatta eller svaga av annan anledning riskerar att få mycket allvarliga komplikationer till följd av en LA-MRSA-infektion.

I många andra länder har LA-MRSA blivit allmänt förekommande i grisbesättningar, men i svenska besättningar anses det vara låg risk för att grisarna ska vara bärare av bakterien. De svenska livdjursbesättningarna har i två screeningar 2011 och 2014 konstaterats fria från LA-MRSA.

En doktorsavhandling från SLU¹⁴ 2023 har studerat dels förebyggande åtgärder som minskar risken för att få in LA-MRSA i en besättning, dels åtgärder för att bli av med smittan i en infekterad besättning. I avhandlingen konstateras det kan vara motiverat att investera i screening för tidig upptäckt, liksom vikten av snabba och kraftiga motåtgärder om en smitta upptäcks. Eftersom Sverige inte screenar rutinmässigt för LA-MRSA och smittade grisar oftast inte uppvisar några symptom kan det ta lång tid innan det upptäcks att LA-MRSA har fått fäste i en besättning. Resultatet visar även att det är svårt att utrota bakterien när den väl har blivit utbredd. Förebyggande åtgärder är därför av största vikt för att förhindra smittspridning. Tidig upptäckt och samtidig tillämpning av flera kontrollåtgärder, särskilt under sjukdoms-spridningens tidiga skede, ökar möjligheten till utrotning. Ett sätt att minska risken att få in en smitta i besättningen kan vara att testa alla nya gyltor (ungsuggor) som tas in utifrån, och sätta dem i karantän. Andra exempel på förebyggande åtgärder är att byta kläder mellan besök/arbete i olika stallbyggnader, och att rengöra och desinficera stallarna noggrant. Vidare konstateras att incitamenten för att vidta frivilliga kontrollåtgärder kan vara låga eftersom LA-MRSA vanligtvis inte orsakar produktionsförluster eller sjukdom hos grisarna. Avhandlingen belyser vikten av kommunikation mellan olika parter och tillgång till vetenskapliga underlag för effektiva kontrollstrategier.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har tagit fram generella råd och rekommendationer för att minimera risken att besättningar av lantbruksdjur smittas med MRSA, samt instruktioner för agerande vid misstänkt eller konstaterad smitta i en besättning. Om MRSA konstaterats kommer ägare eller skötare till djur med MRSA att kontaktas av länsveterinär och smittskyddsläkare. Beslut om åtgärder i besättningen tas av Jordbruksverket.

Den övergripande målsättningen i Sveriges strategi för arbetet mot antibiotikaresistens 2020–2023 är att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människor och djur. Folkhälso-myndigheten och Jordbruksverket har ett gemensamt uppdrag från regeringen att leda en nationell samverkansfunktion i arbetet mot antibiotikaresistens. Samverkansfunktionen utgörs av en samverkansgrupp där 26 myndigheter och organisationer är representerade. Arbetet styrs av en tvärsektoriell handlingsplan som i nuläget gäller för perioden 2021–2024. Handlingsplanen har ett tydligt One Health-fokus, dvs. att problemet med antibiotikaresistens behöver hanteras gemensamt eftersom resistenta bakterier kan överföras mellan människor, djur och livsmedel och spridas via miljön.

¹⁴ Control strategies for LA-MRSA in Swedish pig production: A disease modelling approach
Krista Tuominen Faculty of Veterinary Medicine and Animal Science Department of Biomedical Sciences and Veterinary Public Health Uppsala

Utskottets ställningstagande

Afrikansk svinpest

Genom spridningen av afrikansk svinpest i Europa de senaste åren har risken för ett utbrott av denna mycket smittsamma epizootisjukdom i den svenska vildsvinstammen ökat. När de första fallen i Sverige konstaterades hösten 2023 var det därför inte oväntat, men det är ändå mycket allvarligt.

Enligt utskottet har hanteringen av utbrottet i Fagersta i september 2023 visat att Sverige har en god beredskap för att bekämpa och förhindra smittspridning av afrikansk svinpest. Utskottet anser att myndigheternas samordning fungerat väl och vill understryka betydelsen av kommunernas, organisationernas, föreningarnas och övriga civilsamhällets insatser, inte minst uppslutningen av frivilliga från jägarorganisationerna för deltagande i sökarbetet.

De restriktioner som infördes och som till stor del fortfarande kvarstår var och är fortsatt nödvändiga för en effektiv bekämpning av sjukdomen och för målsättningen att Sverige på sikt ska uppnå status som friförklarad från sjukdomen. Utskottet är dock medvetet om att avspärningar och restriktioner medfört stora konsekvenser och drabbat aktuella kommuner, företag, föreningar och organisationer samt enskilda invånare på fler sätt än vad som omfattas av den rådande epizootilagstiftningen. Enligt utskottet är det viktigt att kartlägga de breda och långsiktiga samhällseffekterna för att därefter kunna bedöma hur dessa kan hanteras och förebyggas vid ett potentiellt nytt utbrott i Sverige.

Utskottet konstaterar att Jordbruksverket tagit fram riktlinjer för vilka som kan anses drabbade enligt epizootilagen och som därmed är berättigade till ersättning. Vidare noterar utskottet att regeringen uppger att frågan om ytterligare stöd utöver ersättning enligt epizootilagen kan övervägas utifrån vilka ansökningar som kommer in till Jordbruksverket, liksom att regeringen inte utesluter möjligheten att se över om ytterligare insatser behövs för att stödja exempelvis föreningar som har drabbats.

När det gäller regelverket kring avfallshantering och återvinningsstationer vill utskottet understryka vikten av att säkerställa att vildsvin inte ska kunna komma i kontakt med matavfall, eftersom spridning av sjukdomen via smittat fläskkött utgör en av de största riskerna. Utskottet noterar att Naturvårdsverket har uppdaterat informationen om rutiner och skalskydd på avfallsanläggningar, och att det ställs krav på att det ska finnas skalskydd för att hålla vildsvin borta från en avfallsanläggning, samt att det finns detaljerade riktlinjer för hur stängslet ska vara utformat för att förhindra djuren att ta sig in. Vidare konstaterar utskottet att Jordbruksverket har tydliga riktlinjer för rengöring och desinficering av utrustning och material som ska förflyttas mellan områden i samband med ett smittutbrott.

Beträffande den svenska vildsvinsstammens storlek noterar utskottet att regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur vildsvinsstammen kan minska utifrån lokala och regionala behov. Därtill

noterar utskottet att regeringen för samtal med Naturvårdsverket om den möjlighet som finns för myndigheten att meddela föreskrifter om åteljakt.

Mot bakgrund av det som anförs ovan och det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2023/24:2628 (S) yrkande 32, 2023/24:2479 (C) yrkandena 6 och 7, 2023/24:1872 (MP) yrkandena 1–4, 6 och 7 samt 2023/24:1531 (M) kan lämnas utan åtgärd.

Kontrollstrategi mot MRSA

Utskottet vill inleda med att betona allvaret i det hot resistenta bakterier kan utgöra mot folkhälsan, och understryker vikten av att på bred front aktivt motverka antibiotikaresistens. När det gäller MRSA noterar utskottet att SVA har utarbetat råd och rekommendationer för att förebygga spridning av MRSA till svenska lantbruksbesättningar samt rutiner och instruktioner om smitta skulle uppstå. Enligt utskottet kan motion 2023/24:907 (MP) yrkande 1 därmed lämnas utan åtgärd.

Veterinärer och djursjukvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgången till veterinär service och veterinär beredskap, efterfrågan på veterinärer inom lantbrukssektorn, utbildningsplatser samt möjligheter för utländska veterinärer att praktisera i Sverige.

Jämför reservation 6 (S), 7 (SD) och 8 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 43 framhålls behovet av att säkra tillgången till veterinärservice i hela landet. För att hela Sverige ska kunna leva behövs en hållbar och långsiktigt välfungerande veterinärvård för alla djur oavsett var i landet de befinner sig. Vidare anförs i yrkande 44 samma motion vikten av veterinär beredskap dygnet runt, året runt. Enligt motionärerna är det viktigt att adressera frågor kring resurstillgång och jourtjänster, för att kunna bygga ett system som inte bara svarar mot dagens utmaningar utan även förbereder för framtiden. Motionärerna ser allvarligt på förslag om borttagandet av veterinär beredskap kvällar, nätter och helger, särskilt ur ett glesbygdsperspektiv eftersom många lantbrukare och hästägare skulle drabbas hårt av förslaget.

I kommittémotion 2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 37 anförs att åtgärder för att öka attraktiviteten för veterinärer verksamma inom lantbrukssektorn bör ses över. Enligt motionärerna är det angeläget att se över veterinärers arbetsförhållanden och säkerställa goda villkor så att fler veterinärer ska välja att arbeta på landsbygden och med lantbruksnäringen. Att det finns veterinärer att tillgå dygnet runt är en förutsättning för djurhälsan och

en viktig trygghetsfaktor för både privatpersoner och deras husdjur men inte minst för lantbrukare med djurhållning. Det anförs vidare i kommittémotion 2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 32 att det bör utredas hur det kan möjliggöras för fler personer med lantbruksbakgrund att söka och antas till veterinärutbildningar. Motionärerna understryker vikten av att fler veterinärer väljer att vara yrkesverksamma inom lantbruksnäringarna, och ett sätt att åstadkomma det är att fler med egen erfarenhet från animalieproduktion antas till veterinärutbildningen.

I kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 5 anförs behovet av att förbättra tillgången till veterinärer för lantbrukets djur och stora djur på landsbygden. Motionärerna vill bl.a. se snabbare handläggning för utländska veterinärer att få svensk legitimation, att det ska bli tillåtet med journalföring på engelska samt att det skapas förutsättningar för djurvårdare att fortsätta avlasta djurhälsopersonalen. Det behövs även särskilda insatser för att öka andelen veterinärer som vill arbeta med lantbruksdjur. Arbetslivserfarenhet eller tidigare studier inom lantbrukets djur bör vara meriterande vid ansökan till veterinärutbildningen och det bör även införas krav på att alla som utbildar sig till veterinärer ska göra praktik på både smådjur och lantbruksdjur.

I motion 2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M) yrkande 1 anförs att möjligheterna att få antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare att öka med 10 respektive 25 procent per år bör undersökas. Vidare anförs i yrkande 2 samma motion att möjligheten att förbättra arbetsmiljöförhållandena inom veterinärbranschen ska undersökas. I yrkande 3 föreslår motionären att möjligheterna att öka antalet platser när det gäller snabbspår för utländska veterinärer ska utredas, och i yrkande 4 att möjligheten att låta inresande veterinärer få skriva journaler på engelska, så som läkare får göra, bör ses över.

Carina Ödebrink m.fl. (S) yrkar i motion 2023/24:1078 på att regeringen ska överväga behovet av fler utbildningsplatser för veterinärer och skapa bättre förutsättningar inom hälso- och sjukvården för djuren. Enligt motionären är det i sammanhanget angeläget att betona vikten av fler veterinärer och djursjukvårdare med fokus på större djur, något som skulle säkra Sveriges förmåga till ökad självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel och bidra till en levande landsbygd i hela Sverige.

Kompletterande uppgifter

Jordbruksverket har enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk i uppgift att säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar samt att alla djur i människans vård ska kunna få hälso- och sjukvård (10 §). Jordbruksverket ska i de områden där Distriktsveterinärerna är etablerade bedriva hälso- och sjukvård för lantbrukets djur (11 §). I sådana områden får Jordbruksverket även bedriva hälso- och sjukvård för hästar och sällskapsdjur på en primärvårdsnivå som

fastställs av myndigheten i förväg med begränsad utrustning och utan möjlighet till stationärvård. Myndigheten får bedriva vård utöver primärvårdsnivå för hästar och sällskapsdjur om sådan vård inte finns att tillgå inom rimligt avstånd (12 §).

Distriktsveterinärerna är en avdelning inom Jordbruksverket som fullgör veterinära uppgifter enligt 10 §. Distriktsveterinärerna får endast vara etablerade där det krävs för att säkerställa tillgången till veterinärer enligt 10 § (22–23 §§). Jordbruksverket får enligt förordningen (2009:1397) om veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse ingå avtal om skyldighet att utföra veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse.

Riksrevisionen genomförde 2021 en granskning av Jordbruksverkets arbete med att säkerställa tillgången till veterinär service, inklusive verksamheten vid Distriktsveterinärerna. I granskningen ingick även om Jordbruksverket säkerställer att Distriktsveterinärernas verksamhet bedrivs på ett sådant sätt att konkurrens på likartade villkor upprätthålls på veterinärmarknaden (RiR 2021:4). Riksrevisionens övergripande slutsats var att det finns stora brister i regeringens och Jordbruksverkets styrning och uppföljning. Det finns även brister i hur Jordbruksverket säkerställer tillgången till veterinär service. Detta innebär att det finns en risk för att den veterinära servicen blir bristfällig i vissa delar av landet. Dessutom säkerställer inte Jordbruksverket att Distriktsveterinärernas verksamhet bedrivs på sådant sätt att konkurrens på likartade villkor upprätthålls på veterinärmarknaden.

I september 2021 redovisade regeringen sin bedömning av Riksrevisionens rapport i en skrivelse till riksdagen (skr. 2020/21:223). Vid sin behandling av skrivelsen instämde miljö- och jordbruksutskottet i regeringens bedömning att Riksrevisionens rapport visar att det finns ett behov att se över och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas för att även i fortsättningen säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur och konstaterade att regeringen har tillsatt en utredning för att göra detta. Utskottet konstaterade vidare att utredningen även omfattade frågan om utbildningsplatser och att regeringen i budgetpropositionen för 2022 föreslagit en satsning på att öka antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare (bet. 2021/22:MJU9).

Genom budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23) genomfördes en förstärkning när det gäller utbildningen av veterinärer och djursjukskötare. Förstärkningen ska ske successivt med 7,5 miljoner kronor 2022 upp till 71 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2027. Fullt utbyggd innebär satsningen att ytterligare 40 veterinärer och 20 djursjukskötare kommer att utbildas årligen.

I regleringsbrevet för 2023 fick SLU i uppdrag att redovisa arbetet med att utöka antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare. Av redovisningen ska framgå tidsplan för utökad antagning, planer för utbyggnad av lokaler samt kostnader för insatserna. SLU skulle även redovisa hur universitetet arbetar för att öka antalet studenter som fullföljer utbildningarna,

och antal utländska veterinärer som har fått tilläggsutbildning efter avslutad utländsk utbildning.

Vidare framgår av regleringsbrevet för 2024 att SLU ska undersöka förutsättningarna för att utöver dagens befintliga djursjuvskötprogram även bedriva en djursjuvskötutbildning huvudsakligen på distans. I uppdraget ingår att analysera om distansutbildning skulle vara effektivt när det gäller kostnad och kvalitet och leda till fler legitimerade djursjuvskötare. Uppdraget ska delredovisas den 1 juni 2024 och slutredovisa senast den 31 januari 2025.

Av budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 23) framgår att utökningen av utbildningsplatser för veterinärer och djursjuvskötare på SLU har fortsatt enligt plan och byggs successivt ut kommande år. Antalet platser på djursjuvskötprogrammet ökade från 100 till 115 höstterminen 2022. Hösten 2022 antogs 110 veterinärer, jämfört med tidigare 100.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag sett över lagstiftningen för djurens hälso- och sjukvård och annan veterinär verksamhet och undersökt vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur. Utredningen överlämnade i november 2022 betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58) till regeringen.

Utredningen har analyserat vilka åtgärder som bör vidtas för att komma till rätta med resursbristen inom djurens hälso- och sjukvård och det framtida resursbehovet av olika yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård. Utredningen lämnar bl.a. förslag på en utredning om distansutbildning för djursjuvskötare, bättre uppföljning av hur veterinär- och djursjuvskötutbildningarna svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov, ett urvalsalternativ med antagningsintervjuer och ökade möjligheter för utländska veterinärer att arbeta i Sverige. Utredningen föreslår bl.a. att det under vissa förutsättningar ska vara tillåtet att använda engelska i journalhandlingar, även om huvudregeln emellertid alltså bör vara svenska.

Utredningen lämnar också förslag för att säkerställa att det statliga åtagandet inom veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar ska kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt. Bland annat föreslås att Distriktsveterinärerna ska ha möjlighet att utforma sin verksamhet utifrån behovet av hälso- och sjukvård för lantbrukets djur inom ett visst område, och att verksamheten ska kunna bedrivas mellan kl. 06.00 och 23.00, om djurskyddet kan upprätthållas. Enligt utredningens bedömning bör förslaget innebära en viss minskning av de veterinära resurser staten tillhandahåller och finansierar nattetid, men medföra vård till fler djur när vården efterfrågas som mest.

Utredningen har remitterats. I Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2023/24 redovisas att regeringen ska överlämna en proposition vid namn Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård till riksdagen i april 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen betonat vikten av att komma till rätta med den rådande resursbristen inom djurens hälso- och sjukvård. Tillgången till veterinär service är avgörande för möjligheterna att upprätthålla ett gott djurskydd, en god djurhälsa och en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i hela landet. Utskottet välkomnar att förstärkningen av antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare på SLU har påbörjats och konstaterar att frågeställningar om bl.a. den veterinära jourberedskapen, veterinärutbildningens antagningssystem, liksom ökade möjligheter för utländska veterinärer att arbeta i Sverige, tas upp i betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58). Utskottet konstaterar att regeringen redovisat att en proposition om förbättrade förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård ska överlämnas till riksdagen i april 2024.

I avvaktan på förslagen i regeringens proposition föreslår utskottet att motionerna 2023/24:2628 (S) yrkandena 43 och 44, 2023/24:374 (SD) yrkande 37, 2023/24:403 (SD) yrkande 32, 2023/24:2479 (C) yrkande 5, 2023/24:974 (M) yrkandena 1–4 och 2023/24:1078 (S) lämnas utan åtgärd.

Offentlig kontroll och tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djurskyddskontroll och om kamerabevakning på slakterier.

Jämför reservation 9 (S) och 10 (S).

Motionerna

Djurskyddskontroll

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 37 anförs att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta. Motionärerna ser ett behov av en konsekvent och transparent djurskyddskontroll, som gör att alla svenska medborgare kan känna en trygghet i att djuren behandlas med respekt och omsorg.

Kamerabevakning på slakterier

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 114 anförs att kamerabevakning på slakterier bör införas. Motionärerna anser att det behövs en bättre tillsyn av djurhållningen i Sverige, där lagbrott och missförhållanden upptäcks och beivras snabbt.

Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) anförs i kommittémotion 2023/24:2628 yrkande 39 att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement

till fysiska besök från kontrollmyndigheten. Detta för att ytterligare stärka skyddet på slakterierna.

I motion 2023/24:1095 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 10 framhålls att krav på videoövervakning vid slakterier bör utredas. Motionärerna hänvisar till att vissa länder övervakar slakterier systematiskt med hjälp av videokameror och att följderna blir mindre djurplågeri, nöjdare konsumenter och en säkrare situation för anställda. I motion 2023/24:930 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås kameraövervakning i slakterier för att möjliggöra efterkontroll av förhållanden vid slakt. Motionärerna vill även att övervakningen ska ta upp ljud.

Kompletterande uppgifter

Djurskyddskontroll

I EU:s kontrollförordning regleras hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning. I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning. Enligt artikel 6 i kontrollförordningen ska de behöriga myndigheterna genomföra interna revisioner eller låta sin myndighet revideras. Revisionerna ska vara föremål för oberoende granskning och genomföras på ett öppet sätt. De behöriga myndigheterna ska med beaktande av resultaten vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de följer förordningen.

Nationell reglering

Enligt 8 kap. 1 § djurskyddslagen utövar länsstyrelserna och de andra statliga myndigheter som regeringen bestämmer (kontrollmyndigheterna) offentlig kontroll. Med uttrycket offentlig kontroll avses i djurskyddslagen dels offentlig kontroll enligt EU:s kontrollförordning, dels kontroll i övrigt av att djurskyddslagen och föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen följs (1 kap. 4 a §). Livsmedelsverket utövar, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, de djurskyddskontroller som krävs enligt EU:s kontrollförordning (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen).

Jordbruksverket är central förvaltningsmyndighet på djurskyddsområdet och ansvarar bl.a. för att samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och ge stöd, råd och vägledning till dem. Av 3 § 6 förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk framgår att myndigheten ska verka för en riskbaserad, effektiv och likvärdig kontroll inom sitt verksamhetsområde och samordna och följa upp den kontrollen.

Jordbruksverket ska senast den 15 april varje år lämna en nationell djurskyddsrapport till Regeringskansliet. Rapporten ska innehålla statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar (8 kap. 1 och 3 §§ djurskyddslagen och 8 kap. 1 och 10 §§ djurskyddsförordningen).

Jordbruksverket har, efter bemyndigande av regeringen i 8 kap. 16 § djurskyddsförordningen, meddelat föreskrifter om offentlig kontroll på djurskyddsområdet (SJVFS 2022:13). I föreskrifterna anges bl.a. att kontrollmyndigheten varje år ska fastställa en plan för det kommande årets offentliga kontroll, att kontrollmyndigheten varje år ska genomföra en uppföljning och utvärdering av föregående verksamhetsårs offentliga kontroll och att kontrollmyndigheten årligen ska rapportera resultatet av den utförda offentliga kontrollen till Jordbruksverket. Enligt 14 a § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk får myndigheten på begäran av en länsstyrelse utföra sådana revisioner som avses i artikel 6 i kontrollförordningen.

Det nationella arbetet för djurskyddskontroll

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i Rådet för djurskyddskontroll. Rådet har till uppgift att verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv. Rådet ska särskilt samordna löpande strategiska frågor som rör djurskyddskontrollen och identifiera områden där samsyn och samverkan inom kontrollen brister. Enligt 8 kap. 11 § djurskyddsförordningen ska Jordbruksverket senast den 31 januari varje år rapportera resultatet och effekterna av rådets arbete till Regeringskansliet.

Av den senaste nationella djurskyddsrapporten från 2022¹⁵ framgår att Rådet för djurskyddskontroll anser att likriktning är en central strategisk fråga och en viktig del i detta är målbilden för djurskyddskontroll. Ett av rådets fokusområden är uppföljning och styrning av länsstyrelsernas djurskyddskontroll. Rådet anser att det är viktigt att ta tillvara på varandras erfarenheter och goda exempel samt möjliggöra en god verksamhetsutveckling. I rapporten konstateras att samsyn och informationsutbyte är viktigt för att få en likriktad kontroll. I målbilden för djurskyddskontroll framhålls detta på fler ställen och inom flera olika operativa mål. Länsstyrelserna och Jordbruksverket samverkar i olika forum, bl.a. med syfte att vidareutveckla sätt att analysera resultaten och effekterna av djurskyddsarbetet. Länsstyrelserna arbetar också mycket med intern samsyn, både inom och mellan länsstyrelser. De har bl.a.

¹⁵ Nationell djurskyddsrapport 2022

inrättat samsynsgrupper med olika fokusområden, bl.a. inom områdena slakteri, offentlig förevisning av djur, djurtransporter och försöksdjur. Det hålls även nationella möten regelbundet för samordnare för diskussion och samsyn. Inom förprövningsområdet finns ett nationellt samverkansforum samt fokusgrupper inom olika djurslag och brandskydd. Vidare har länsstyrelserna ett ansvar för att information och kunskap om djurskyddskontrollens styrning och ledning överförs och sprids på alla nivåer inom sina organisationer som ett led i att främja måluppfyllelsen.

Under vintern 2023 och våren 2024 genomför Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna en undersökning där de som har livsmedelsproducerande djur och som fått en djurskyddskontroll får besvara en enkät med frågor. Syftet med undersökningen är att Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna ska få en bild av hur djurägare upplever länsstyrelsens djurskyddskontroll. Målet är att resultaten i undersökningen ska kunna användas för att utveckla djurskyddskontrollen. En sammanställning av resultatet av undersökningen kommer att publiceras.

Den 14 december 2023 tillsatte regeringen en särskild utredare att se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företagen (dir. 2023:170). Syftet med utredningen är att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur som säkerställer likvärdiga konkurrensvillkor och förenklar för de företag som är verksamma inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. I uppdraget ingår att se över den djurskyddskontroll som utförs i nära anslutning till, eller i samband med, kontrollerna inom dessa områden. Utredaren ska bl.a:

- analysera ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, inklusive revision, och föreslå lämpliga ändringar för att kontrollen ska bli så verkningfull, effektiv, enhetlig och likvärdig som möjligt samtidigt som det ska bli enklare för företagen
- föreslå en ändamålsenlig finansiering för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, inklusive revision, för att minska de kostnader som ett företag får till följd av krav i olika författningar (regelkostnader) och få till stånd mer likvärdiga avgifter
- föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för kontrollmyndigheternas rådgivning och stöd till företag och som minskar risken för omotiverade skillnader i rådgivningen och stödet
- kartlägga begränsningar som påverkar möjligheterna att samverka mellan kontrollmyndigheterna och föreslå hur samverkan kan förbättras
- föreslå åtgärder som särskilt underlättar för mikroföretag med diversifierad verksamhet i livsmedelskedjan
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Kamerabevakning på slakterier

I maj 2022 beslutade regeringen att låta en särskild utredare analysera hur kamerabevakning skulle kunna användas för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier och föreslå hur ett krav på kamerabevakning skulle kunna utformas (dir. 2022:47). Utredaren ska bl.a. analysera vilka moment i hanteringen av levande djur som bör bli föremål för kamerabevakning och om användningen av kamerabevakning på slakterier skulle kunna göra det möjligt för berörda myndigheter att förändra genomförandet av den offentliga kontrollen för att förbättra kontrollen, minska kostnaderna eller underlätta för slakterierna.

Uppdraget redovisades den 31 maj 2023 i betänkandet Kamerabevakning för ett bättre djurskydd (SOU 2023:27). Utredningens slutsatser är att kamerabevakning skulle kunna utgöra ett verktyg för att stärka djurskyddet på slakterier men att det är oklart i vilken utsträckning. Den absolut viktigaste kontrollen av djurskyddet på slakterier är dock den som sker genom fysisk kontroll på plats. Granskning av bilder från kamerabevakning bör därför enligt utredningen inte ersätta några fysiska kontroller på slakterierna utan endast utgöra ett komplement till den befintliga offentliga kontrollen av djurskyddet på slakterier. Vidare görs bedömningen att krav på kamerabevakning som utgångspunkt bör gälla samtliga slakterier, liksom för alla djurslag. Det bör även omfatta samtliga områden på slakteriet där levande djur hanteras och avse all tid som det finns levande djur där.

Enligt utredningen behöver systemet generera rörliga bilder av tillräckligt god kvalitet som är möjliga att granska för att kamerabevakning ska kunna fungera som ett verktyg för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier. Trots att det kan finnas fördelar ur ett djurskyddsperspektiv på ljudupptagning vid kamerabevakning, har utredningen – efter en avvägning mot det integritetsintrång som ljudupptagning skulle innebära för enskilda – kommit fram till att inte föreslå krav på ljud vid obligatorisk kamerabevakning. Bedömningen görs att ett tvingande krav för slakterier att ha kamerabevakning behöver regleras i lag. Lagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2025. Betänkandet har remitterats till den 10 april 2024.

Utskottets ställningstagande

Djurskyddskontroll

En väl fungerande djurskyddskontroll som utförs på ett likvärdigt sätt i hela landet är en förutsättning för att det högt ställda svenska djurskyddet ska kunna garanteras. Jordbruksverkets roll som samordnare av kontrollmyndigheternas verksamhet är därför mycket viktig, och utskottet konstaterar att myndigheten har ett tydligt uppdrag att verka för en riskbaserad, effektiv och likvärdig kontroll inom sitt verksamhetsområde. Utskottet noterar även att Rådet för djurskyddskontroll arbetar med uppföljning och styrning av länsstyrelsernas

verksamhet, i syfte att utveckla djurskyddskontrollen och göra den mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

Vidare konstaterar utskottet att regeringen nyligen tillsatt en utredning för att se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan, inklusive den djurskyddskontroll som utförs i anslutning till dessa områden.

Mot bakgrund av det ovan anförda finner utskottet inte skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen i denna fråga och föreslår att motion 2023/24:2628 (S) yrkande 37 lämnas utan åtgärd.

Kamerabevakning på slakterier

För att säkerställa att djurskyddsreglerna efterlevs är en väl fungerande tillsyn av högsta vikt. Utskottet konstaterar att den utredning som tillsattes för att analysera hur kamerabevakning kan användas för att stärka djurskyddet för de djur som hanteras på slakterier har lämnat sitt betänkande till regeringen och att beredning pågår. I avvaktan på resultatet av detta arbete anser utskottet att motionerna 2023/24:2669 (MP) yrkande 114, 2023/24:2628 (S) yrkande 39, 2023/24:1095 (SD) yrkande 10 samt 2023/24:930 (MP) yrkande 1 kan lämnas utan åtgärd.

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att öka tillgången på småskaliga gårdsslakterier och mobila slakterier och tillkännager det för regeringen.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om digital veterinärbesiktning vid slakt.

Jämför reservation 11 (S).

Motionerna

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 38 anför vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier. Motionärerna vill stödja det lokala och småskaliga jordbruket och menar att genom att öka antalet småskaliga gårdsslakterier kan fler djur slippa den stress som transport och slakt riskerar att innebära.

I kommittémotion 2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 24 anför att reglerna för småskaliga slakterier ska förenklas. Enligt motionärerna är småskaliga slakterier viktiga för att möjliggöra en ökad djurhållning i många bygder och därigenom ett ökat utbud av närproducerade och högkvalitativa livsmedel, samt att de bidrar till kortare djurtransporter. I

yrkande 25 samma motion framhålls att regeringen bör utreda vilka åtgärder som krävs för att öka tillgången på mindre, lokala slakterier och mobila slakterier.

Även i kommittémotion 2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 33 anförs att det bör utredas vilka åtgärder som kan vidtas för att öka tillgången på små lokala slakterier. Enligt motionärerna är det positivt för djurvälståndet om restiden till slakteriet kan kortas eller helt undvikas. Därför bör det utredas vilka åtgärder som kan vidtas för att öka tillgången på små lokala slakterier och mobila slakterier. Sådana kan också möjliggöra en ökad djurproduktion i de bygder som idag ligger långt ifrån ett slakteri, och ett ökat utbud av närproducerade och högkvalitativa livsmedel.

Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) anför i motion 2023/24:1095 yrkande 1 att regeringen bör beakta införandet av en strategi för att öka den gårdsnära slakten i Sverige. Vidare önskar motionärerna i motion 2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) i denna del se en utveckling av mobila slakterier och gårdsslakt. I motion 2023/24:1365 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S) i denna del föreslås att regeringen ska överväga att utreda möjligheterna att underlätta regelverket för hemslacht.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 40 önskar motionärerna möjliggöra för digital, veterinär besiktning i fråga om småskalig gårdsslakt. Enligt motionärerna ger teknologin nya möjligheter och skulle innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som en hög standard på slakten kan bibehållas.

Kompletterande uppgifter

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Regelverket för slakt och köttbesiktning är harmoniserat och regleras av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel tillämpades tidigare, men har nu ersatts av den nya EU-förordningen om offentlig kontroll som började tillämpas den 14 december 2019 (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625). Regeringen lämnade i proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning förslag som syftar till att anpassa svensk lagstiftning till den nya EU-förordningen (bet. 2020/21:MJU6, rskr. 2020/21:198). Grunden i dessa regelverk är att djur som ska bli livsmedel ska slaktas hygieniskt i en godkänd

livsmedelslokal och att en officiell veterinär ska besiktiga djuret både före och efter slakt för att köttet sedan ska kunna släppas ut på marknaden. Både gårdsslakterier och mobila slakterier är förenliga med regelverket. Det finns inte några undantag eller lättnader för mobil slakt. Ett godkännande enligt EU-förordningen innebär att en anläggning står under kontroll av en behörig myndighet. I Sverige har Livsmedelsverket kontrollansvaret för den här typen av anläggningar. Denna kontroll innefattar såväl djurskydd och djurhälsa som livsmedelshygien. Det innebär att konsumenterna kan vara säkra på att produkterna uppfyller de krav som finns i Sverige och i EU, när det gäller både djurens välfärd och livsmedlens säkerhet, och ger på så sätt ett mervärde till dessa produkter.

När det gäller gårdsslakt genomfördes 2021 en ändring av bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004 som möjliggör att högst tre tama nötkreatur, högst sex tamsvin eller högst tre tama hästdjur får slaktas vid samma tillfälle på den jordbruksanläggning djuren kommer från. För att få genomföra en sådan slakt ska bl.a. en officiell veterinär närvara, och den mobila enhet som ska användas för avblodning och transport av de slaktade djuren till slakteriet måste möjliggöra hygienisk hantering och avblodning av djuren. Ändringarna i förordningen gäller direkt och kräver inte att Livsmedelsverket kommer med föreskrifter.

Vid SLU bedrivs forskning om djurvälstånd vid slakt. Bl.a. genomfördes mellan 2014 och 2018 ett projekt om djurvälstånd och köttkvalitet vid mobil och stationär slakt av nötkreatur. År 2021 startade ett projekt om förbättrad djurvälstånd vid slakt av grisar och nötkreatur, och i januari 2022 presenterades resultaten från en studie om slakt av nötkreatur genom skjutning på gård.

Som framgått tidigare i detta betänkande pågår för närvarande en översyn av lagstiftningen om djurskydd på EU-nivå, vilket även innefattar gällande regelverk för slakt och avlivning¹⁶. Enligt den tidigare aviserade tidsplanen skulle ett förslag till ny lagstiftning om slakt presenterats under det tredje kvartalet 2023, men det har försenats. I Europaparlamentets resolution från januari 2022 med anledning av arbetet inom undersökningskommittén ANIT (2021/2736(RSP)) betonade parlamentet att utbyggnaden av regionala slakterier bör främjas och slakt på gårdar tillåtas för att undvika långa transportvägar och därmed ytterligare öka djurens välbefinnande.

Regeringen beslutade i februari 2023 om en utredning om stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd (dir. 2023:19). I uppdraget, som ska redovisas senast den 30 juni 2024, ingår bl.a. att kartlägga hur befintliga stödsystem för svenska livsmedelsproducenter tillämpas, analysera och föreslå åtgärder för att stärka konkurrensförutsättningarna för svenska livsmedelsproducenter med bibehållet högt ställda djurhållningskrav, analysera och föreslå regel-förenklingar på djurområdet samt analysera konsekvenserna av förslagen ur

¹⁶ Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

konkurrenskrafts- och djurskyddssynpunkt och undersöka om det finns innovativa lösningar som kan bidra till att bibehålla det svenska djurskyddet och samtidigt stärka konkurrenskraften.

Vidare tillsatte regeringen den 14 december 2023 en särskild utredare att se över kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företagen (dir. 2023:170). Syftet med utredningen är att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan och skapa en mer effektiv kontrollstruktur som säkerställer likvärdiga konkurrensvillkor och förenklar för de företag som är verksamma inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. I utredningen ingår bl.a. att analysera om särskilda anpassningar kan göras när det gäller offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, finansiering av kontroll samt rådgivning och stöd till mikroföretag i livsmedelskedjan med diversifierad verksamhet utifrån de förutsättningar som gäller för dem, och föreslå åtgärder som särskilt underlättar för sådana mikroföretag med diversifierad verksamhet i livsmedelskedjan. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

Sedan den 14 december 2019 tillämpas EU:s kontrollförordning¹⁷. Förordningen reglerar bl.a. hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras, finansieras och genomföras. Målet med förordningen är att fastställa harmoniserade unionsramar för organisationen av offentlig kontroll. Kontrollförordningen ska tillämpas vid offentlig kontroll som utförs för att säkerställa att unionslagstiftningen inom en rad olika sakområden – bl.a. djurhälsokrav och djurskyddskrav – följs, oavsett om de närmare tillämpningsbestämmelserna har fastställts på unionsnivå eller i medlemsstaternas nationella lagstiftning. I artikel 9 regleras hur den offentliga kontrollen ska bedrivas. Där framgår bl.a. att de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens ska utföra riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska bl.a. beakta identifierade risker som är förbundna med djur och varor, aktörernas tidigare resultat vid offentlig kontroll och tillförlitligheten i aktörernas egenkontroll. Kontrollen ska som huvudregel genomföras utan förvarning.

Livsmedelsverket utövar, genom de officiella veterinärerna och de officiella assistenterna på slakterierna, de djurskyddskontroller som krävs enligt EU:s kontrollförordning (8 kap. 9 § djurskyddsförordningen). Varje djur

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordning om offentlig kontroll, här kallad kontrollförordningen).

som slaktas i Sverige kontrolleras, med vissa få undantag. Livsmedelsverkets veterinärer besiktigar det levande djuret före slakt och besiktigar köttet efter slakt. På stora slakterier finns Livsmedelsverkets veterinärer på plats hela tiden som slakt pågår. Det kontrolleras även att djuren hanteras enligt djurskyddslagstiftningen i samband med slakten och under den tid djuren är på slakteriet. På mindre slakterier kontrolleras djuren och köttet på samma sätt, men där finns inte Livsmedelsverket på plats under hela tiden som slakt pågår. I Sverige sker kontroller både på gården och i slakterierna.

Möjligheterna att använda moderna tekniska lösningar för kontroll är i dagsläget begränsade; exempelvis måste en veterinär vara närvarande på slakterier vid varje tillfälle som ett djur slaktas. För att kontroll med digital teknik ska kunna tas i bruk krävs ändringar i regelverket på EU-nivå. Livsmedelsverket anser att det finns skäl för att arbeta för att EU-reglerna utvecklas så att kontroll på distans blir möjlig. Utveckling av kontroll med hjälp av digitala verktyg pågår på flera olika platser i världen, inklusive i Sverige, och Livsmedelsverket är en drivande myndighet i sammanhanget.

Sedan 2021 har Livsmedelsverket arbetat för att ta fram en modell för kontroll på distans. Modellen ska skapa en helhetsbild över var, när och hur kontroll på distans kan användas med bibehållen livsmedelssäkerhet, djurskydd och smittskydd. Dessutom ska systemet vara it-säkert och ekonomiskt försvarbart. Livsmedelsverket har initierat och finansierat en studie som har tagit fram och testat en metod för besiktning efter slakt med hjälp av digital bild- och ljudöverföring. Studien, som har genomförts av SLU, visar att;

- besiktning efter slakt av gris kan utföras med hjälp av en vanlig smart mobiltelefon av god kvalitet, monterad på handryggen
- det fordras ungefär 2–3 Mbit/s bandbredd för att tekniken ska fungera
- tekniken är tillförlitlig vid besiktning efter slakt och är ungefär lika god som vid besiktning på plats
- den använda tekniken inte tycks påverka sannolikheten att registrera förändringar i slaktkroppen och tillhörande organ vid besiktning efter slakt
- inga tydliga negativa konsekvenser för livsmedelssäkerhet, smittskydd eller djurskydd kunde påvisas när tekniken användes vid besiktning efter slakt.

Fler tester, både på besiktning före och efter slakt, har genomförts på olika slakterier och vilthanteringsanläggningar runt omkring i landet. Projektet har drivits i samarbete med SLU och Research Institute of Sweden (Rise). Projektet Remote Meat Control presenterades för EU:s chefveterinärer under det svenska ordförandeskapet vid ett möte i februari 2023.

Utskottets ställningstagande

Småskaliga slakterier och gårdsnära slakt

Utskottet konstaterar att det pågår en översyn av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå som omfattar både regelverket för djurtransporter och reglerna för avlivning och slakt. I likhet med Europaparlamentet anser utskottet att utbyggnaden av regionala slakterier bör främjas för att undvika långa transporter av djur till slakt. Utskottet noterar att delar av översynen försenats, och enligt utskottet är det angeläget att EU-kommissionen slutför det aviserade lagstiftningsarbetet så snart som möjligt.

Utskottet noterar att regeringen tillsatt flera utredningar där frågor om stärkt konkurrenskraft i livsmedelskedjan och förenklade regler för företag inom småskalig livsmedelsproduktion ingår. I det sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att främja gårdsnära slakt och etablerandet av fler småskaliga slakterier. Utöver positiva djurvälståndspunkter genom kortare transporter till slakterier kan sådana insatser enligt utskottets mening stödja det lokala och småskaliga jordbruket, möjliggöra djurhållning i fler delar av landet och öka utbudet av närproducerade livsmedel.

Utskottet anser därför att regeringen bör utreda hur reglerna för mindre lokala slakterier kan förenklas, och vilka ytterligare åtgärder som krävs för att öka antalet småskaliga slakterier och mobila slakterier. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Utskottet tillstyrker därför motionerna 2023/24:2628 (S) yrkande 38, 2023/24:378 (SD) yrkandena 24 och 25, 2023/24:403 (SD) yrkande 33, 2023/24:929 (MP) i denna del och 2023/24:1365 (S) i denna del.

Digital veterinärbesiktning vid slakt

Utskottet noterar att användning av digital teknik för kontroll på distans är ett exempel på en åtgärd som skulle kunna främja mindre slakterier och gårdsnära slakt. Utskottet konstaterar att flera studier om detta pågår och att Livsmedelsverket är drivande för att möjliggöra nödvändiga ändringar av regelverket. I avvaktan på resultatet av detta arbete anser utskottet att motion 2023/24:2628 (S) yrkande 40 kan lämnas utan åtgärd.

Sällskapsdjur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om varghybrider, om förbud mot vissa hundraser, om illegal handel med sällskapsdjur, om hundavel och om hundburar för transport.

Jämför reservation 12 (S) och 13 (S).

Motionerna

Varghybrider

I motion 2023/24:1851 av Isak From och Monica Haider (båda S) yrkande 1 anförs att regeringen bör föreslå att import och uppfödning av varghybrider klassas som artskyddsbrott. Motionärerna menar att eftersom varghybriderna anses som synnerligen rymningsbenägna riskerar hanteringen av varghybrider också att skada den renrasiga vilda vargen och att hålet i lagen måste täppas igen för att säkerställa vargens artskydd. Vidare anser motionärerna i yrkande 2 samma motion att regeringen bör säkerställa att ansvariga myndigheter arbetar samfällt mot all uppfödning och import av varghybrider. Enligt motionärerna är det tydligt att det finns en lucka i paragraferna som gör att dessa djur kan ha betydligt mer varg i sig än vad en olaglig generation har på grund av hur Jordbruksverkets regler är formulerade.

Även Lina Nordquist (L) yrkar i motion 2023/24:323 att svenska regelverk bättre behöver motverka betydande inslag av varg i sällskapsdjur. Enligt motionären behövs ett förbud mot import, innehav och överlåtelse av varghybrider med högt varg-DNA från andra länder, oavsett om generationskravet uppfyllts. Det bör heller inte vara möjligt att para varghybrider med varandra och räkna detta som en ny generation, eller att äga och överlåta sådana djur som sällskapsdjur.

I motion 2023/24:753 av Borian Åberg (M) yrkande 1 anförs att regeringen bör överväga att utreda ett förbud av import av varghundar med hög andel varg-DNA. Vidare anförs i yrkande 2 att även en utredning av ett förbud av ägande av varghundar med hög andel varg-DNA bör övervägas.

Rebecka Le Moine och Jacob Risberg (båda MP) yrkar i motion 2023/24:906 att import av hybridvargar ska förbjudas. Enligt motionärerna är förbudet mot att avla fram varghybrider inte ett tillräckligt hot gentemot artens fortlevnad eftersom möjligheten att importera dem från andra länder utnyttjas istället.

Förbud mot vissa hundraser

Fredrik Kärrholm (M) anför i motion 2023/24:90 att ett förbud mot avel och import av kamphundar och andra särskilt farliga hundar bör utredas.

Motionären anser att regeringen bör utreda ett förbud i enlighet med de regelverk som finns i Norge och Danmark.

Illegal handel med sällskapsdjur

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 42 anförs att den illegala hundsmugglingen till Sverige måste stoppas. Motionärerna menar att hundsmugglingen omsätter miljonbelopp varje år och det inte är ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. De hundar som smugglas är sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i landet som idag inte förekommer här.

I motion 2023/24:2574 av Mathias Tegnér (S) efterfrågas en tydligare prioritering och samordnande insatser mellan Tullverket och andra berörda myndigheter i syfte att bekämpa smugglingen av sällskapsdjur. Även här framhålls att smuggelverksamheten är en födkrok för kriminell verksamhet och därmed en fara för hela samhället och att det krävs ökade kontroller och skärpta straff.

Hundavel

I kommittémotion 2023/24:2628 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S) yrkande 41 anförs att regeringen bör överväga en översyn av hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen. Motionärerna önskar att eventuella brister inom hundaveln ska belysas och att konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet ska redovisas.

Hundburar för transport

I motion 2023/24:1399 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 1 anförs att möjligheten att utreda djurskyddslagen och uppdatera Jordbruksverkets rekommendationer när det gäller säkerhet för hund i bur bör ses över och eventuellt uppdateras och aktualiseras med aktuell forskning. I yrkande 2 samma motion framförs att möjligheten att införa en nationell standardisering av krocktester på hundburar bör ses över. Motionären framhåller även i yrkande 3 att möjligheten att införa en standardisering av krocktester på hundburar även på EU-nivå ska ses över. Enligt motionären borde det finnas en ordentlig genomlysning av dessa tester; det borde införas en testningsstandardisering i Sverige men också gärna på EU-nivå, så att hundägare tryggt och säkert kan jämföra vilken bur som är säkrast.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Varghybrider

Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:15) om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby är det förbjudet att hålla, förmedla eller sälja avkommor i

första t.o.m. fjärde generationen efter korsning mellan vild art och tamhund. Detsamma gäller för korsningar mellan sådana hybrider och vild art.

Vidare är det enligt 27 § artskyddsförordningen (2007:845) förbjudet att när en hund bjuds ut till försäljning eller annan överlåtelse använda beteckningen varghybrid eller på annat sätt ange att hunden har särskilt nära släktskap med en varg eller har rovdjursliknande beteende eller utseende.

Utöver det finns även andra bestämmelser om handel med djur och växter, t.ex. rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EU:s Cites-förordning). EU:s Cites-förordning syftar till att genomföra Cites-konventionen i EU. Varg är listad i bilagorna A och B till EU:s Cites-förordning och det finns därigenom regler på EU-nivå som reglerar handeln med varg. Av EU:s Cites-förordning framgår att bestämmelserna i vissa fall även är tillämpliga för hybrider.

Även med hjälp av DNA-test kan det vara svårt att konstatera vilken generation efter korsning med vild art en hybrid är. Det har medfört svårigheter för behöriga myndigheter att kontrollera efterlevnaden av gällande bestämmelser.

Den 21 december 2023 gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att analysera och redogöra för eventuella brister i utformningen av gällande förbud mot hållande, förmedling och försäljning av varghybrider och svårigheter för berörda myndigheter att kontrollera efterlevnaden av förbudet samt lämna förslag på åtgärder. I uppdraget ingår även att samla in synpunkter från relevanta myndigheter samt ta hänsyn till relevanta EU-rättsliga och internationella regleringar. Regeringen uppger som skäl till uppdraget att det är angeläget att lagar och bestämmelser som beslutas är ändamålsenliga, verkningfulla och att det går att kontrollera efterlevnaden av dem. Detta är viktigt för att inte riskera att urholka förtroendet för myndigheterna och för lagstiftningen. Alla djur är enligt regeringens mening inte lämpliga att ha som sällskapsdjur på grund av deras egenskaper och naturliga instinkter. Att föra samman den vilda vargens beteendemässiga behov och instinkter med en hunds lägre nivå av skygghet och närhet till människor och tamdjur kan ge upphov till riskfyllda situationer. Vidare är det med hänsyn till skyddet av den vilda renrasiga vargpopulationen inte önskvärt att varghybrider får spridning i naturen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2024.

Vid miljö- och jordbruksutskottets sammanträde den 14 mars 2023 fick utskottet information om arbetet avseende varghybrider av företrädare från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, Jordbruksverket samt länsstyrelserna i Södermanlands, Stockholms och Västmanlands län.

Förbud mot vissa hundraser

Lagen om tillsyn över hundar och katter (2007:1150) ger möjlighet för länsstyrelsen att omhänderta en hund som är en samhällsfara. Likaså att fatta beslut om förbud att ha hund om det visar sig att hundägaren brister i tillsynen

över sin hund. Tillsynslagens syfte är att klargöra att varje hundägare har ett strikt ansvar för att se till så dennes hund inte orsakar skada eller avsevärd olägenhet. Om en hundägare inte följer de beslut som länsstyrelsen meddelar för att förmå personer att ha kontroll över sina hundar, kan hundförbud meddelas för att förebygga att personen fortsätter att låta sina hundar orsaka skada eller skrämmas. Polisen kan med stöd av tillsynslagen beordra omedelbart omhändertagande av en hund som är en samhällsfara.

Statistik från Socialstyrelsen visar att antalet personer som vårdats på sjukhus eller i specialiserad öppenvård (inklusive akutmottagningar) efter att ha blivit bitna eller angripna av hund, eller utsatts för andra typer av hundrelaterade olyckor, har ökat de senaste åren.

Enligt Svenska Kennelklubben (SKK) finns det generellt sett inga farliga hundraser, men det finns raser med egenskaper som man ska vara medveten om. Genom selektiv avel och olämpliga hundägare kan de flesta hundar bli mer eller mindre farliga för sin omgivning. ”Kamphund” är ett begrepp som används om såväl rashundar och blandraser som om hundar med ett visst utseende eller beteende. Ordet kamphund kan innefatta alla de olika hundtyper och hundraser som över hela världen och i alla tider har använts till olika slags kamper, som t.ex. hund-, björn- och tjurhetsningar. En kamphund kan alltså vara en hundtyp som historiskt har använts för detta ändamål, men som i dag är en utpräglad sällskaps- och familjehund. SKK menar att problemen sällan är rasbundna utan ligger hos enskilda hundar och hundägare. En blandras som förorsakar problem kan hamna mellan ”två stolar” och gå fri/inte bestraffas. Den individ som är en samhällsfara – hund eller ägare – ska utredas av polisen. Det är hunden och dess ägare som eventuellt ska bestraffas, inte kollektivet.

Danmark införde den 1 juli 2010 ett förbud mot att avla, sälja och köpa hundar av 13 raser; pitbullterrier, amerikansk staffordshire terrier, tosa, amerikansk bulldogg, fila brasileiro, dogo argentino, boerboel, kangal, centralasiatisk ovtjarka, kaukasisk ovtjarka, sydrysk ovtjarka, tornjak och sarplaninac. Förbudet gäller även hundar som är en blandning av någon av dessa raserna. I Norge gäller förbud mot att äga, föda upp eller importera hundar, spermier eller embryon från sex hundraser: pitbullterrier, amerikansk staffordshire terrier, fila brasileiro, toso inu, dogo argentino och tjeckoslovakisk varghund. Förbudet gäller även blandningar där en eller flera av dessa raser ingår, oavsett blandningsförhållande. Enligt norska Mattilsynet anses också hundtyper som är en blandning av hund och varg vara farliga hundar, oavsett blandningsförhållanden. Vidare är det, oavsett ras, förbjudet att hålla, föda upp eller introducera hundar som har tränats för att attackera eller försvara sig själva eller djurhållaren mot människor och andra hundar, eller individer som verkar särskilt aggressiva, stridslustna eller som har andra mycket oönskade egenskaper eller utseenden, så att de kan vara farliga för människor eller djur. Om det råder tvivel om huruvida ett djur är en farlig hund, kan polis- och tullmyndigheterna kräva att hundhållaren dokumenterar rasen eller hundtypen i enlighet med ytterligare bestämmelser. Om det råder

tvivel om hundens ras kan polisen avliva hunden eller kräva att hunden förs utomlands.

Förutom Danmark och Norge finns det restriktioner för vissa kamphunds-raser i bl.a. Frankrike, Irland, Portugal, Spanien, Storbritannien och Tyskland.

Den 12 maj 2023 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att utvärdera hur länsstyrelsernas och Polismyndighetens verksamhet enligt lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter (tillsynslagen) fungerar när det gäller att skydda omgivningen mot skador och avsevärda olägenheter orsakade av hundar. Enligt uppdraget ska Statskontoret bedöma om myndigheterna bedriver verksamheten effektivt i relation till deras förutsättningar och analysera samarbetet mellan myndigheterna, analysera och bedöma om upp-giftsfördelningen mellan myndigheterna, myndigheternas befogenheter och lagstiftningen i övrigt är utformade på ett ändamålsenligt sätt och vid behov föreslå åtgärder, t.ex. i fråga om förändrade arbetssätt hos myndigheterna, ändrad lagstiftning eller justeringar i regeringens styrning, för en mer effektiv verksamhet och för ett bättre djurskydd och ett bättre skydd för omgivningen mot skador och avsevärda olägenheter som orsakas av hundar.

Uppdraget redovisades den 28 februari 2024. Enligt Statskontoret fungerar inte länsstyrelsernas och polisens arbete enligt tillsynslagen tillräckligt effektivt för att skydda samhället mot skador eller störningar som hundar kan orsaka. Myndigheternas omedelbara omhändertaganden av djur enligt djurskyddslagen fungerar inte heller effektivt. Statskontoret föreslår i rapporten ett antal åtgärder:

- Länsstyrelserna bör stärka sina interna system och stödstrukturer för att se till att de hanterar och fattar beslut enligt tillsynslagen och djurskyddslagen på ett mer enhetligt sätt. Länsstyrelserna bör även se över både hur mycket resurser som de tilldelar verksamheten enligt tillsynslagen och sin tillgänglighet för allmänheten och för andra myndigheter.
- Polismyndigheten bör säkerställa att deras rutiner och tillämpning av gällande rätt är anpassade till myndighetens uppdrag. Det handlar bl.a. om att förtydliga interna rutiner och kommunikation så att de överensstämmer med lagstiftning, förarbeten och JO-beslut som gäller handräckningar och omedelbara omhändertaganden av hundar enligt tillsynslagen.
- Regeringen bör ge myndigheterna ökade befogenheter inom tillsynslagen och djurskyddslagen genom att ta initiativ till författningsändringar. Det handlar bl.a. om att utöka länsstyrelsernas möjligheter att utreda anmälningar enligt tillsynslagen, och att ge både länsstyrelserna och Polismyndigheten bättre möjligheter att agera skyndsamt när djur behöver omhändertas.
- Myndigheterna bör förbättra sin samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Regeringen bör ge en länsstyrelse i uppdrag att ta fram nationella mål och indikatorer för arbetet enligt tillsynslagen, samt att följa upp och rapportera arbetet till regeringen. Samma länsstyrelse bör få i uppdrag att ansvara för

samordning, stöd och vägledning samt att utfärda föreskrifter för verksamheten enligt tillsynslagen.

- Regeringen bör förtydliga sina förväntningar på Polismyndighetens roll i verksamheten enligt tillsynslagen.

Beredning av Statskontorets rapport pågår i Regeringskansliet.

Illegal handel med sällskapsdjur

Regler om införsel av hundar utan kommersiellt syfte finns bl.a. i EU:s sällskapsdjursförordning¹⁸. För sådan införsel krävs att hundarna har identitetsmärkning, är vaccinerade mot rabies och åtföljs av en identitetshandling. För införsel av hundar som är avsedda för handel gäller förutom dessa krav även regler framför allt i EU:s djurhälsoförordning¹⁹. För en sådan införsel krävs ett djurhälsointyg (ofta kallat Traces-intyg) och hundarna ska enligt huvudregeln komma från en registrerad eller godkänd anläggning. Ytterligare regler finns för hundar som förs in från tredjeländ, bl.a. krävs i vissa fall en titering av rabiesantikroppar.

Om en hund förs in i landet i strid mot något av ovan nämnda villkor och inte anmäls kan detta innebära att ett smugglingsbrott har skett enligt 3 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

I november 2020 lämnade Djurhälsolagsutredningen betänkandet En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62) till regeringen. Utredningen är omfattande och innehåller bl.a. en ny djurhälsolag. Vid remissbehandlingen av betänkandet framfördes bl.a. synpunkter när det gäller Tullverkets möjligheter att omhänderta djur och veterinärers möjlighet att anmäla misstanke om illegal införsel av hund.

Under 2021 och 2022 drev underrättelseenheterna hos Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket ett projekt i syfte att upptäcka ekonomisk brottslighet som är kopplad till handel med hundar och hundsmuggling. Myndigheterna publicerade i maj 2022 en rapport där de redogör för de brister i dagens kontrollsystem som redovisats inom projektet och lämnar ett antal rekommendationer, bl.a. att veterinärer bör ges rätt att anmäla misstanke om illegal införsel. Av rapporten framgår vidare att efterfrågan på sällskapshundar ökat kraftigt under coronapandemin och att utbudet hos svenska uppfödare inte har motsvarat den ökade efterfrågan. Det har medfört att både den legala och den illegala införseln av hundar till Sverige har ökat²⁰.

Den 1 januari 2023 trädde nya regler om krav på märkning och registrering av katter i kraft. Reglerna innebär att det i lagen (2007:1150) om tillsyn över

¹⁸ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 576/2013 av den 12 juni 2013 om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om upphävande av förordning (EG) nr 998/2.

¹⁹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

²⁰ Oredovisad försäljning och smuggling av hundar, dnr EBM2022-466.

hundar och katter införs ett krav på kattägare att märka och registrera sin katt i Jordbruksverkets kattregister (2–4 §§). Syftet med kravet på märkning och registrering är att underlätta handläggande myndigheters och ideella organisationers arbete med bortsprungna, övergivna och förvildade katter. I förlängningen syftar det till att minska antalet katter som saknar ett hem, och därmed det lidande som är förenat med detta, samt att minska myndigheternas kostnader (prop. 2021/22:49, bet. 2021/22:MJU13, rskr. 2021/22:176).

Riksdagens tillkännagivanden om hundsmuggling

I april 2022 beslutade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, om tre tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om smuggling av hundar (bet. 2021/22:MJU22, rskr. 2021/22:263).

Det första tillkännagivandet rör veterinärers möjlighet att anmäla misstanke om illegal införsel. Utskottet uttalade i betänkandet att det, för att komma till rätta med den ökande illegala införseln av framför allt hundar, måste säkerställas att veterinärer har möjlighet att anmäla misstänkt illegal införsel av djur så att berörda myndigheter kan agera för att beivra sådan verksamhet.

Det andra tillkännagivandet rör Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar. Utskottet uttalade i betänkandet att regeringen i det fortsatta arbetet med beredningen av Djurhälsolagsutredningens förslag måste säkerställa att Tullverket även fortsättningsvis har de befogenheter som krävs i detta avseende.

Det sista tillkännagivandet rör frågan om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur. Utskottet uttalade i betänkandet att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att tillsammans med Tullverket, länsstyrelserna, Skatteverket och Försäkringskassan identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uttalar regeringen följande om tillkännagivandena:

Punkt 1 om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om veterinärers möjligheter att anmäla misstanke om illegal införsel (bet. 2021/22:MJU22 s. 26). För närvarande övervägs inom Regeringskansliet vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av detta och övriga tillkännagivanden om illegal införsel och smuggling av djur. Punkten är inte slutbehandlad.

Punkt 3 om tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om Tullverkets möjligheter att stoppa fordon för att söka efter hundar (bet. 2021/22:MJU22 s. 27). Djurhälsolagsutredningens förslag i betänkandet En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62) och inkomna remissvar bereds inom Regeringskansliet. Det övervägs vidare om det finns behov av ytterligare åtgärder när det gäller Tullverkets befogenheter. Punkten är inte slutbehandlad.

Punkt 4 om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur*: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om insatser mot organiserad smuggling av sällskapsdjur (bet. 2021/22:MJU22 s. 27). För närvarande övervägs inom Regeringskansliet vilka åtgärder som

bör vidtas med anledning av detta och övriga tillkännagivanden om illegal införsel och smuggling av djur. Punkten är inte slutbehandlad.

År 2020 antog Europaparlamentet en resolution²¹ om olaglig handel med sällskapsdjur i EU där det efterlyses ett harmoniserat, EU-omfattande system för obligatorisk identifiering och registrering av katter och hundar för att bekämpa olaglig handel. I resolutionen begärdes också att sällskapsdjur skulle märkas med mikrochipp av en veterinär och registreras i en nationell databas samt att skyddet av konsumenter som köper sällskapsdjur via online-annonser skulle förbättras.

I ett svar den 22 mars 2023 på en skriftlig fråga om åtgärder för att stoppa hundsmugglingen (rf. 2022/23:432) av Sofia Skönnbrink (S) svarade landsbygdsminister Peter Kullgren:

Sofia Skönnbrink har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att få stopp på den omfattande hundsmuggling som nu pågår.

Hundsmuggling bottnar i att det finns en högre efterfrågan på vissa typer av hundar än vad den legala marknaden förmår att möta i alla lägen. Utan köpare finns det ingen lönsamhet och ingen marknad för den illegala handeln med djur. Därför är det viktigt med en god kunskap i hela samhället om den illegala införseln och handelns allvarliga och oönskade konsekvenser.

Sverige har stränga regler och krav vid uppfödning, hållning och transport av djur. Det är också förbjudet och straffbart att smugla och att köpa insmugglade djur. Myndigheterna jobbar aktivt med att sprida information och samverkar med varandra och med andra länder för att motverka den illegala handeln med djur. Inom EU pågår för närvarande ett projekt med koordinerade kontrollplaner som syftar till att utveckla möjligheterna att upptäcka och ingripa vid illegal införsel av hundar och katter. Tullverket har också tillfört medel i syfte att bland annat förbättra myndighetens möjligheter att upprätthålla gränsskyddet.

Det är nu viktigt att fortsätta det pågående och långsiktiga arbetet med kunskaps- och informationsspridning och en effektiv samverkan mellan de olika inblandade myndigheterna och mellan de svenska myndigheterna och myndigheter i andra länder.

Enligt EU-kommissionen har handeln med hundar och katter ökat avsevärt under de senaste åren, med en årlig omsättning på 1,3 miljarder euro. Djurskyddsstandarderna för yrkesverksamma som avlar, föder upp och säljer hundar och katter skiljer sig dock mycket mellan medlemsländerna. Det finns även omfattande belägg för otillbörliga metoder och missförhållanden. Dessutom har den olagliga handeln med hundar och katter ökat enormt på grund av en växande online-marknad som idag står för 60 procent av all försäljning av hund och katt i EU.

Den 7 december 2023 presenterade EU-kommissionen förslag till ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter, som av ekonomiska skäl föds upp och säljs som sällskapsdjur²². Förslaget är en del i

²¹ 2019/2814(RSP) Resolution on protecting the EU's internal market and consumer rights against the negative implications of the illegal trade in companion animals

²² COM(2023) 769 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om välbefinnande hos hundar och katter samt deras spårbarhet

den pågående översynen av hela EU:s djurskyddslagstiftning. Förslaget syftar till att fastställa enhetliga EU-regler för hundar och katter vid avel eller när de hålls på uppfödningssanläggningar, i djurbutiker och i hund- och katthem. Det omfattar bl.a. minimistandarder som ska gälla för avel, uppfödning och behandling. Vidare föreslås strikta spårbarhetskrav som, tillsammans med automatiska kontroller av online-försäljning, ska underlätta för myndigheterna att kontrollera uppfödning och handel med hundar och katter. Spårbarheten ska stärkas genom obligatorisk identifiering och registrering i nationella databaser. Det föreslås även att medlemsländerna ska erbjuda utbildning till djurskötare och att de som köper en hund eller katt ska informeras om vikten av ansvarsfullt ägande.

Jordbruksverket har remitterat förslaget till berörda aktörer. Förhandlingar i ministerrådet inleds under våren 2024.

Hundavel

Enligt 2 kap. 11 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att utföra avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förbudet och om villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma (2 kap. 11 § andra stycket djurskyddslagen). Jordbruksverket får enligt djurskyddsförordningen meddela föreskrifter om förbudet i 2 kap. 11 § första stycket djurskyddslagen och villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kroppsfunktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma (2 kap. 21 § djurskyddsförordningen).

Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter innehåller bl.a. bestämmelser om avel. Enligt 6 kap. 1 § ska följande krav vara uppfyllda för att hundar och katter ska få användas i avel:

1. Föräldradjuret ska ha lämpliga anatomiska, fysiologiska och beteendemässiga egenskaper och dessa egenskaper får inte riskera att påverka negativt varken föräldradjurens eller avkommornas hälsa och välfärd.
2. Föräldradjuret ska vara i god fysisk och psykisk hälsa inför parningen.

Enligt 6 kap. 3 § gäller vidare ett förbud mot att använda hundar och katter i avel om

1. de har sjukdomar, letala anlag, defekter eller andra egenskaper som kan nedärvas och kan medföra lidande för deras avkommor, eller kan hindra avkommorna att bete sig naturligt
2. de är eller är med stor sannolikhet bärare av recessivt anlag för sjukdom, letala anlag, defekter eller andra egenskaper som kan medföra lidande eller

- negativt påverka avkommornas naturliga beteende, såvida inte parning sker med individ som är konstaterat fri från motsvarande anlag
3. parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman (med funktionshinder avses ett tillstånd som försvårar naturliga beteenden eller funktioner hos djur)
  4. de uppvisar beteendestörningar i form av överdriven rädlereaktion eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för djuret vardagliga situationer
  5. de saknar normalt utvecklade könsorgan samt saknar sådana kropps- och fortplantningsfunktioner som är normala för arten och som främjar ett naturligt beteende
  6. parningskombinationen kan antas resultera i ökad risk för förlösnings svårigheter.

Svenska Kennelklubben (SKK) har grundregler för uppfödare och hanhundsägare. Av dessa framgår bl.a. att hundavel ska bedrivas på ett sådant sätt att det främjar både tikens och avkommans hälsa och välbefinnande. Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKK:s avelspolicy samt med rasens standard, provregler, registreringsregler och rasspecifika avelsstrategi samt aktuella bestämmelser i djurskyddslagstiftningen. Uppfödningen ska ske kvalitetsmedvetet och med stort ansvar. Vidare krävs det att varje medlem i SKK-organisationen till avel endast använder hundar som inte har någon allvarlig sjukdom eller något allvarligt funktionshinder och som har ett gott temperament som är typiskt för rasen. Enligt reglerna får man endast genomföra en parningskombination som utifrån tillgänglig information inte ökar risken för allvarlig sjukdom eller allvarliga funktionshinder hos avkomman. SKK har vidare tagit fram särskilda domaranvisningar för brakycefala (trubbnosade) raser. Anvisningarna är en del i SKK:s arbete med att minska förekomsten av exteriöra överdrifter inom avel.

Som nämnts tidigare i betänkandet presenterade EU-kommissionen den 7 december 2023 ett förslag till ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter, som av ekonomiska skäl föds upp och säljs som sällskapsdjur. Förslaget syftar till att fastställa enhetliga EU-regler för hundar och katter vid avel eller när de hålls på uppfödninganläggningar, i djurbutiker och i hund- och katthem. Det omfattar bl.a. minimistandarder som ska gälla för avel, uppfödningen och behandling.

Under artikel 6 i förslaget, Allmänna krav för välbefinnande hos hundar och katter, framgår av punkt 3 följande:

- Aktörer som driver avelsanläggningar ska säkerställa att avelsstrategierna inte leder till genotyper och fenotyper som har skadliga effekter för välbefinnandet hos hundar och katter eller för deras avkomma.
- När det gäller aktörernas hantering av reproduktion av hundar och katter ska parning mellan föräldrar och avkomma eller mellan mor- och farföräldrar och barnbarn vara förbjuden.

- Denna punkt ska inte utesluta urval och avel av brakycefala hundar och katter förutsatt att urvals- eller avelsprogrammen minimerar de brakycefala egenskapernas negativa inverkan på välbefinnandet.

I artikel 6.4 föreslås att kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 om ändring av denna artikel vad gäller de särskilda kriterier som aktörerna ska uppfylla när de utformar avelsstrategier för att uppfylla kraven i punkt 3, med hänsyn till vetenskapliga yttranden av europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet samt konsekvenserna för samhället, ekonomin och miljön.

Jordbruksverket har remitterat förslaget till berörda aktörer. Förhandlingar i ministerrådet inleds under våren 2024.

Hundburar för transport

Enligt 6 kap. 3 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur får levande sällskapsdjur transporteras i en personbils bagageutrymme endast om tillsyn kan ske från personutrymmet under den tid transporten pågår. När djur transporteras i ett utrymme för personbefordran ska åtgärder vidtas för att säkra djuren vid inbromsning. Enligt de allmänna råden till bestämmelsen bör djuren säkras genom att förvaras i en säkrad transportbur eller, när det gäller hundar, i särskilt anpassat säkerhetsbälte. Om transporter sker i personbil eller lätt lastbil vid regelbundet återkommande yrkesverksamhet ska fordonet, enligt 6 kap. 34 § i föreskrifterna, ha ett utrymme som är särskilt avsett för hundar. Utrymmet ska avskärmas mot personutrymmet med galler eller nät. Om hunden transporteras i personutrymme gäller 3 §.

Vid användning av en bur eller liknande för transport av hund i personbil anger Jordbruksverket att varje hund ska ha minst följande utrymme:

- längd = hundens längd från nospets till sittbensknöl när hunden står i normal ställning gånger 1,10
- bredd = hundens bröstbredd gånger 2,5. Hunden ska kunna ligga ned och vända sig obehindrat
- höjd = hundens höjd över hjässan när hunden står i normal ställning.

Vid transport av mer än en hund i en bur ska bredden för varje hund ökas med den största hundens bröstbredd. När det gäller utrymmet för en arbetande hund i yrkesverksamhet som bara transporteras kortare sträckor, som mest i två timmar, får det enligt Jordbruksverket ha följande minsta mått:

- längd = minst 0,9 meter
- bredd = minst 0,6 meter
- höjd = minst 0,7 meter. Hunden ska dock alltid kunna ligga ner på ett bekvämt sätt. Därför bör mankhöjden inte överstiga 65 centimeter.

Rise utför tester av hundburar på tillverkarens begäran. Testerna utförs enligt en modell som kallas SPCT-metoden (Safe Pet Crate Test) där man utsätter

buren för olika ”olycksscenarier”. På marknaden finns också hundburar som är testade i enlighet med vissa andra standarder (t.ex. föreskrifter nr 17 från Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa [Unece] – Enhetliga bestämmelser om godkännande av fordon med avseende på säten, deras fästanordningar och eventuella nackstöd 2019/1723).

Två yrkanden som motsvarar de som nu är aktuella behandlades av miljö- och jordbruksutskottet under förra riksmötet i betänkande 2020/21:MJU10 Djurskydd. Utskottet uttalade då följande:

Jordbruksverket har bemyndigande att utfärda föreskrifter om djurskydd, och utskottet utgår från att myndighetens föreskrifter utformas med beaktande av vetenskapliga rön och erfarenheter. När en hund åker bil ska den kunna stå och ligga på ett bekvämt sätt. Om man använder en bur eller liknande för transporten i personbilen innehåller Jordbruksverkets föreskrifter vissa krav på burens utformning. Dessa krav beslutades av Jordbruksverket 2019. När det gäller krocktester av burar kan utskottet konstatera att många av de hundburar som finns på marknaden är testade, om än enligt olika standarder. Enligt utskottets bedömning har det inte framkommit några uppgifter som skulle motivera de förändringar som motionären efterfrågar. Utskottet avstyrker således motion 2020/21:2753 (M) yrkandena 1 och 2.

Jordbruksverket uppger att föreskrifterna (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur kommer att ses över under 2024.

Utskottets ställningstagande

Varghybrider

Utskottet konstaterar att den nuvarande lagstiftning som ska reglera hållande och uppfödning av s.k. varghybrider medför såväl rättsliga som tillsynsmässiga utmaningar. Det är därför av yttersta vikt att skapa en tydlig och ändamålsenlig lagstiftning med en effektiv tillsyn, som säkerställer ett högt djurskydd, förebygger risker för människor och skyddar den inhemska vargstammen.

Utskottet välkomnar att regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att se över utformningen av gällande förbud mot hållande, förmedling och försäljning av varghybrider liksom att utreda och lämna förslag på hur myndigheternas tillsyn och kontroll av efterlevnaden kan stärkas. Utskottet förutsätter att frågan om att förhindra import av olagliga varghybrider kommer att beaktas i utredningen.

I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2023/24:1851 (S) yrkandena 1 och 2, 2023/24:323 (L), 2023/24:753 (M) yrkandena 1 och 2 och 2023/24:906 (MP).

Förbud mot vissa hundraser

Mot bakgrund av att statistiken visar att antalet incidenter med hundrelaterade skador ökat de senaste åren vill utskottet betona vikten av ett ändamålsenligt regelverk som ger myndigheterna förutsättningar för att bedriva en effektiv

tillsyn och skydda omgivningen mot farliga hundar. Utskottet välkomnar därför att regeringen gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera länsstyrelsernas och Polismyndighetens verksamhet och förutsättningar utifrån gällande lagstiftning om tillsyn över hundar och katter, och vid behov föreslå åtgärder för att stärka både djurskyddet och skyddet för allmänheten mot skador orsakade av hundar. Utskottet konstaterar att Statskontoret i sin redovisning av uppdraget lämnat förslag på ett antal åtgärder och att dessa förslag nu bereds i Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av detta arbete föreslår utskottet att motion 2023/24:90 (M) lämnas utan åtgärd.

Illegal handel med sällskapsdjur

Inledningsvis vill utskottet understryka allvaret med den kraftigt ökande illegala handeln med sällskapsdjur. Utöver att det kan innebära möjligt lidande för de enskilda djuren medför det stora risker för införsel och spridning av farliga sjukdomar som kan utgöra en fara för samhället och folkhälsan.

Utskottet konstaterar att riksdagen redan 2022 riktade tre tillkännagivanden till regeringen om vikten av att vidta åtgärder för att stävja illegal införsel och organiserad smuggling av hundar, och noterar att regeringen överväger vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av detta.

Det är mycket positivt att frågan uppmärksammats på EU-nivå och utskottet välkomnar att EU-kommissionen lagt fram ett förslag till gemensam lagstiftning om välfärd och spårbarhet för hundar och katter, med ett tydligt syfte att inte bara stärka djurskyddet utan även reglera handeln och bekämpa den illegala verksamheten.

Därmed föreslår utskottet att motion 2023/24:2628 (S) yrkande 42 samt motion 2023/24:2574 lämnas utan åtgärd.

Hundavel

Utskottet konstaterar att avel som kan medföra lidande för föräldradjuret eller avkomman är förbjuden enligt djurskyddslagen, och att Jordbruksverket har bemyndigande att meddela föreskrifter som innehåller villkor för eller förbud mot avel som kan påverka djurets naturliga beteende, normala kropps-funktioner eller förmåga att naturligt föda fram sin avkomma. Vidare noterar utskottet att det nyligen presenterade förslaget till EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter innehåller förslag till harmoniserade krav på att uppfödare av hundar och katter ska säkerställa att avelsstrategier inte leder till skadliga effekter för välbefinnandet hos djuren eller deras avkomma. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2023/24:2628 (S) yrkande 41.

Hundburar för transport

Jordbruksverkets gällande föreskrifter om transport av levande djur innehåller detaljerade krav på hur hundar ska transporteras i personbilar och vilka mått som ska gälla för transportburar om dessa används. Mot bakgrund av att

myndigheten uppgett att de avser att se över föreskrifterna förutsätter utskottet att det kommer att göras utifrån den senaste vetenskapen och att nödvändiga uppdateringar då genomförs. Vad gäller krocktester har utskottet tidigare konstaterat att det utförs krocktester av många av de transportbilar som säljs på marknaden idag, om än utifrån olika standarder. Sammantaget bedömer utskottet att motion 2023/24:1399 (M) yrkandena 1–3 kan lämnas utan åtgärd.

Offentlig förevisning av djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om cirkusverksamhet samt motionsyrkanden om avel och uppvisning av valar och delfiner. Jämför reservation 14 (SD).

Motionerna

Cirkusverksamhet

I kommittémotion 2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 10 anförs att cirkusar ska ha en plan för att hantera akuta medicinska tillstånd hos djur. Enligt motionärerna skulle det säkerställa att djur på cirkusar får snabb och adekvat vård om de skulle bli sjuka eller skadade, vilket skulle öka djurskyddet och djuren skulle behandlas på ett humant sätt även i krissituationer.

Avel och uppvisning av valar och delfiner

Rebecka Le Moine (MP) anför i motion 2023/24:682 yrkande 1 att djurshower med delfiner bör förbjudas. Enligt motionären är det idag förbjudet att offentligt förevisa ett antal djurarter vid cirkusar. Delfiner är en av få kvarvarande vilda djurarter som fortfarande tillåts visas upp för allmänheten i shower. Vidare framhålls i yrkande 2 samma motion att ett förbud mot avel med delfiner som hålls i fångenskap bör införas. Motionären menar att ett förbud mot djurshower med delfiner, avel på delfiner som idag hålls i fångenskap, förbud mot att hålla nya individer av delfiner och andra valar i fångenskap bör anses ligga i linje med andemeningen i djurskyddslagen, som syftar till att främja en god djurvälstånd och respekt för djuren.

Kompletterande uppgifter

Grundläggande bestämmelser om hur djur – inklusive cirkusdjur och djur i djurparker – ska hållas och skötas finns i djurskyddslagen och djurskydds-förordningen. Av djurskyddslagen framgår bl.a. att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd

främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs (2 kap. 1 och 2 §§).

Enligt 3 kap. 1 § första stycket djurskyddslagen är det förbjudet att, på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande, träna djur för eller använda djur vid bl.a. föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten. Av andra stycket framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bl.a. får meddela ytterligare föreskrifter om träning och användning av djur vid sådana föreställningar eller förevisningar.

Särskilda bestämmelser om offentlig förevisning av djur vid cirkusar och liknande verksamheter finns i 3 kap. djurskyddsförordningen. Av 3 kap. 3 § framgår bl.a. att djur inte får flyttas runt och i samband med det förevisas offentligt i burar eller andra utrymmen eller inhägnader som begränsar deras rörelsefrihet på liknande sätt som en bur. I bestämmelsen finns också en uppräknning av de djur som det inte heller på annat sätt är tillåtet att flytta runt och i samband med det förevisa offentligt. Några av de djurslag som räknas upp är apor, rovdjur (med undantag för tamhundar och tamkatter), noshörningar, flodhästar, säldjur och elefanter.

Av 3 kap. 5 § djurskyddsförordningen framgår att Jordbruksverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den som förevisar djur på cirkus att föra anteckningar om verksamheten och djuren, och lämna upplysningar om verksamheten.

I Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:4) om cirkusdjur finns generella bestämmelser om skötsel och hållande av cirkusdjur. Av föreskrifterna framgår att den som är ansvarig ska se till att det förs journal över cirkusens alla djur. Journalen ska bl.a. visa eventuella sjukdomar och skador, och hur dessa behandlats, samt namn och kontaktuppgifter på den veterinär som bedriver den veterinärmedicinska rådgivningen. Även datum för hov- och klövvård ska noteras. Journalen för den pågående turnén ska finnas tillgänglig på cirkusen och sparas i minst tre år. Vidare finns bestämmelser om ett djur blir sjukt eller skadat och behöver särskild vård ska cirkusen kunna ordna ett utrymme där djuret kan tas om hand. Vid behov ska djuret också kunna isoleras från de andra djuren. Det ställs även krav på att om ett djur som inte har kunnat medverka vid en föreställning på grund av skada eller sjukdom, och som har fått veterinärvård för skadan eller sjukdomen, ska veterinärbesiktigas innan djuret medverkar i en föreställning igen.

När det gäller offentlig förevisning av djur innehåller artskyddsförordningen (2007:845) vissa bestämmelser om förutsättningarna för att mot betalning eller annars yrkesmässigt över huvud taget få visa levande djur av vissa viltlevande arter för allmänheten (se 40 § om att djurparker måste ha tillstånd från länsstyrelsen för detta och 44 § om att övrig offentlig förevisning som sker mot betalning eller yrkesmässigt måste anmälas till länsstyrelsen). Vid all offentlig förevisning av arter som finns listade i bilaga A till förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EU:s Citesförordning) krävs det dessutom intyg från Jordbruksverket. Huvudprincipen är att det är förbjudet att offentligt förevisa

dessa arter, men behörig myndighet i medlemsstaterna kan bevilja undantag (artikel 8).

I Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. anges att den som ansvarar för djurhållningen och för den övergripande skötseln av djuren vid anläggningen ska ha lämplig utbildning eller erfarenhet av aktuella djurslag (1 kap. 8 §). Enligt föreskrifterna ska det också finnas en veterinär som svarar för sjukdomsförebyggande åtgärder, veterinärmedicinsk rådgivning och behandling, journalföring, rådgivning i djurskydds- och smittskyddsfrågor, upprättande av hygienprogram, provtagningar, fodersammansättning och övriga skötselfrågor. Veterinären ska besöka anläggningen regelbundet, dock minst varje kvartal (1 kap. 9 §). Vidare ska en djurparkszoolog finnas på de djurparker som visar de slags djur som anges i 2–9, 11, 14 och 15 kap. i föreskrifterna (bl.a. primater, rovdjur och säldjur, elefanter samt kräldjur och groddjur). Zoologen ska svara för rådgivning när det gäller utformning och berikning av miljön, antal och sammansättning av djur i djurutrymmen, avel, djurskyddsfrågor, fodersammansättning och övriga skötselfrågor samt svara för att det förs en uppdaterad djurförteckning (1 kap. 10 §). I samma bestämmelse uppställs vissa krav på zoologens formella kompetens liksom att zoologen ska besöka djurparken regelbundet, minst en gång per halvår. I föreskrifterna finns särskilda bestämmelser om hållande av delfiner. Av dessa framgår bl.a. att bassängytan ska vara minst 800 kvadratmeter för flasknosdelfiner och 400 kvadratmeter för tumlare. Vidare ska bassängens djup vara minst lika med den aktuella artens kroppslängd och det ska finnas djuphål med minst två gånger kroppslängden. Bassängerna ska ha oregelbundna väggar och vågdämpande kanter och det ska finnas avskiljningsmöjligheter (7 kap. 4 §). Jordbruksverket har meddelat att föreskrifterna (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. ska ses över.

Sveriges enda delfinarium öppnade 1969 i Kolmården. Den 8 mars 2022 meddelade Kolmårdens djurpark att en långsiktig avveckling av delfinverksamheten kommer att inledas och att delfinariatet på sikt kommer att stängas. Enligt djurparken är det ett led i omställningsarbetet mot att fokusera allt mer på att bevara hotade djurarter. För närvarande pågår arbete med att hitta nya hem för delfinerna, något som enligt djurparken kan ta flera år. Tills dess håller delfinariatet öppet för besökare.

Utskottets ställningstagande

Cirkusverksamhet

Som utskottet framhållit tidigare i detta betänkande är ett starkt djurskydd för alla djur av högsta vikt. Den svenska djurskyddslagen är tydlig med att djur ska behandlas väl, att de ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom samt att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas. När det gäller cirkusverksamhet har Jordbruksverkets utfärdade föreskrifter med bestämmelser om skötsel och hållande av cirkusdjur.

Utskottet konstaterar att det i dessa föreskrifter ställs krav på journalföring för samtliga djur med uppgifter om bl.a. sjukdomar och skador, samt att det även fastställs hur djur som skadas eller blir sjuka ska hanteras och hur behandlingen ska dokumenteras. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motion 2023/24:374 (SD) yrkande 10 lämnas utan åtgärd.

Avel och uppvisning av valar och delfiner

Som utskottet påtalat ovan ska djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom samt hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas. Enligt djurskyddslagen ska djur kunna utföra sitt naturliga beteende och beteendestörningar ska förebyggas. Vidare konstaterar utskottet att lagen förbjuder att djur tränas för eller används vid bl.a. föreställningar eller andra förevisningar som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande. Utskottet noterar att Jordbruksverket avser att se över föreskrifterna för om djurhållning i djurparker, som bl.a. innehåller särskilda bestämmelser om hållande av delfiner. Vidare noteras av utskottet att den enda svenska anläggningen som håller delfiner för uppvisning har tagit beslut om att avveckla verksamheten. Utskottet finner därför inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av motion 2023/24:682 (MP) yrkandena 1 och 2.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om virtuella stängsel, förprovning av djurstallar samt om etisk provning av djurförsök.

Jämför reservation 15 (C).

Motionerna

Virtuella stängsel

I kommittémotion 2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 4 välkomnas ytterligare försök med och studier om virtuella stängsel. Motionärerna anser att regeringen bör främja försök och studier som kan fastställa att stängslen klarar kraven i svensk djurskyddslagstiftning.

I motion 2023/24:689 av Emma Nohrén och Janine Alm Ericson (båda MP) anförs att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att utvärdera den senaste forskningen om virtuella stängsel för att se om det finns stöd för att göra användning tillåten i Sverige. Även i motion 2023/24:2587 av Helena Vilhelmsson (C) efterfrågas pilotprojekt för virtuella stängsel. Motionären menar att virtuella stängsel har potential att underlätta och förenkla svensk betesdrift. Genom att införa pilotprojekt i olika delar av landet kan man undersöka förutsättningarna för att få tekniken godkänd i Sverige samt studera

nötkreaturs förmåga att lära sig och att förstå tekniken, hur tekniken kan fungera i praktisk drift och dess inverkan på lantbrukarnas arbetsmiljö och säkerhet.

Förprovning av djurstallar

I motion 2023/24:1949 av Magnus Manhammar (S) anförs att regeringen bör verka för en bibehållen kostnadsfri och effektiv förprovning av djurstallar i Sverige. Motionären menar att förprovningen av djurstallar bidrar till att stärka djurvälståndet och minska risken för felkonstruktioner vid om- och nybyggnation av djurstallar.

Etisk prövning av djurförsök

Rebecka Le Moine (MP) anför i motion 2023/24:910 att det bör genomföras en omfattande översyn av hur den etiska prövningen av djurförsök fungerar och att denna översyn bör lämna förslag på vilka åtgärder som behöver genomföras för att den etiska prövningen ska bli ändamålsenlig och rättssäker. Enligt motionären försvåras nämndernas arbete av avsaknad av vetenskaplig utvärdering, ofullständiga beslutsunderlag med brister i motiveringar till försöken, avsaknad av viss information, otydliga eller generella beskrivningar av vad djuren utsätts för samt avsaknad av resonemang om andra möjliga metoder som skulle kunna ersätta eller begränsa försök på levande djur.

Kompletterande uppgifter

Virtuella stängsel

Användning av elektricitet för att styra djurbeteende är tydligt reglerad i svensk lagstiftning. Enligt 2 kap. 16 § djurskyddsförordningen (2019:66) är det inte tillåtet att använda utrustning som ger elektriska stötar i avsikt att styra ett djurs beteende. I 17 § samma förordning anges dock att förbudet inte gäller för användning av elstängsel till inhägnader utomhus men detta undantag gäller inte för virtuella stängsel. Att tillåta virtuella stängsel skulle kräva ett undantag i djurskyddsförordningen och sådana ändringar måste alltid vara väl motiverade och baserade på ett tillförlitligt underlag som visar på att systemet fungerar och kan användas på ett från djurskyddssynpunkt säkert sätt som inte orsakar stress och/eller lidande för djuren.

Virtuell stängselteknik är en relativt ny teknik som bygger på att betesdjur hägnas in med hjälp av halsband med inbyggd gps- och telenätsfunktion och som istället för en fysisk gräns i form av ett elstängsel avger ljudsignaler kombinerat med el-stimuli för att signalera en stängselgräns.

Intresset för tekniken har ökat för varje år och grundar sig bl.a. i behovet av att hitta flexibla och innovativa sätt att hålla betesdjur. Tekniken sägs kunna bidra till en förbättrad lönsamhet genom minskad arbetsinsats i form av stängsling, underhåll och förenklad övervakning av djuren men även till

möjligheten att utveckla nya typer av ekosystemtjänster, som att öka den biologiska mångfalden genom fler betande djur.

För att undersöka vilken inverkan virtuella stängsel har på djurväl-färden gav Jordbruksverket 2018 ett uppdrag till SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd att sammanställa all relevant djurväl-färdsforskning inom området. Rådets slutsats var att det finns få vetenskapliga studier som specifikt utvärderat djurväl-färden i olika virtuella stängselsystem. Studier har främst fokuserat på om djuren hållit sig innanför den virtuella gränsen eller inte och hur många ljudsignaler och elstötar djuren fått. Enligt rådet tyder forskningen på att djuren i de flesta fall lär sig att associera ljudsignalen med en elstöt och att de efter inlärningsperioden oftast håller sig innanför den virtuella gränsen. De såg dock att det fanns individuella skillnader vad gäller antalet stötter mellan individer och beteendereaktioner. I några av studierna fick vissa individer betydligt fler stötter än övriga djur. Detta skulle potentiellt kunna innebära ökad stress hos de individer som utifrån antalet stötter uppfattas lära sig långsamt och därmed utsätts för många stötter.

Mot bakgrund av det vetenskapliga rådets yttrande fattade Jordbruksverket 2019 beslut om att virtuell stängselteknik inte når upp till svensk djurskydds-nivå och därmed inte är godkänd att användas i Sverige. Jordbruksverket bedömer att det behövs mer kunskap om hur olika djurarter kan anpassa sig till virtuella stängselsystem för att säkerställa att tekniken garanterar en god djurväl-färd och på sikt ska kunna bli godkänd i Sverige. De vill se fler resultat från vetenskapliga forskningsstudier på inlärningsförmåga, stressnivå och välfärd hos de individer som eventuellt utsätts för många elstötter och långsiktiga effekter av virtuella stängsel i jämförelse med vanliga elstängsel.

Virtuella stängsel berörs även i Jordbruksverkets utredning om hur digital teknik inom djurhållningen kan bidra till att öka lönsamheten i betesbaserad produktion och öka betesmarkernas natur- och kulturvärden. (Jordbruks-verkets rapport 2020:10 Digitaliserad teknik för att främja betesdrift). I rapporten konstateras att det finns flera fördelar med digital stängsling, bl.a. att djurhållaren med lätthet kan utöka arealen naturbetesmarker, att inga djur kan fastna i några stängsel, att djurägaren har ständig kontroll på djuren, samt att djur till lägre kostnader kan hållas borta från farliga ställen som sumphål, stup, trafikerade vägar och dylikt. Vidare kan djur som blivit bortskrämda eller lämnat betesmarken lättare bli återfunna, liksom att rovdjursangrepp kan upptäckas tidigt och betesdjuren har större möjlighet att fly. Dock kvarstår ett antal djurväl-färdsfrågor. En nackdel med digital stängsling är att det kan innebära dålig djurväl-färd för vissa djur som inte lär sig systemet snabbt och får många elstötter, och det saknas studier på vilka långsiktiga effekter virtuella stängsel kan ha på djurens välfärd i jämförelse med vanliga elstängsel. Det kan även vara dyrt för mindre besättningar och företag med små arealer. Därtill uppmärksammar inte virtuella stängsel omgivningen på att det finns betande djur i närheten.

Vid Rise pågår i dagsläget ett antal forskningsstudier som bl.a. undersöker förutsättningarna för att få tekniken godkänd i Sverige, nötkreaturs förmåga

att lära sig och att förstå tekniken, hur tekniken kan fungera i praktisk drift och dess inverkan på lantbrukarnas arbetsmiljö och säkerhet.

Förprovning av djurstallar

Enligt 6 kap. 1 § första stycket djurskyddsförordningen ska stall, förvaringsutrymmen och hägn, eller en del av en sådan anläggning, godkännas från djurskydds- och djurhälsosynpunkt innan de uppförs, byggs till eller om, ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt eller tas i anspråk eller inreds för djurhållning eller djuruppfödning som de tidigare inte har använts för. Detta gäller dock endast sådana anläggningar avsedda för hästar, djur som föds upp eller hålls för produktion av bl.a. livsmedel eller djur som används i sådan undervisning som inte är djurförsök.

Riksdagens tillkännagivande om förprovning av djurstallar

Våren 2019 beslutade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, om ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprovning av djurstallar och förenkla reglerna för hur djurstallar ska byggas (2018/19:MJU11, rskr. 2018/19:188). Utskottet uttalade i det sammanhanget följande:

Utskottet anser att det finns anledning att avskaffa det obligatoriska kravet på att förpröva djurstallar. Utskottet har förståelse för att det kan finnas en oro för att avskaffandet av kravet på förprovning av djurstallar skulle kunna bidra till en försämring av djurhälsa och djurskydd. Utskottet vill dock framhålla att de som väljer att hålla djur, och att göra de stora investeringar som krävs för att bygga lämpliga djurstallar, gör det med djurens bästa för ögonen. Utskottet anser vidare att reglerna för hur djurstallar ska byggas bör förenklas. De nuvarande reglerna är alltför detaljerade och ökat fokus bör i stället ligga på funktion och djurvälstånd.

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 uttalade regeringen följande om tillkännagivandet:

Regeringen bedömer att en konsekvensanalys bör genomföras för att utformningen av regler ska ta tillvara alla behov som t.ex. företagens administrativa börda och djurskyddsaspekter. Den 9 februari 2023 beslutade regeringen kommittédirektiven Stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd (dir. 2023:19). En särskild utredare ska analysera hur djurskyddsbestämmelser påverkar konkurrenskraften och föreslå åtgärder, med bibehållna högt ställda djurhållningskrav, för att stärka konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter. En del av utredningens uppdrag är att analysera för- och nackdelar ur konkurrenskrafts- och djurskyddssynpunkt med det obligatoriska kravet på förprovning och konsekvenserna av att ta bort kravet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

Etisk prövning av djurförsök

EU:s direktiv om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål²³ innehåller grundläggande bestämmelser om användningen av försöksdjur. Direktivet är införlivat i svensk lagstiftning. Djurskyddslagen (2018:1192), djurskyddsförordningen (2019:66) och Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om försöksdjur innehåller tillsammans detaljerade bestämmelser om djurförsök. Av 7 kap. 2 § djurskyddslagen framgår att det krävs tillstånd för att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur. Av 7 kap. 2 § första stycket djurskyddslagen och 7 kap. 1 § tredje stycket djurskyddsförordningen följer att frågor om tillstånd prövas av Jordbruksverket.

Den som ska använda djur i ett djurförsök måste, med vissa undantag, utöver tillstånd ha ett godkännande från etisk synpunkt från en regional djurförsöksetisk nämnd. Det etiska godkännandet ska lämnas innan försöket påbörjas, och det får förenas med villkor (7 kap. 9 § djurskyddslagen). Det etiska godkännandet får också återkallas om djurförsöket inte utförs i enlighet med godkännandet (7 kap. 11 §).

Hur den djurförsöksetiska prövningen ska gå till, bl.a. vilka överväganden nämnden ska göra och vilka hänsyn som ska beaktas, liksom vad som krävs för att ansökan ska få bifallas, framgår av 7 kap. 10 § djurskyddslagen, 7 kap. 9 § djurskyddsförordningen och 7 kap. 13–17 §§ i Jordbruksverkets föreskrifter om försöksdjur. Nämnden ska enligt föreskrifterna vid prövningen bl.a. göra en lidande- och nyttoanalys av försöket från etisk synpunkt där försöksdjurets lidande ska vägas mot den förväntade nytta som djurförsöket kan komma att resultera i för människor, djur eller miljö (7 kap. 13 §). Den regionala djurförsöksetiska nämndens beslut ska enligt föreskrifterna innehålla ett flertal uppgifter, bl.a. en motivering av beslutet (7 kap. 26 §).

I 7 kap. djurskyddslagen och 7 kap. djurskyddsförordningen finns bestämmelser om den centrala djurförsöksetiska nämnd som har till uppgift att pröva överklaganden av de regionala djurförsöksetiska nämndernas beslut och att i efterhand utvärdera genomförda djurförsök. I dessa kapitel finns också bestämmelser om de regionala djurförsöksetiska nämnderna, t.ex. om nämndernas sammansättning och uppgifter.

Det finns sex regionala djurförsöksetiska nämnder i Sverige, och varje nämnd består av 14 ledamöter som utses av Jordbruksverket för en period om högst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden är eller har varit ordinarie domare. Av de tolv övriga ledamöterna är hälften forskare, försöksdjurstekniker eller försöksdjurspersonal, medan den andra hälften består av lekmän. Några av dessa kommer från djurskyddsorganisationer. Den centrala djurförsöksetiska nämnden består av sju ledamöter. Nämndens ordförande är ordinarie domare, och av de sex övriga ledamöterna är fyra forskare och två lekmän. En av lekmännen ska företräda djurskyddsintressen.

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

I 2 kap. 15 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur (SJVFS 2019:9) finns en detaljerad uppräkningslista av de uppgifter som en ansökan om etiskt godkännande ska innehålla. Av 7 kap. 7 § första stycket framgår att en regional djurförsöksetisk nämnd ska kontrollera att en ansökan innehåller de uppgifter som efterfrågas och att det finns ett relevant verksamhetstillstånd. Om ansökan är ofullständig eller felaktig ska nämnden, enligt bestämmelsens andra stycke, så snart som möjligt underrätta sökanden om att det behövs kompletterande uppgifter. Enligt 7 kap. 9 § får en regional djurförsöksetisk nämnd dessutom kalla sökanden till beredningsmöte och nämndens sammanträde för att inhämta upplysningar i ärendet. Hur den djurförsöksetiska prövningen ska gå till, bl.a. vilka överväganden nämnden ska göra och vilka hänsyn som ska beaktas, liksom vad som krävs för att ansökan ska få bifallas framgår av 7 kap. 10 § djurskyddslagen, 7 kap. 9 § djurskyddsförordningen och 7 kap. 13–17 §§ SJVFS 2019:9. Den regionala djurförsöksetiska nämndens beslut ska enligt 7 kap. 26 § SJVFS 2019:9 innehålla ett flertal uppgifter, bl.a. en motivering av beslutet.

Enligt artikel 49 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål ska varje medlemsstat i EU inrätta en nationell kommitté för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. Sveriges nationella kommitté inrättades hos Jordbruksverket 2013. Den nationella kommitténs uppgifter är bl.a. att ha ett informationsutbyte om den etiska prövningen av djurförsök med de djurförsöksetiska nämnderna, att dela med sig av bästa praxis inom unionen och att vara styrgrupp för Sveriges kompetenscenter för 3R-frågor som finns inrättat vid Jordbruksverket. Kompetenscentrets uppgift är att samordna och främja tillämpningen av alternativa metoder till djurförsök, ofta kallat 3R. De tre R:en står för de engelska orden replace (ersätta), reduce (minska) och refine (förfinas). 3R-centret jobbar med djurens välfärd i fokus och för färre djur i försök.

Vid SLU pågår ett projekt finansierat genom anslag från Formas som syftar till att kartlägga hur nämndernas metod för etisk prövning sker i förhållande till hur deras uppdrag och syfte har formulerats i europeisk och svensk lagstiftning, samt att utreda hur nyckelaktörer uppfattar de djurförsöksetiska nämndernas uppdrag och vad en nytto-skadeanalys ska inbegripa. Vidare ska projektet se över hur en modell för etiskt beslutsfattande som är användarvänlig, tar hänsyn till djurens situation och som säkerställer att de beslut som fattas är rättssäkra och förtjänar samhällets tillit, kan utformas. Projektet pågår under 2022–2024.

Utskottets ställningstagande

Virtuella stängsel

Utskottet ställer sig positivt till nya tekniska lösningar inom lantbruket och noterar att användande av virtuella stängsel potentiellt kan ha flera fördelar, såsom möjligheten att utnyttja svårtillgängliga betesmarker och förbättrad

övervakning av djuren, men att det fortfarande finns djurvälståndspåverkningar som behöver utvärderas ytterligare. Utskottet konstaterar att det pågår studier om virtuella stängsel i Sverige och anser att resultatet av dessa ska inväntas. Därmed föreslår utskottet att motionerna 2023/24:2479 (C) yrkande 4, 2023/24:689 (MP) och 2023/24:2587 (C) lämnas utan åtgärd.

Förprovning av djurstallar

Utskottet konstaterar att riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa det obligatoriska kravet på förprovning av djurstallar och förenkla reglerna för hur djurstallar ska byggas och att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Utskottet noterar att den utredning som regeringen tillsatt, om stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd, bl.a. har som uppdrag att analysera förprovningens krav ur konkurrenskrafts- och djurskyddssynpunkt samt konsekvenserna av att ta bort detta krav. Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår därför utskottet att motion 2023/24:1949 (S) lämnas utan åtgärd.

Etisk prövning av djurförsök

Inledningsvis vill utskottet understryka vikten av ett starkt djurskydd för djur som används i försöksverksamhet. Regelverket som rör djurförsök är omfattande, och hur den djurförsöksetiska prövningen ska gå till finns reglerat i både europeisk och svensk lagstiftning. Djuren får inte utsättas för onödigt lidande, och endast försök där den totala nyttan bedöms som större än djurens totala lidande ska godkännas och genomföras. Utskottet har förståelse för att de etiska prövningarna kan innebära svåra avvägningar och ser därför positivt på den forskning som pågår kring hur den etiska prövningen kan utvecklas ytterligare. Därmed föreslår utskottet att motion 2023/24:910 (MP) lämnas utan åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:MJU9 och 2022/23:MJU11. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Transport av levande djur, punkt 1 (S, MP)

av Emma Nohrén (MP), Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 36 och
avslår motion
2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) i denna del.

Ställningstagande

Transport av djur är en kärnfråga för oss. Djur, oavsett om de är inom EU:s gränser eller utanför, ska behandlas med respekt och omtanke. Därför driver vi på för striktare transporttider och att tiden begränsas. Vi vill att varje djur ska ha det så bra som möjligt under transport och genom att minska transporttiden är vi övertygade om att risken för lidande reduceras.

2. Uppfödning av slaktkyckling, punkt 5 (V, MP)

av Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:1525 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och
avslår motion
2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tibblom (båda SD) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Kycklingen är Sveriges vanligaste fågel. Årligen föds omkring 112 miljoner kycklingar upp för slakt. Det rör sig om en väldigt intensiv djurhållning, där den genomsnittliga besättningen består av 100 000 individer och där det utrymme som kycklingarna har att växa på är mindre än ett A4-papper per individ. Under sina 35 dagar i livet växer dessa kycklingar från 40 gram till 2 kilo. Denna otroligt snabba tillväxt innebär en stor risk för bensmärta och rörelsestörning. Detta kan inte betraktas som något annat än ett systematiskt djurplågeri. Turbokycklingarna har en dödlighet som beräknas till 3–4 procent. Det kallas svinn, men i en svensk kontext handlar det om 3 miljoner kycklingar per år. Det är ett enormt lidande helt i onödan som skulle kunna undvikas genom att man ställer om till mer långsamväxande raser. Den ekologiska kycklinguppfödningen är marginell i Sverige och omfattar inte ens 1 procent av det antal kycklingar som slaktas totalt. Ekologiska kycklingar går ute om sommaren och inomhus har de mer utrymme än de konventionella. Ekologiska kycklingar är också av en annan ras än de konventionella, som inte växer lika fort, och de slaktas vid en högre ålder.

Djurskyddsorganisationer i Europa har tagit fram välfärds-kriterier som företag kan använda sig av vid inköp av kyckling. Dessa kriterier går under namnet European Chicken Commitment (ECC) och grundar sig på den senaste forskningen. Kriterierna inkluderar bl.a. faktorer som inredning, beläggingsgrad, bedövning och tredjepartsgranskning. Mer än 350 företag har anslutit sig, för en förbättrad djurvälfärd för kycklingar i hela Europa. Detta blir en möjlighet att komma bort från det systematiska lidandet inom den svenska kycklingindustrin, och även Sverige bör förhålla sig till ECC-kriterierna som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen.

Genom att ställa sig bakom ECC säger man ja till mer utevistelse för kycklingar och nej till den s.k. turbokycklingen, som växer så otroligt snabbt att det innebär lidande för kycklingarna från det att de kläcks till dess att de skållas. Denna ras utgör ungefär 99 procent av kycklingarna i Sverige. En utfasning av turbokycklingen i Sverige skulle, på samma sätt som skett med Belgian blue, kunna genomföras utifrån djurskyddslagstiftningens skrivning om avel som medför lidande för djuren.

I takt med att kycklingarna växer blir det också trängre. Djurskyddslagen inklusive föreskrifter talar om vilken absolut miniminivå man måste uppfylla i djurhållningen för att inte äventyra djurens välfärd. Där sägs t.ex. att slaktkycklingar får hållas med en maximal beläggning om 20 kilo per kvadratmeter, vilket innebär ca 10–11 djur per kvadratmeter. Men branschen själv, som Svensk Fågel, har utformat något som den kallar ett ”omsorgsprogram”. För att få vara med i programmet måste man uppfylla vissa kriterier. Om man är ansluten till programmet får man därmed ha upp till 36 kilo per kvadratmeter, vilket alltså är mycket mer än djurskyddslagens minimikrav. Det betyder ca 24 kycklingar per kvadratmeter mot slutet av kycklingens liv, ca 20 x 20 centimeter golvyta per kyckling. Jordbruksverket utfärdar dessa ”omsorgsprogram”, vilket i praktiken innebär en generell

dispens från lagen. Det finns program för värphöns också med liknande effekter, och svinnäringen jobbar för att införa ett program som bl.a. skulle leda till tidigare avvänjning än lagen tillåter och till att suggor fixeras i perioder.

Vi menar att omsorgsprogram måste utformas på ett sätt som innefattas av djurskyddslagen. Ett omsorgsprogram borde rimligen innebära att man ger djuren mer frihet och naturligt beteende än vad lagen kräver som minimum.

3. Afrikansk svinpest, punkt 9 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32 och avslår motionerna

2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M),

2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkandena 1–4, 6 och 7 samt

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Den afrikanska svinpesten har nått Sverige, trots stora ansträngningar för att smittan ska hållas utanför landet. Det är mycket allvarligt. Utöver att djur blir sjuka och dör, får detta stora konsekvenser för alla som bor och verkar i de smittade områdena. Oron är mycket stor hos boende och lantbrukare. Ansvariga myndigheter har nu inlett nästa fas i kampen mot afrikansk svinpest: att stängsla in 1 000 kvadratkilometer i Fagersta i upp till två år.

Men den här typen av avspärningar innebär stora inskränkningar för de människor som lever och verkar i området som är smittat. Jordbruket, skogsbruket, idrottsverksamheten och turismen påverkas i stor utsträckning, liksom människors fritid när de inte längre kan röra sig fritt i skog och mark. Arbetet med att förhindra smitt spridningen kommer, enligt experter, att pågå i flera år. Regeringen saknar en tydlig krishanteringsplan för att se till att smittan inte sprider sig till andra delar av landet och för att säkerställa svensk export och svenska jobb inom grisnäringen.

Regeringen behöver ha en tydlig plan för att hantera konsekvenserna av smittan och främja ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter och jägarorganisationerna i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest. Men

som svar på krisen har regeringen och Sverigedemokraterna istället valt att minska anslagen till att bekämpa djursjukdomar med 178 miljoner kronor. Det är en oansvarig och farlig politik som regeringen och Sverigedemokraterna bedriver.

4. Afrikansk svinpest, punkt 9 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M),

2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkandena 1–4, 6 och 7 samt

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

I Sverige kan vi vara stolta över ett gott djurhälsoläge. Många av de smittämnen som finns i andra länder förekommer inte alls eller i mycket begränsad omfattning hos djur i Sverige. En väl utvecklad samverkan mellan näringen och myndigheter brukar lyftas fram som en framgångsfaktor i detta. Samtidigt finns det utmaningar. Besättningarna blir allt större och i en globaliserad värld är det svårt att undvika smittor från andra länder att nå Sverige. Det har bidragit till att statens kostnader för utbetalade ersättningar har skenat på senare år. Djursjukdomsutbrott av salmonella och fågelinfluensa m.m. har inte bara blivit en ekonomisk börda för staten. Det är också ett stort slag för berörda lantbrukare och innebär stora livsmedelsförluster. Enbart avlivningarna på grund av salmonella hos nöt, gris och fjäderfä mellan 2020 och juni 2022 motsvarar enligt Jordbruksverket 15 miljoner matportioner kött. Det visar hur viktigt det är att Sverige fortsätter att arbeta förebyggande med smittspridningen hos djur. Det kan kräva mer ekonomiska resurser, att samverkan mellan näringen och myndigheterna utvecklas ännu mer och att vi blir bättre på att ta till vara ny kunskap och teknik för att förhindra smittspridning.

I september 2023 upptäcktes fall av afrikansk svinpest i Fagerstatrakten, Västmanland. Ett stort område fick stängas av och de grisgårdar som fanns i området tvingades att nödslakta sina grisar i förebyggande syfte. Förutom grisgårdarna drabbades även allmänheten, som fick sin rörlighet begränsad

samt andra lantbruk, skogs- och besöksnäringen m.m. Utbrottet visar på behovet av en skyndsam hantering i dessa situationer. En brist som bl.a. identifierades i samband med svinpestutbrottet var att det saknades riktlinjer om vilka ersättningsprinciper som gäller för drabbade jord- och skogsbruk utan djur samt att det saknades besked om hur ersättningen skulle se ut till de jägare som deltog i smittskyddsarbetet. Dessa rutiner behöver bli tydligare inför framtida utbrott för att möjliggöra en snabbare hantering från myndigheterna.

5. Afrikansk svinpest, punkt 9 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP) yrkandena 1–4, 6 och 7 samt

avslår motionerna

2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M),

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 6 och 7 samt

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

De första fallen av afrikansk svinpest i EU upptäcktes 2014. Sedan dess har det varit en fråga om när, inte om, den kommer till Sverige. Det dröjde nio år men sensommaren 2023 upptäcktes de första fallen i Sverige, på vildsvin, i Fagerstatrakten. Ett stort område har spärrats av med stora inskränkningar för människor och företagare i området. Grisägare och grisbönder i det avspärrade området drabbas akut och måste avliva sina djur, men även andra verksamheter påverkas kraftigt. Verksamheter med anknytning till jord och skog påverkas, skog kan inte skotas ur skogen, åkrar kan inte plöjas. Det är totalt förbud att vistas i skogen vilket påverkar jakt, gårdsbutiker, turist-, sport- och ridverksamheter, föreningslivet men också privatpersoner som inte kan plocka svamp, gå med hunden i skogen eller koppla av i skogen. Det ger också nationella och internationella konsekvenser eftersom vissa länder lägger importstopp på svenska kött- och charkprodukter. Sverige har sedan det första utbrottet i EU byggt upp en god beredskap för ett utbrott och nuvarande inskränkningar följer de handlingsplaner som tagits fram genom åren. Men när pesten de facto är här återstår en hel del frågor.

I skrivande stund pekar det mesta på att de infekterade vildsvinen blivit smittade efter att ha bökät och ätit något smittbärande på kommunens avfallsanläggning. Därefter har det visat sig att ett tjugotal andra kommuner haft bökande vildsvin inne på sina avfallsanläggningar. Det här är oacceptabelt och trots att det är en kommunal angelägenhet får det nationella och internationella konsekvenser. Regeringen bör därför skyndsamt se över regelverk för avfallsanläggningar och återvinningsstationer för att täppa till eventuella kryphål.

Vildsvinsstammen i Sverige har gått från att vara totalt utrotad till att nu uppgå till ca 300 000 individer. De utrotades från Skandinavien på 1600-talet men de har återinplanterats flera gånger. Dagens vildsvin härstammar från vildsvin som rymde från hägn på 1970-talet, och är av i huvudsak samma underart som vildsvinen vi hade i Skandinavien från början. När en art ökar så mycket under kort tid ger det stora effekter på samhället. Trafikolyckor med vildsvin har ökat, lantbrukare har fått sina grödor förstörda och många villaägare och golfentusiaster har svurit över uppbökade gräsmattor. Men de utför också många nyttor och ekosystemtjänster som t ex markberedare i skog och mark och föda för predatorer.

Vildsvinens återkomst har också välkomnats av många jägare och vildsvinen ses på flera håll som ett viktigt jaktbart vilt som ger bra köttavkastning. Det senare har gjort att man på många håll utfodrat vildsvin för att hålla dem på jaktmarkerna och driva upp stammarna. Det har gjorts en del lagstiftning på området vad gäller utfodring och ätling av vilt, men det kan behövas mer. Vi anser därför att det bör göras en översyn och vidtas de åtgärder som behövs så att man inte upprätthåller större stammar av vildsvin än vad det finns naturlig föda för. Vidare bör ansvariga myndigheter få i uppdrag att utvärdera vildsvinsstammens storlek och se om det finns anledning att minska stammen för att undvika spridandet av smitta och för att lättare kunna kontrollera stammen vid ett utbrott.

Vid utbrott av smitta regleras ersättningsnivåer till skogs- och lantbruk av epizootilagen, men det finns inget liknande för de ideella verksamheter och föreningsliv såsom scouter, sport- och idrottsklubbar etc. som påverkas. Det bör tas fram riktlinjer för detta så att även de kan ersättas.

Gemensamt för så gott som alla utbrott är att det beror på den mänskliga faktorn. I en allt mer globaliserad värld rör sig såväl människor som varor snabbt över gränser och inom länder och det är viktigt att hindra smittan från att spridas. Det finns idag riktlinjer för hur de som varit på jaktresa utomlands eller för turister som vistats i naturen ska ta hand om sin utrustning och sina kläder för att inte sprida smitta vidare. Detsamma gäller vid sportevenemang, biltävlingar och andra sammankomster, t.ex. scoutläger där människor och utrustning och säkert också mat och annat flyttas mellan länder. Där behöver man säkerställa att alla regelverk och handledningar är uppdaterade och specialiseras utifrån målgruppernas förutsättningar och säkerställa att även terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder finns med.

6. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 43 och 44 samt avslår motionerna

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 37,

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 32,

2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1–4,

2023/24:1078 av Carina Ödebrink m.fl. (S) och

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

För oss är det avgörande att både djur och deras ägare har tillgång till högkvalitativ djursjukvård. Den rådande veterinärbristen är en fråga som vi tar på största allvar. Djurens välbefinnande hänger tätt samman med tillgängligheten av kompetent vård. Vi har identifierat ett tydligt behov av att fler veterinärer utbildas. Under vår tidigare regeringsperiod gjorde vi en konkret satsning på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) för att öka antalet utbildningsplatser för blivande veterinärer och djursjukskötare. Med denna satsning siktade vi på att varje år kunna utbilda fler nya veterinärer och djursjukskötare. Vi beslutade också att starta en omfattande utredning av veterinärmarknaden som helhet. Denna utredning tog inte bara upp frågor om den nuvarande och framtida personalstyrkan utan också det långsiktiga behovet av utbildningsplatser. Det övergripande syftet med denna utredning var att hitta hållbara lösningar som garanterar en effektiv och tillgänglig djursjukvård över hela landet. Då är det också viktigt att adressera frågor kring resurstillgång och jourtjänster, så att vi kan bygga ett system som inte bara svarar mot dagens utmaningar utan även förbereder oss för framtiden. För att hela Sverige ska kunna leva är det viktigt att vi får till en hållbar och långsiktigt välfungerande veterinärvård för alla våra djur oavsett var i landet de befinner sig. Vi ser därför allvarligt på utredningens förslag om borttagandet av veterinär beredskap kvällar, nätter och helger. Särskilt ur ett glesbygdsperspektiv då många lantbrukare och hästägare skulle drabbas hårt av förslaget.

7. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 37 och
2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 32 och
avslår motionerna
2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1–4,
2023/24:1078 av Carina Ödebrink m.fl. (S),
2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 5 och
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 43 och 44.

Ställningstagande

I dag är bristen på veterinärer ett stort problem, framförallt på landsbygden. Att det finns veterinärer att tillgå dygnet runt är en förutsättning för djurhälsan och en viktig trygghetsfaktor för både privatpersoner och deras husdjur men inte minst för lantbrukare med djurhållning.

Bristen på veterinärer inom lantbruksnäringen kan äventyra både framtida djurskydd och konkurrenskraft. Dels kan veterinärutbildningen behöva utökas än mer, men särskilt viktigt är att fler veterinärer väljer att vara verksamma inom lantbruksnäringarna. Ett sätt att åstadkomma det är att fler med egen erfarenhet från animalieproduktion antas till veterinärutbildningen. Det bör därför utredas hur man får fler med sådan erfarenhet att söka och antas.

Det är angeläget att se över veterinärers arbetsförhållanden och säkerställa goda villkor så att fler veterinärer ska välja att arbeta på landsbygden och med lantbruksnäringen. En viktig åtgärd kan vara ökad arbetsmiljöreglering för att minska stressen och arbetsbelastningen för veterinärerna. Det kan också vara viktigt att se över lönenivåerna; veterinärer riktade mot lantbruk måste ha skäliga ersättningar i relation till veterinärer verksamma inom andra områden.

En annan åtgärd kan vara att underlätta utbildningen till djurskötare och utöka möjligheten att tillgodoräkna sig praktisk erfarenhet i högre grad än idag. Djurskötare kan avlasta veterinärer genom att utföra vissa arbetsuppgifter som inte kräver veterinär kompetens, vilket kan frigöra tid för veterinärer att fokusera på mer komplexa uppgifter. Genom föreslagna åtgärder kan arbetsvillkoren förbättras för veterinärer riktade mot lantbruket, vilket bör leda till att fler stannar kvar i branschen och bidrar till att stärka djurhälsan och djurskyddet i Sverige.

8. Veterinärer och djursjukvård, punkt 11 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 5 och avslår motionerna

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 37,

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 32,

2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1–4,

2023/24:1078 av Carina Ödebrink m.fl. (S) och

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 43 och 44.

Ställningstagande

Under en längre tid har det varit brist på veterinärer och djursjukskötare i Sverige. Bristen på utbildad personal är särskilt allvarlig när det gäller tillgången till veterinärer för lantbrukets djur och stora djur på landsbygden. Den nya och växande marknaden för smådjurskliniker har inneburit en ännu högre konkurrens om de befintliga veterinärerna. Det har i sin tur inte underlättats av att det funnits stora brister inom Distriktsveterinärerna, som ska säkerställa veterinär service i hela landet.

Veterinärbristen drabbar inte bara yrkesgruppen veterinärer och djur i behov av vård, utan också allmänheten i form av försämrat smittskydd, och sämre förutsättningar att producera mat. Den ökar också sårbarheten vid kris och krig. I budgeten för 2022 tog regeringen beslut om att bygga ut antalet platser på landets veterinär- och djursjukskötarutbildningar. Beslutet var välkommet men kom sent och bidrar inte till att mildra de närmaste årens kompetensbrist. För det krävs att regeringen genomför ett antal förenklingar och förändringar i gällande regelverk.

Jag och mitt parti vill bl.a. se snabbare handläggning för utländska veterinärer att få svensk legitimation, att det ska bli tillåtet med journalföring på engelska samt att det skapas förutsättningar för djurvårdare att fortsätta avlasta djurhjälsopersonalen. Det behövs även särskilda insatser för att öka andelen veterinärer som vill arbeta med lantbruksdjur. Arbetslivserfarenhet eller tidigare studier inom lantbrukets djur bör vara meriterande vid ansökan till veterinärutbildningen och det bör även införas krav på att alla som utbildar sig till veterinärer ska göra praktik på både smådjur och lantbruksdjur.

9. Djurskyddskontroll, punkt 12 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 37.

Ställningstagande

Sverige ska ha världens bästa djurskydd. Vi har en av världens starkaste djurskyddslagar, och överlag har vi ett gott djurhälsoläge i Sverige. Djur är levande och kännande varelser, och vi människor har ett mycket stort ansvar för de djur som finns i vår omsorg, liksom för de djur som lever i det vilda. Vi tror helhjärtat på att alla Sveriges tamdjur, oavsett om det handlar om våra älskade sällskapsdjur eller de djur som används i produktion, förtjänar en miljö där deras hälsa och välbefinnande ständigt främjas. Vi anser att den svenska djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit de gör mest nytta. På detta sätt kan alla svenska medborgare känna en trygghet i att våra djur behandlas med respekt och omsorg.

10. Kamerabevakning på slakterier, punkt 13 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 39 och
avslår motionerna
2023/24:930 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1,
2023/24:1095 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD) yrkande 10
och
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 114.

Ställningstagande

För att ytterligare stärka djurskyddet på slakterierna vill vi införa kamera-bevakning som komplement till traditionella inspektioner.

11. Digital veterinärbesiktning vid slakt, punkt 15 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 40.

Ställningstagande

Teknologin ger oss nya möjligheter. Därför stöder vi möjligheten till digitala veterinärbesiktningar vid småskalig gårdsslakt. Det skulle innebära en mer effektiv och snabb process för djurhållaren samtidigt som vi bibehåller en hög standard på slakten.

12. Illegal handel med sällskapsdjur, punkt 18 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 42 och
avslår motion
2023/24:2574 av Mathias Tegnér (S).

Ställningstagande

Varje år omsätter hundsmugglingen miljonbelopp och på grund av sin stora lönsamhet är det inte ovanligt att den organiseras av kriminella nätverk. De hundar som smugglas är sällan vaccinerade och avmaskade och riskerar därmed att ta med sig sjukdomar in i landet som idag inte förekommer här.

Rabies är ett exempel på en dödlig sjukdom som inte längre finns i Sverige men som riskerar att komma tillbaka om inte rätt kontroller görs och om inte den illegala hundsmugglingen till Sverige stoppas.

13. Hundavel, punkt 19 (S)

av Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 41.

Ställningstagande

Vi är medvetna om utmaningarna inom hundaveln. För att säkerställa att den är i linje med våra strikta djurskyddskrav, uppmanar vi regeringen att överväga en ny utredning för att undersöka om nuvarande hundavel är förenlig med gällande djurskyddslagstiftning. Vi vill att eventuella brister inom hundaveln ska belysas och att konkreta förslag på åtgärder som säkerställer djurskyddet ska redovisas.

14. Cirkusverksamhet, punkt 21 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

En viktig del i ett bra och trovärdigt djurskydd är försiktighet med användande av djur enbart för nöjes skull. Cirkusar bör ha en plan för att hantera akuta medicinska tillstånd hos djur. Detta skulle säkerställa att djuren på cirkusar får snabb och adekvat vård om de skulle bli sjuka eller skadade. Genom krav på

att cirkusar har en medicinsk plan på plats skulle djurskyddet på cirkusar öka och djuren skulle behandlas på ett humant sätt även i krissituationer.

15. Virtuella stängsel, punkt 23 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 4 och

avslår motionerna

2023/24:689 av Emma Nohrén och Janine Alm Ericson (båda MP) och

2023/24:2587 av Helena Vilhelmsson (C).

Ställningstagande

Genom forskning och utveckling kan vi främja utvecklingen av en ekologiskt, ekonomiskt och socialt uthållig husdjursproduktion. Stora förhoppningar sätts till nya tekniker och innovationer. Bland annat sätts förhoppningar till att virtuella stängsel ska komma på bred front de kommande åren, som ska åstadkomma en väsentligt enklare och mer flexibel svensk betesdrift. Det vore positivt både för lantbruksföretagen och den biologiska mångfalden. Regeringen bör främja ytterligare försök och studier som kan fastställa att stängslen klarar kraven i svensk djurskyddslagstiftning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:90 av Fredrik Kärrholm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett förbud mot avel och import av kamphundar och andra särskilt farliga hundar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:322 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet för myndighetsbeslut att i vissa situationer gälla omedelbart och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:323 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska regelverk bättre behöver motverka betydande inslag av varg i sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:374 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara och utveckla svensk animalieproduktion för en god djurhälsa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och tillse att den uppdaterade djurskyddslagen leder till en ändamålsenlig djurskyddsnivå med minskad byråkrati samt större flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det mest effektivt går att höja ambitionen på djurskyddsområdet utan att också hämma svensk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kostnads-nyttanalyt bör göras av hur olika förslag om höjd ambition inom djurskyddet påverkar svensk konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde driva på för en bättre djurskyddslag inom EU och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan underlättas för djurhållare som vill hålla djur utomhus hela

- året om ett fullgott djurskydd samtidigt ska kunna säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsplikt ska gälla för djurhållande cirkusar och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att cirkusägare bör behöva bevisa sin kompetens och kunskap om djurhållning innan de tillåts hålla djur på cirkus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om icke föranmälda inspektioner av cirkusdjurs stationära ytor och transportytor och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att cirkusar ska ha en plan för att hantera akuta medicinska tillstånd hos djur och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en positiv lista över de djur som ska vara tillåtna att hålla på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en positiv lista för sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kontrollsystemet för djurskyddskontroller kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot import av animalier som under uppfödning utsatts för hälsoskadlig tvångsmatning som orsakat lidande för djuret och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde verka för forskning på alternativa bedövningsmetoder för grisar inför slakt och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete borde verka för forskning på alternativa bedövningsmetoder inom vattenbruket och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att flytta beslutsfattandet i fråga om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsansvar vid upphävda beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa import av animalier som producerats på ett sätt som avviker från svensk djurskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett förbud mot slakt utan bedövning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om märkning av kött som halal- eller koscherslaktats och avblodats utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur djurs juridiska status kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en djurskyddsombudsman och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimikrav för utomhusvistelse för hästar och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om referenspriser för veterinärkostnader och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över åtgärder för att öka attraktiviteten för veterinärer verksamma inom lantbrukssektorn och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglering av burhöns bäst sker på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i internationella forum verka för en reglering av handel med vilda djur och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för internationell reglering av villkoren för djur i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att oberoende internationella inspektörer tillåts kontrollera länder vars djurmarknader återkommande orsakar smittspridning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en internationellt erkänd deklaration om djurs välfärd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:375 av Beatrice Timgren m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur mycket hästar behöver röra sig fritt utomhus och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:378 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud för animalieprodukter från djur som har slaktats utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för småskaliga slakterier ska förenklas och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka åtgärder som krävs för att öka tillgången på mindre, lokala slakterier och mobila slakterier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:403 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SVA i uppdrag att utreda gällande regler och praxis för antibiotikaanvändning kopplat till dagens sjukdomsincidens och behandling i husdjursbesättningar för att bedöma deras effekter på djurskyddet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan möjliggöras för fler personer med lantbruksbakgrund att söka och antas till veterinärbildningar och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att öka tillgången på små lokala slakterier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot import till Sverige av produkter från obedövad slakt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att till Sverige importerade produkter från obedövad slakt, till dess ett importförbud finns på plats, bör märkas tydligt och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för ett förbud mot slakt utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU, till dess att det finns ett förbud mot obedövad slakt inom hela unionen, bör verka för att produkter från djur som slaktats utan bedövning ges en tydlig märkning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:535 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sverige kan lösa den akuta bristen på veterinärer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:673 av Rebecka Le Moine (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva viltlevande djur i samma djurskyddslag som de djur som hålls av människan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:682 av Rebecka Le Moine (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda djurshower med delfiner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot avel med delfiner som hålls i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda hållande av delfiner och andra valar i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:689 av Emma Nohrén och Janine Alm Ericson (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket i uppdrag att utvärdera den senaste forskningen om virtuella stängsel för att se om det finns stöd för att göra användning tillåtlig i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:748 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverket kring djurtillsyn, djurförbud och omhändertagande av djur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:753 av Boriانا Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda ett förbud av import av varghundar med hög andel varg-DNA och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda ett förbud av ägande av varghundar med hög andel varg-DNA och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:821 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretess inom djurskydd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:906 av Rebecka Le Moine och Jacob Risberg (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att import av hybridvargar ska förbjudas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:907 av Rebecka Le Moine (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell kontrollstrategi mot MRSA i grisbesättningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:910 av Rebecka Le Moine (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras en omfattande översyn angående hur den etiska prövningen av djurförsök fungerar och att denna översyn bör lämna förslag på vilka åtgärder som behöver genomföras för att den etiska prövningen ska bli ändamålsenlig och rättssäker, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:913 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa föreskrifterna om fisk så att de innefattar berikning och är artspecifika för fiskar som föds upp och hålls av människan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:914 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd som påskyndar omställningen till lösdrift även på mindre mjölkgårdar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja att även kalvar av mjölkkras ska få dia kon i minst två månader efter födseln och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera till ökad betesdrift, utöver lagkravet, och därför införa en djurvälståndssättning för bete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut den typ av djurhållning där ungtjurar hålls i boxar med spaltgolv och mycket lite strö och ersätta detta med lösdriftssystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:929 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en gräns om fyra timmar för transport av fåglar samt främja korta djurtransporter och mobila slakterier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:930 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha kameraövervakning i slakterier för att möjliggöra efterkontroll av förhållanden vid slakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri och att metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av slaktkycklingar och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:974 av Alexandra Anstrell (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att få antalet utbildningsplatser för veterinärer och djursjukskötare att öka med 10 respektive 25 procent per år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att förbättra arbetsmiljöförhållandena inom veterinärbranschen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att öka antalet platser gällande snabbspår för utländska veterinärer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta inresande veterinärer få skriva journaler på engelska, så som läkare får göra, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1078 av Carina Ödebrink m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av fler utbildningsplatser för veterinärer och djurskötare samt bättre förutsättningar inom hälso- och sjukvården för djuren och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1089 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot användandet av icke domesticerade djur på cirkusar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det olagligt att hålla delfiner, späckhuggare och andra valar i fångenskap och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1090 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för att minska incitamenten att överanvända antibiotika och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1093 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av en djurbalk för såväl vilda som tama djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda krav på vaccinering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett TNR-inspirerat arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om det finns behov av en hårdare reglering för vissa avelsdjur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av obligatoriska friskintyg avseende andningsorganen inför parning för alla trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en kartläggning av trubbnosdjur med andningssvårigheter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för en aktiv konsumentupplysning om lidandet hos flera trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en registrering av antalet opererade trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av nya regleringar i syfte att minska lidandet hos trubbnosdjur och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot avel på hundar som genomgått korrigerande kirurgi i andningsvägarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1094 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett förbud av s.k. turbokyklingar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för levnadsvillkoren inom kycklingindustrin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga nolltolerans för rättsliga övertramp under slaktprocessen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utgå från European Chicken Commitment (ECC) som miniminivå inom djurväl-färden för kycklingar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud av import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1095 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta införandet av en strategi för att öka den gårdsnära slakten i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur väl rådande regler vid slakttransporter efterlevs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skärpta konsekvenser för ansvariga vid övertramp av reglerna vid slakttransport och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över krav på att grisar som inte känner varandra ska skiljas åt under slakttransporten om inte särskilda skäl föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett generellt förbud mot obedövad slakt inom EU och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till införande av varningstexter för kött som producerats genom obedövad slakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett slutdatum för när det inte längre är tillåtet med koldioxidbedövning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda alternativa bedövningsmetoder inför slakt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda krav på videoövervakning vid slakterier och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av möjligheten till ett delat straffansvar för ägare av slakterier i de fall djurskyddsbrott förekommer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en ökad möjlighet till förbud för enskilda som tillåtit eller själv sysslat med djurplågeri att bedriva slakteriverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1097 av Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en privatisering av distriktsveterinärverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1280 av Ulrika Heindorff (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om Sverige behöver en strategi för att fasa ut försök på levande djur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1365 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S):

- Del 2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda möjligheterna att underlätta regelverket för hemsakt och försäljning av kött från den egna gården direkt till konsument för primärproducenter och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser hemsakt.

2023/24:1399 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda djurskyddslagen och uppdatera Jordbruksverkets rekommendationer gällande säkerhet för hund i bur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en nationell standardisering av krocktester på hundburar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en standardisering av krocktester på hundburar även på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1525 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppfödningen bör ställa om från turbokyklingar till långsamväxande raser för att minska lidandet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Sverige förhålla sig till ECC-kriterierna som en absolut lägsta nivå i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omsorgsprogram alltid ska ha som syfte att förbättra djurvälståndet och inte användas för att kompromissa bort viktiga djurskyddsparametrar såsom utrymmeskrav och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slaktkycklingproduktionen bör minska belägningsgraden så att kycklingarna har tillgång till betydligt större utrymme och att krav på olika typer av miljöberikningar bör införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koccidiostatika bör fasas ut i all kycklinguppfödning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1531 av Marie Nicholson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda hur mat- och restavfallshantering kan förbättras för att minska risken för spridning av afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1757 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera djurskyddslagen (2018:1192) för att minska antalet avlivningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1758 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en kostnadsmodell för veterinärvård i enlighet med motionens intention och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1767 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda försäljning av fjädrar av fågeldun och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1851 av Isak From och Monica Haider (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå att import och uppfödning av varghybrider bör klassas som artskyddsbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att ansvariga myndigheter arbetar samfällt mot all uppfödning och import av varghybrider och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1872 av Emma Nohrén och Jacob Risberg (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast se över regelverket kring avfallshantering och återvinningsstationer för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast se över regelverket kring utfodring och åtling av vildsvin i syfte att inte upprätthålla större stammar av vildsvin än vad det finns naturlig föda för samt för att förhindra spridandet av smitta såsom afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket analysera antalet vildsvin i Sverige och om stammen behöver minskas för att minska spridningen av afrikansk svinpest och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreningsliv och ideell verksamhet ska få ersättning när deras verksamheter påverkas av restriktioner vid utbrott av smitta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och kommunicera regelverk och vägledningar kring desinficering av terränggående fordon och utrustning som flyttas mellan länder vid t.ex. träning och tävlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera och kommunicera regelverk och vägledningar kring desinficering av jakt- och fritidskläder och utrustning som flyttats mellan länder vid t.ex. semesterresor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1949 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en bibehållen kostnadsfri och effektiv förprovning av djurstallar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1956 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska betesrätten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2011 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att burhållningen av hästar bör fasas ut och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2012 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för ett förbud mot avlivning av tuppsycklingar till förmån för tidig könsbestämning i äggen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2032 av Sanna Backeskog m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa sig bakom en frivillig successiv avveckling av pälsdjursfarmar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minkarnas rätt till ett gott liv och ett starkt djurskydd och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2289 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda

import av kött från djur som slaktats utan bedövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2479 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att välkomna ytterligare försök med och studier om virtuella stängsel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till veterinärer för lantbrukets djur och stora djur på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det förebyggande arbetet mot smittsamma djursjukdomar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en snabb hantering vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2574 av Mathias Tegnér (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydligare prioritering och samordnande insatser mellan Tullverket och andra berörda myndigheter i syfte att bekämpa smugglingen av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2587 av Helena Vilhelmsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pilotprojekt för virtuella stängsel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2628 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett närmare samarbete mellan berörda myndigheter, jägarorganisationerna och civilsamhället bör främjas i syfte att upptäcka och åtgärda utbrott av svinpest och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla den svenska och europeiska djurhälsan och djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att transport av djur inom unionen ska begränsas i tid så att en god djurrättsvälfärd upprätthålls, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollen ska vara regelbunden, likvärdig, effektiv och rättssäker och att resurserna ska riktas dit där de gör mest nytta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att öka antalet småskaliga gårdsslakterier och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kamerabevakning ska införas på slakterier som ett komplement till fysiska besök från kontrollmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för digital, veterinär besiktning i fråga om småskalig gårdsslakt och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn rörande hundaveln i Sverige för att säkerställa att den är förenlig med djurskyddslagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den illegala hundsmugglingen till Sverige måste stoppas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att säkra tillgången till veterinärservice i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av veterinär beredskap dygnet runt, året runt och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera en fortsatt låg antibiotikaanvändning i den svenska djuruppfödningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

114. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kamerabevakning på slakterier och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
26. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:322	Lina Nordquist (L)	
2023/24:374	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	1–9, 11, 12, 14, 16–22, 24, 26–31, 34, 36 och 39–43
2023/24:375	Beatrice Timgren m.fl. (SD)	10
2023/24:378	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	5 och 6
2023/24:403	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	31
2023/24:413	Mikael Eskilander m.fl. (SD)	3–6
2023/24:535	Sten Bergheden (M)	
2023/24:673	Rebecka Le Moine (MP)	
2023/24:682	Rebecka Le Moine (MP)	3
2023/24:748	Jan Ericson (M)	
2023/24:821	Mikael Larsson (C)	
2023/24:930	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	2
2023/24:1089	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	1 och 2
2023/24:1090	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	
2023/24:1093	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	1–11
2023/24:1094	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	3 och 5–7
2023/24:1095	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	2–9, 11 och 12
2023/24:1097	Markus Wiechel och Victoria Tiblom (båda SD)	
2023/24:1280	Ulrika Heindorff (M)	1
2023/24:1525	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	5
2023/24:1757	Michael Rubbestad (SD)	
2023/24:1758	Michael Rubbestad (SD)	
2023/24:1767	Michael Rubbestad (SD)	

2023/24:2011	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2289	Richard Jomshof (SD)	1–3 och 5
2023/24:2628	Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)	35 och 45